

**İBRÂHÎM ABDULKÂDİR EL-MÂZİNÎ'NİN
MÎMÎ, LEYLÂ VE FETÂTU'L-HÂRA
ADLI ÖYKÜLERİNİN TEKNİK AÇIDAN
İNCELENMESİ**

Leyla Büşra BANABAK

**Yüksek Lisans Tezi
Arap Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Dr. Öğr. Üyesi Hayati ÖNCEL
2022**

Her Hakkı Saklıdır.

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARAP DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

Leyla Büşra BANABAK

İBRÂHÎM ABDULKÂDİR EL-MÂZİNÎ'NİN
MÎMÎ, LEYLÂ VE FETÂTU'L-HÂRA ADLI ÖYKÜLERİNİN
TEKNİK AÇIDAN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Dr. Öğr. Üyesi Hayati ÖNCEL

ERZURUM -2022

TEZ BEYAN FORMU

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddelerine göre hazırlamış olduğum " İbrâhîm Abdulkâdir el-Mâzinî'nin Mîmî, Leylâ ve Fetâtu'l-Hâra Adlı Öykülerinin Teknik Açıdan İncelenmesi " adlı tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Gereğini bilgilerinize arz ederim *.

☐ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

☒ Tezimin/Raporumun makale için **altı ay**, patent için **iki yıl** süreyle erişiminin ertelenmesini istiyorum.

07/07/2022

Aslı Islak İmzalıdır
Leyla.Büşra BANABAK

*** LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ELEKTRONİK ORTAMDA TOPLANMASI, DÜZENLENMESİ VE ERİŞİME AÇILMASINA İLİŞKİN YÖNERGE**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Lisansüstü tezlerin erişime açılmasının ertelenmesi MADDE 6– (1) Lisansüstü tezle ilgili **patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda**, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu **iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.**

(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz **makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış** ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile **altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.**

Gizlilik dereceli tezler MADDE 7– (1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Graduate School of Social Sciences

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Dr. Öğr. Üyesi Hayati ÖNCEL danışmanlığında, Leyla Büşra BANABAK tarafından hazırlanan bu çalışma 07 / 07 / 2022 tarihinde aşağıda isimleri yazılı jüri tarafından. Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. İlknur EMEKLİ

İmza: Aslı Islak İmzalıdır

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Hamdi CAN

İmza: Aslı Islak İmzalıdır

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Hayati ÖNCEL

İmza: Aslı Islak İmzalıdır

Prof. Dr. Sait UYLAŞ

Enstitü Müdürü

Aslı Islak İmzalıdır

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	III
ABSTRACT	IV
TRANSKRİPSİYON	V
KISALTMALAR DİZİNİ	VI
ÖNSÖZ.....	VII
GİRİŞ	1
I. HİKÂYENİN TANIMI	1
II. DÜNYA EDEBİYATINDA HİKÂYE	3
III. ARAP EDEBİYATINDA HİKÂYE.....	4

BİRİNCİ BÖLÜM

İBRÂHÎM ABDULKÂDİR EL-MÂZİNÎ

1.1. HAYATI.....	7
1.2. ESERLERİ	8
1.3. EDEBÎ TENKİTÇİLİĞİ	9
1.4. HİKÂYECİLİĞİ	10
1.5. ŞAİRLİĞİ	11
1.6. ÜSLÛBU	11

İKİNCİ BÖLÜM

MÎMÎ, LEYLÂ VE FETÂTU'L HÂRA ADLI HİKÂYELERİN TEKNİK

AÇIDAN İNCELENMESİ

2.1. MÎMÎ ADLI HİKÂYENİN İNCELENMESİ.....	12
2.1.1. Hikâyenin Tanıtımı	12
2.1.2. Olay Örgüsü	12
2.1.3. Anlatıcı ve Bakış Açısı.....	16
2.1.4. Zaman.....	19
2.1.5. Mekân.....	21
2.1.6. Kişiler	22
2.1.7. Hikâyeye Dair Dikkat ve Eleştiriler	28
2.2. LEYLÂ ADLI HİKÂYENİN İNCELENMESİ.....	29

2.2.1. Hikâyenin Tanıtımı	29
2.2.2. Olay Örgüsü	29
2.2.3. Anlatıcı ve Bakış Açısı.....	33
2.2.4. Zaman.....	34
2.2.5. Mekân.....	36
2.2.6. Kişiler	36
2.2.7. Hikâyeye Dair Dikkat ve Eleştiriler	42
2.3. FETÂTU'L-HÂRA ADLI HİKÂYENİN İNCELENMESİ.....	43
2.3.1. Hikâyenin Tanıtımı	43
2.3.2. Olay Örgüsü	43
2.3.3. Anlatıcı ve Bakış Açısı.....	46
2.3.4. Zaman.....	47
2.3.5. Mekân.....	48
2.3.6. Kişiler	49
2.3.7. Hikâyeye Dair Dikkat ve Eleştiriler	55
SONUÇ.....	57
EKLER.....	59
EK 1. Mîmî Adlı Hikâyenin Tam Metin Çevirisi	59
EK 2. Leylâ Adlı Hikâyenin Tam Metin Çevirisi	68
EK 3. Fetâtu'l-Hâra Adlı Hikâyenin Tam Metin Çevirisi.....	81
DİZİN	87
KAYNAKÇA	89
ÖZGEÇMİŞ.....	91

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İBRÂHÎM ABDULKÂDİR EL-MÂZİNÎ'NİN MÎMÎ, LEYLÂ, FETÂTU'L-HÂRA
ADLI ÖYKÜLERİNİN TEKNİK AÇIDAN İNCELENMESİ

Leyla Büşra BANABAK

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi HAYATİ ÖNCEL

2022, 91 Sayfa

Jüri: Dr. Öğr. Üyesi HAYATİ ÖNCEL (Danışman)

Doç. Dr. İlknur EMEKLİ

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Hamdi CAN

Arap edebiyatında kısa hikâyenin önderi, XIX. asrın sonlarına doğru Butrus el-Bustanî'nin oğlu Selim Butrus el-Bustanî kabul edilmektedir. Kısa hikâye, başlangıçta Fransızca ve İngilizce başta olmak üzere farklı dillerden Arapça'ya tercüme ve uyarlama biçiminde gerçekleşmiştir.

Arap dünyasında modern anlamda hikâye türü ilk defa Mısır'da doğmuş, ardından diğer ülkelere yayılmıştır. Mısır, Suriye ve Irak'ta şekillenen modern Arap hikâyesi, XX. yüzyılın başından I. Dünya Savaşı'na, I. Dünya Savaşı'ndan II. Dünya Savaşı sonlarına ve 1950 yılından günümüze kadar olmak üzere genel olarak üç dönemde ele alınmaktadır.¹

XIX. asrın ikinci yarısı ile XX. yüzyılın ilk çeyreğinde Mustafa Lütfi el-Menfalûti Arap hikâyeciliğinde *en-Nazarât* adlı eseriyle dikkat çekmiştir.

Kısa hikâye Mısır ve Lübnan'da gazete ve dergilerde yaygın bir şekilde yer alırken diğer Arap ülkeleri bu konuda çok geri kalmıştır. Diğer Arap ülkelerinde kısa hikâye yazımına duyulan ilgi her geçen gün artmaktadır.

Mısır'da modern hikâyenin ilk örnekleri Mahmud Teymûr tarafından kaleme alınmıştır. Bazı araştırmacılar, onun *Fi'l-Kitâr* adlı eserini (Kahire 1915) Arap edebiyatının ilk modern hikâyesi olarak kabul etmektedirler.

Lübnan'da modern hikâyenin ilk göze çarpan yazarı hiç şüphesiz Muhammed Teymûr (öl.1894) dur. Ancak eserleri birçok yabancı dile çevrilen Cibrân Halil Cibrân(1883-1931)'ı hikâye türünün ilk örneği olarak söylemek daha yerinde olacaktır.²

Anahtar Kelimeler: Mısır Öyküsü, İbrâhîm Abdulkâdir el-Mazînî, Mîmî, Leylâ, Fetâtu'l Hâra.

¹ Hüseyin Yazıcı, "Hikâye", *DİA*, 1998, <https://islamansiklopedisi.org.tr/hikaye>, (Erişim Tarihi: 09.03.2022).

² Ahmet Savran, *19.yy Osmanlı Döneminde Yeni Arap Edebiyatı*, Atatürk Üniversitesi, Erzurum 1987, 57.

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

TECHNICAL ANALYSIS OF İBRAHİM ABDULKADİR AL-MAZİNİ'S
STORIES TITLED TRANSLATIONS FROM MIMI-LEYLA-FETATU'L HARA

Leyla Büşra BANABAK

Advisor: Asst. Prof. Dr. Hayati ÖNCEL

2022, Page: 91

Jury: Asst. Prof. Dr. Hayati ÖNCEL (Advisor)

Assoc. Prof. İlknur EMEKLİ

Asst. Prof. Dr. Ahmet Hamdi CAN

In Arabic, the leader of the short story is accepted as al-Bustani of Selim Butrus, son of Butrus the Great, towards the end of the 19th century. The short story was initially translated and adapted from different languages, primarily French and English, into Arabic.

In the Arab world, the type of story in the modern sense was born in Egypt for the first time and then spread to other countries. For activities related to the modern Arab story shaped in Egypt, Syria and Iraq, XX. From the beginning of the century to World War I, from World War I to World War II. Three main periods are accepted, from the end of World War II and from 1950 to the present.

In the second half of the XIX. century and the first quarter of the XX. century, Mustafa Lutfi al-Menfaluti drew attention with his work called *Nazarat* in Arabic storytelling.

While the short story was widely featured in newspapers and magazines in Egypt and Lebanon, other Arab countries lagged behind in this regard. Interest in short story writing in other Arab Pleiades is only increasing today.

The first examples of the modern story in Egypt were written by Muhammed Teymur. Some researchers consider his work *Fi'l-Kitâr* (Cairo 1915) to be the first modern story of Arabic literature.

The first prominent author of the modern story in Lebanon is undoubtedly Mohammed Teymur (d. 1894). However, it would be more appropriate to mention Gibrân Halil Gibrân (1883-1931), whose works were translated into many foreign languages, as his first example.

Keywords: The Story of Egypt, İbrahim Abdu'l Kadir el-Mazini, Mimi, Leyla, Fetatu'l Hara.

TRANSKRİPSİYON

Bu çalışmada aşağıdaki transkripsiyon sistemi uygulanmıştır:

Sesliler: آ, ا, إ, ع : â ; ي, ي, ي : û

َ : a, e ; ِ : i ; ُ : u

Sessizler:

ء : ’	ب : b	ت : t	ث : s	ج : c	ح : h	خ : h
د : d	ذ : z	ر : r	ز : z	س : s	ش : ş	ص : ş
ض : d	ط : t	ظ : z	ع : ‘	غ : ğ	ف : f	ق : k
ك : k	ل : l	م : m	ن : n	و : v	ه : h	ى : y

Transkripsiyon açısından ayrıca şu hususlara riayet edilmiştir:

- Harf-i tarifler, cümle başında küçük harfle yazılmıştır: *en-Nazarât*, *el-Bustanî*
- Harfî tarifle gelen kelimelerin başında şemsî ve kamerî harflerin okunuşu belirtilmiştir: *fi’l-Kıtâr*
- Terkip halindeki isim ve lakapların cüzleri ayrı değil, bitişik olarak yazılmıştır: Abdulhamit

KISALTMALAR DİZİNİ

bkz	: bakınız
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
öl.	: ölüm tarihi
s.	: sayfa
ss.	: sayfa sayısı
vb	: ve benzeri

ÖNSÖZ

Arap hikâyeciliği İslam öncesi dönemlere kadar uzanır. Tabi sözlü geleneğin yazıya aktarılması zamanla gerçekleşmiştir. Cahiliye devrinin ünlü şairi Antere b. Şeddâd'ın hikâyelerinde dönemin hayat tarzını, adetlerini izlemek mümkündür. Arap edebiyatında kısa öykücülüğe giden yolda Kur'an'da geçen kıssalar, *Antere b. Şeddâd*, *Baybars*, *Hay b. Yekzan*, *Binbir Gece Masalları*, *Makâmât*, *Tezkireler*, *Kelile* ve *Dimne* gibi eserleri görmek mümkündür.

Modern anlamda Arap öyküsünün doğuşu Arap modernizminin başlangıcıyla doğrudan ilgilidir. Ortadoğu'da Batı kültürüyle ilk doğrudan temas kuran Arap ülkesi Mısır olmuştur. Sebebi de Napolyon'un Mısır seferidir (1798). Napolyon Mısır'a sadece askerlerle değil bir bilim ve kültür adamları ordusuyla geldi. Ünlü Fransız doğu bilimci Silvestre de Sacy onlardan birisidir. Tabii medeniyetlerin bu karşılaşması, Mısır kültür ortamında büyük bir etki uyandırmıştır.

Mısır Valisi olan Mehmet Ali Paşa, pek çok yenilik hareketlerini başlatmıştır. Fransa ile kurduğu yakın temasla orduyu yenilemiştir. Mehmet Ali Paşa bilimsel ve kültürel bir "rönesansın" yolunu açmıştır. Avrupa'ya öğrenciler göndermiştir. Ve Fransızca'dan tercüme çalışmalarını başlatmıştır.³

O zaman gönderilen bir öğrenci gurubunun başında bulunan Rifâ'a Rafî' et-Tahtâvî (öl.1873), Paris'te Fransız edebiyatından birçok eseri Arapçaya çevirdi. Ve Batı dünyasını anlatan *Tahlîsu'l-ibrîz fî telhisi Bârîz* adlı bir seyahatname yazdı. Aynı şekilde Hâfız İbrâhim (öl.1932) Victor Hugo'nun *Sefiller*'ini, Necîb el-Haddâd (öl.1899) Alexander Dumas'ın *Üç Silahşör*'ünü, Ferah Antûn (öl. 1922) Bernardin St.Pierre' in (öl.1814) *Paul ve Wirginie*' ini Arapça'ya çevirdi. Mehmet Ali Paşa, Bulak'ta bir matbaa kurarak burayı tercüme ve baskı çalışmalarının merkezi haline getirdi. Bu matbaa Arap âleminin önemli bir yayın ve kültür merkezi olma özelliğini günümüze kadar korumuştur.

Arap dünyasında modern anlamda öykü, kültürel merkez olması sebebiyle Mısır'da doğmuş ve buradan diğer Arap ülkelerine yayılmıştır. Mısır'da öykü dalında akla gelen

³ Kemal, Kahraman, *Arap Edebiyatında Kısa Öykünün Oldukça Kısa Bir Öyküsü*, 2020, <https://www.dunyabizim.com/m/arap-edebiyatinda-kisa-oykunun-oldukca-kisa-bir-oykusu-makale,1762.html>, (Erişim Tarihi: 09.03.2022).

ilk eser, Mustafâ Lutfî el-Menfelûtî'nin (1876-1924) Fransızcadan çevirdiği öykülerden oluşan *el-Aberât* (Gözyaşları -1915) adlı eserdir. İşin ilginç tarafı Menfaluti'nin Fransızca bilmemesidir. Başkalarına tercüme ettirerek anladıklarını yeniden yazmıştır.⁴

Modern Arap Edebiyatı'nda kısa hikâyelerin yazılmaya başlaması, İngiliz, Fransız, Amerikan, Rus, İtalyan ve özellikle Fransız edebiyatlarında yazılmış kısa hikâyelerin Arapça'ya çevrilmesiyle başlamıştır.

Modern Arap Öyküsünü üç gruba ayırabiliriz. Birincisi, romantik düşüncüyü geliştiren romantik eserlerdir. Bu kategorideki eserler öykünün hem biçim hem de içerik bölümüne katkı sağlamıştır. Bu gruptaki romantik öykülerin amaçları realist öykülerin amaçları ile benzeştiği için birçok yazar her iki kategoride de yazmıştır. Buna örnek olarak Mısırlı yazarların eserleri, özellikle Mahmûd Teymûr'un öyküleri verilebilir. Bu durum, romantizm akımının, Arap kısa hikâyesinin gelişme döneminden bu yana var olduğunun kanıtıdır. İkincisi, öykünün okuyucular tarafından popüler hale gelmesi taraftarı olan ticari türden eserlerin olduğu kategoridir. Üçüncüsü ise, sosyal gerçeklik olarak bilinen sosyalist romantiklerin öyküleridir.

Modern Arap Hikâyeciliğinin ikinci dönemi içinde birçok Arap ülkesi bağımsızlığına kavuşmuş, her ülkenin millî hikâyecileri yetişmiş ve Arap hikâyeciliğinde çeşitli cereyanlar ortaya çıkmıştır. II. Dünya Savaşı yıllarındaki durgunluğun ardından ortaya çıkan siyasî, dinî ve iktisadî patlamalar, bütün edebî türlerde olduğu gibi hikâyede de daha gerçekçi bir tavrın gelişmesine yol açmış; kadın hakları, zengin-fakir ayırımı, siyasî meseleler, toplumdaki bazı dengesizlikler gibi yeni temalar ilk sırayı almıştır.

I. Dünya Savaşı ile II. Dünya savaşı arasında geçen dönem Arap hikâye ve romancılığının oluşum dönemidir. I. Dünya Savaşı sonrasında meydana gelen olaylar, Arap toplumlarının oluşumundaki değişimler, ölçü ve değerlerdeki farklılaşma, siyasette, kültürde, milli anlayışta ve ulusal direnişteki gelişmeler yeni bir atmosfer, daha öncekinden farklı bir zevk oluşturmuştur. Bu yeni değişimi ifade edebilmek yeni bir üslup ve yapı gerektirmiştir.

⁴ Adnan Arslan, *Mustafa Lutfi el-Menfâlûti'de 'Koyu Karamsarlık'*, 2019, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ilted/issue/46594/502975>, (Erişim Tarihi: 09.03.2022).

İlk dönemlerde hikâyeciliğin öncülüğü Lübnanlılardayken, harpler, Lübnan'daki iç kargaşalar ve Lübnanlıların Mısır'a hicret etmesi hikâyeciliğin öncülüğünün Mısır'a geçmesine neden olmuştur.⁵

Bu çalışma Arap edebiyatında önemli bir yere sahip bir yazar olan İbrâhîm Abdulkâdir el-Mâzinî'nin hayatı, edebi kişiliği, eserleri ve Mîmî, Leylâ ve Fetâtû'l-Hâra adlı hikâyelerinin teknik açıdan incelenmesi üzerinedir. Bu hikayeler, Abdulkâdir el-Mâzinî'nin *Fi't-Tarîk* adlı on dokuz hikayeden oluşan hikaye seçkisinin on, on yedi ve on sekizinci öyküleridir.

İki bölümden oluşan çalışmamızın birinci bölümünde, Abdulkâdir el-Mâzinî'nin hayatı, öğrenimi ve eserlerine yer verilmiştir. İkinci bölümde ise hikâye hakkında bilgi verildikten sonra Mîmî, Leylâ, Fetâtû'l Hâra adlı öykülerinin teknik bakımdan incelenmiş ve çalışmamızın sonunda ilgili hikâyelerin Türkçe çevirileri ek olarak verilmiştir.

Bu çalışmaya başladığım andan itibaren bıkkınlık göstermeden en ince detayına kadar inceleyen, daima güler yüzle karşılayan saygıdeğer hocam Dr. Öğr. Üyesi Hayati ÖNCEL'e teşekkür etmeyi kendime bir vazife addediyorum.

Erzurum-2022

Leyla Büşra BANABAK

⁵ İlknur Emekli, *Mısırlı Öykü Yazarı Fuad Kandil ve Ercan ellâ Yedûme'z Zalâm Öyküsü*, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/982689>, (Erişim Tarihi: 09.02.2022).

GİRİŞ

I. HİKÂYENİN TANIMI

Hikâye kelimesi Türkçe sözlükte “Gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düzyazı türü.” biçiminde tanımlanmaktadır. Hikâye, insanoğlunun ilk edebî ürünlerinden olan destanlarla ortaya çıkmıştır.

Hikâye, Türk kültür tarihinde en azından bin yıllık bir geçmişe sahip köklü bir kelime ve kavramdır. Hikâye dilimizde, asırlardan beri giderek zenginleşen bir mana çemberi içinde, hem kelime, hemde kavram olarak kullanılmış ve kullanılmaktadır.

Arap dilinin “hakave” kökünden türeyen kelimenin Türkçeye İslamiyet sonrası dönemde girdiğini tahmin etmek zor değil.⁶

Hikâyenin sözlük anlamlarını incelendiğinde karşımıza birçok tanım çıkmaktadır. “Bir söz ve haberi nakl ve rivayet eylemek, bir nesneye benzetmek, bir kimseyi fiilen yahut kavlen taklit eylemek, bir kimseden bir kelâm nakleylemek, düğümü çözüp muhkem eylemek.”⁷ Az çok ayrıntıları verilerek anlatılan olay; baştan geçen bir olayı anlatma; belli bir zaman ve yerde az sayıda kişinin başından geçen, gerçeğe uygun bir takım olaylar anlatan ya da birkaç kişinin karakteri çizilen roman türünden kısa yapıt, öykü; aslı olmayan söz.”⁸ “Anlatma, roman, masal, olmuş bir hadise.”⁹ Alpay Doğan Yıldız’a göre; “olmuş veya olması mümkün olayları yazılı veya sözlü olarak anlatma; bu şekilde anlatılan olay, mesel, kıssa; anlatma, nakletme; olmuş veya olması mümkün olayların anlatılması esasına dayanan edebî tür; boş, gereksiz laf, uydurma.”¹⁰

“Şüphesiz hikâye, tüm toplumların edebiyatlarında önemli bir yere sahiptir ve tarihinin her aşamasında “anlatma” fiili üzerine temellendirilmiş edebi bir türdür. Hikâye sözlüklerde; “nakletme, rivayet, anlatma, anlatı, tahkiye” olarak vurgulanmaktadır. Dolayısıyla hikâyenin en temel özelliği “anlatma,” “hikâye etme” ya da “tahkiye” unsurlarıdır.

⁶ İsmail Çetişli, *Metin Tahlillerine Giriş/2*, Akçağ Yayınları, Ankara 2004, 15.

⁷ Çetişli, 18

⁸ Türkçe Sözlük, TDK

⁹ Ferit Develioğlu, *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lügat*

¹⁰ Çetişli, 19

Dilin kurgulanma ve kullanılması doğrultusunda edebi tasnif içinde şekillendiren Şerif Aktaş’a göre öykü; anlatma esasına bağlı türler grubuna dâhil edilmiştir.¹¹

Genel veya bugünkü dar anlamıyla hikâye, diğer bütün edebi form veya türlerde olduğu gibi, tarih içinde dinamik bir oluş veya oluşum süreci yaşamıştır. Bir başka ifadeyle o, değişerek gelişmiş ve gelişerek değişmiş; bu esnada da pek çok edebi türle iç içe olmuş ve birçok yeni türe “analık” etmiştir. Değişimin sürekliliği, tek ve donmuş bir hikâye formundan bahsetmeyi imkansız kılmaktadır.¹²

Hikâyenin modern anlamda edebî tür hâline gelmesi 19. yüzyıl yazarlarıyla olmuştur. Özellikle Fransız yazar Maupassant (1850-1893) ve Rus yazar Çehov (1860-1904), kendi adları ile anılan hikâye tarzlarının kurucuları arasında yer alır. Hikâye ile İlgili Kavramlar: Konu: Hikâyede ele alınan, üzerinde durulan düşünce, durum veya sorun metnin konusunu oluşturur. Konu, somut bir durumu veya sorunu ifade eder. Tema: Bir metindeki temel duygu veya kavram “tema” olarak adlandırılır. Temaları ifade eden kavramlar soyuttur. Örneğin yalnızlık, aşk, umut, yaşama sevinci gibi kavramlar bir hikâyede tema olarak işlenebilir. “Bir kişinin şehirde yaşadığı olaylar” gibi bir ifade ise bir metnin konusu olabilir. Dolayısıyla tema daha genel, konu ise daha sınırlandırılmış bir kavramı ifade eder. Çatışma: Hikâyelerde, farklı düşüncelere, özelliklere sahip olmaktan veya hayat tarzından dolayı yaşanan anlaşmazlık durumları “çatışma” terimiyle ifade edilir.

Edebî metinlerde çatışmalar genellikle birbirine zıt kavramlar, değerler çerçevesinde oluşur. Söz gelişi iyi ile kötü, yoksul ile zengin, idealist ile bir amacı olmayan kişiler, kendi özelliklerinden dolayı hikâyelerde karşı karşıya gelirler. Hikâyeler genellikle bu çatışmaların sergilenmesi ve sonuçlanmasını anlatır. Edebî metinlerde kişiler, kendileri, bir başkası veya doğa ile ilgili bir unsurla karşı karşıya gelerek çatışabilir Olay Hikâyesi: Bir olay merkezinde gelişen ve sonuçlanan hikâyeler “olay hikâyesi” olarak adlandırılır. Bu tür metinlerde merak unsuru ön plandadır. Bu tarz hikâyelerin en önemli örneklerini Fransız yazar Maupassant (öl. 1893) vermiştir. Bu sebeple bu tür hikâyeler “Maupassant tarzı hikâye” adıyla da anılır. Olay hikâyelerinde öncelikle olayın oluşumu sergilenir. Daha sonra olayla ilgili bir düğüm noktası oluşur.

¹¹ Şerif Aktaş, *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*, Akçağ Yayınları, Ankara 1991, 10.

¹² Çetışli, 17.

Sonuç bölümünde ise düğüm çözümlenerek başta oluşan merak duygusu giderilir. Durum Hikâyesi: Olay anlatımına dayanmayan, kişilerin veya hayatın bir kesitinin ele alındığı hikâyeler “durum hikâyesi” olarak adlandırılır. Bu tür hikâyelerde merak duygusu geri plana itilir ve bir durum veya kişi betimlenir. Durum hikâyelerinin en güzel örneklerini Rus yazar Anton Çehov (öl. 1904) vermiştir. Bu sebeple bu tür hikâyeler “Çehov tarzı hikâye” olarak da anılır.

II. DÜNYA EDEBİYATINDA HİKÂYE

Hikâye türünün Doğu ve Batı milletlerinde benzer bir gelişme süreci göstermesi dikkat çekicidir. Başlangıçta Yunan destanlarının, daha sonra Tevrat ve İncil’deki kıssaların Batı hikâyeciliğine kaynaklık etmesi gibi Doğu hikâye geleneğinde de Hint ve Câhiliye devri Arap hikâyelerinin ve de Kur’ân-ı Kerîm’deki kıssaların tesiri açıkça görülmektedir.

Hikâye hem dünya hem de Türk edebiyatında köklü bir geleneği olan bir türdür. Dünya edebiyatında Boccacio’un (öl.1375), *Decameron* (Dekameron) adlı hikâyeleri bu türün ilk modern örnekleri kabul edilir.

Fransız edebiyatında Alphonse Daudet’nin (öl. 1897) *Değirmenden Mektuplar* adlı eseri ile Guy de Maupassant’ın (Guy dö Mopasan) hikâyeleri ile Rus yazar Çehov’un eserleri bu türün önemli örnekleri arasında yer alır.

Modern anlamda hikâyenin Türk edebiyatında görülmesi Tanzimat Dönemi’ne rastlar. Ahmed Mithad Efendi (1912)’nin *Letâif-i Rivâyat* adlı eseri ile Samipaşazâde Sezâi (1936)’nin *Küçük Şeyler* adlı eserleri bu türün Tanzimat Dönemi’ndeki en önemli örnekleridir. Halit Ziya Uşaklıgil’in hikâyeleri ile hemen arkasından Ömer Seyfettin yazdığı hikâyeler bu türün gelişmesini sağlar. Refik Halit Karay’ın *Memleket Hikâyeleri*, Sabahattin Âli’nin *Ses* ile *Kağrı*, Sait Faik’in *Sarnıç* ile *Semaver* adlı kitapları bu türün nitelikli örneklerindendir. Memduh Şevket Esendal, Tarık Buğra, Haldun Taner, Orhan Kemal gibi isimler yazdıkları hikâyelerle bu türün en güzel eserlerini vermişlerdir.¹³

¹³ “Dünya Edebiyatında Hikâye”, <https://tr.wikipedia.org/wiki/Hik%C3%A2ye>, (Erişim Tarihi: 09.03.2022).

III. ARAP EDEBİYATINDA HİKÂYE

Arap hikâyeciliğini üç dönemde ele almak mümkündür.

1. Câhiliye Devri, Bu dönemde Arap halk edebiyatının büyük bir bölümünü, çoğu komşu milletlerin mitolojilerinden kaynaklanan yıldız hikâyeleri, cin ve dev masalları, atasözleri hikâyeleri veya hayvan masalları meydana getirir. Ancak asıl Arap hikâyeciliği, cahiliye devrindeki Arapların yaptığı savaşları anlatan *Eyyâmü'l-Arab*'la başlar. *Eyyâmü'l-Arab*'ın VIII. yüzyıldan itibaren yazıya geçirildiği bilinmektedir.

Ayrıca *Mu'allakat-ı Seb'a*'da bulunan aşk ve kahramanlık hikâyeleri, hayvan masalları ile Kusay b. Kilâb'ın maceraları da hikâye özelliği taşımaktadır. Öte yandan bazıları Câhiliye devrine ait olan ve daha sonra yazıya geçirilen “*Sîretü Antere, Sîretü'z-Zîr Sâlim, Kıssatü Bekir ve Tağlib, Kıssatü'l-Burâk, Kıssatü Benî Hilâl, Kıssatü Zennûbiyye, Zâtü'l-Himme, Sîretü Seyf b. Zûyezen, Sîretü's-Sultân ez-Zâhir Baybars*” gibi hikâyeler, hem roman hem de hikâye türünün gelişmesinde kısmen etkili olmuştur. Yine Câhiliye devrinde kıssacılar tarafından anlatılan ahbâr ve kıssalar da dönemin bazı canlı hayat sahnelerini aksettirmektedir.

2. İslâmî Dönem; Neredeyse tamamı şifahî olarak intikal eden ve ancak İslâmiyet'ten çok sonra yazıya geçirilen Arap halk hikâyelerinden bazıları Kur'an-ı Kerîm'de örnek kıssalar şeklinde zikredilmiş, bir sûre kıssalara tahsis edilmiş (el-Kasas 28/25) ve bazı peygamberlerin kavimleriyle olan ilişkileri anlatılmıştır (el-Enbiyâ 21/1-112). Kur'an'da mevcut hikâyeler insanlar arasında büyük bir rağbet görmüş, ihtiva ettikleri ahlâkî ve tarihî derslerle üslûpları birçok edîbe ilham kaynağı olmuştur. Nitekim Muhammed Ahmed Halefullah, hikâye türündeki bütün edebî ölçülerin Kur'an'da nakledilen kıssalarda mevcut olduğunu belirtmektedir.¹⁴

Emevîler devrinde diğer edebiyatlarla başlayan temas sonunda hikâye türüne ait motifler taşıyan bazı eserler Arap edebiyatına girmeye başlamıştır. Bunlardan, çeviri yoluyla Farsça'dan Arap edebiyatına girmiş olan Hint kökenli Kelîle ve Dimne daha sonra birçok hikâye yazarının dikkatini çekmiş; muhtevalarında felsefî konular yer alan ve bazıları manzum olan *es-Sâdih ve'l-bâğım* (İbnü'l-Hebbâriyye, ö. 509/1115), *Fâkîhetu'l-hulefâ* (İbn Arabşah), *el-İnsân ve'l-hayevân* (İhvân-ı

¹⁴ el-Fennü'l-Kasasî fî'l-Kur'ânî'l-Kerîm, 261; Me'mûn Ferîz Cerrâr, 31-51.

Safâ), *Sülvânü'l-mutâ' fî 'udvâni'l-etbâ'* (İbn Zafer) ve *Hikâyetü Ebi'l-Kâsım el-Bağdâdî* gibi eserler kaleme alınmıştır. Öte yandan III. (IX.) yüzyılda Arap edebiyatına yine Farsça Hezâr Efsâne'nin çevirisi yoluyla giren “*Elf Leyle ve Leyle*” (binbir gece), hikâye türüne köprü vazifesi gören eserler arasındadır.

Câhiz'in *Kitâbu'l-Buhalâ'* adlı eseri, İbn Battûta'nın seyahatnâmesinde yer yer rivayet edilen hikâyeler, “*Nevâdiru Eş'ab, Nevâdiru Cuhâ*” gibi halk hikâyeleri, Ebu'l-Ferec İbnu'l-Cevzî'nin *Ahbâru'l-Hamka* ve'l-Muğaffelîn'i ile *Kitâbu'l-Ezkiyâ*'sı, İbn Sînâ, İbn Tufeyl ve İbn Rüşd'ün felsefî hikâyeleriyle Ebu'l-Alâ el-Maarî'nin sembolik hikâyesi *Risâletu'l-Ğufrân*, Arap edebiyatı hikâye türünün tarihî örnekleri arasında yer almaktadır.

Daha çok sosyal sıkıntıların edebî bir üslûpla dile getirildiği “makame” denilen küçük hitabeler de kısmen kısa hikâye (uksûsa) özelliği taşıyan eserlerdir. Makame yazarları arasında Bedüzzaman el-Hemedânî (ö. 398/1008), Harîrî, İbn Nâkıyâ, Zemahşerî ve Ebu't-Tâhir el-Eşterkûnî gibi şahsiyetler bulunmaktadır. Arap hikâye sanatının ilk tezahürleri olarak kabul edilen makameler, Arap dünyasında eski edebî eserlerin benzerlerinin ortaya konulması şeklinde başlayan kalkınma hamlesinin görüldüğü XIX. yüzyılda özellikle toplumsal olayların eleştirisinde kullanılan bir tür olmuştur (Nâsif el-Yâzicî, Ahdeb, Ferîd Vecdî).

3. Modern Arap Hikâyeciliği, XVIII. yüzyılın sonunda Napolyon'un Mısır'ı ele geçirmesi ve XIX. yüzyılda Fransızlar'ın bazı Arap topraklarını işgaliyle buraların ekonomik ve politik yönden Avrupa hâkimiyetine girmesinden sonra Batı ile Arap dünyası arasında öncekilerden farklı yeni bir edebî ilişki başlamıştır. Bu dönemde Arap hikâyeciliği destanî etkilerden sıyrılarak yapı itibarıyla Batı kaynaklı modern küçük hikâyeye doğru bir adım atmıştır. Yeni okulların açılması, öğrenim için Avrupa'ya talebe gönderilmesi, Rifâa et-Tahtâvî ile başlayan tercüme faaliyeti, 1822'de Mehmed Ali Paşa'nın Bulak'ta kurduğu matbaanın ardından Arap dünyasında yayılmaya başlayan matbaacılık ve buna paralel olarak gelişen gazetecilik yeni bir neslin yetişmesine yol açmış ve yeni edebî türlerin doğup yayılmasını hızlandırmıştır. Bu yeni nesil Avrupa edebiyatlarına ait eserleri asıllarından okumaya, roman ve hikâyelerden başlayarak çeviriler yapmaya koyulmuştur. İlk çevirilerin bir kısmı serbest adaptasyonlar şeklinde yapılıyor, hatta bazı mütercimler, Mustafa Lutfî el-Menfalûtî'nin Mecdûlîn'inde

görüldüğü üzere hikâyede okuyucuların beklentileri doğrultusunda değişiklikler yaparak onu kendi eseriymiş gibi gösteriyordu. Bu ilk dönemden sonra modern hikâyeye türünün Arap edebiyatına geçişinde önemli bir paya sahip olan, kadrosu içinde Halîl Mutrân, Cibrân Halîl Cibrân, Muhammed Hüseyin Heykel, Tâhâ Hüseyin ve İbrâhim el-Mâzinî gibi şahsiyetlerin bulunduğu bir çeviri hareketi dönemi yaşanmıştır. Ayrıca Mısır'da *Kevkebü's-Şark* gazetesi yayımını tamamen hikâyeye ayırarak bu alanla ilgilenenleri cesaretlendirmiştir.

Tercüme hareketiyle başlayan Batı'ya açılma, diğer edebî türlerde olduğu gibi hikâyede de tercümeden taklide, taklitten orijinal eserlere geçişi sağlamıştır. Arap dünyasında modern anlamda hikâyeye türü ilk defa Mısır'da doğmuş, ardından diğer ülkelere yayılmıştır. Mısır, Suriye ve Irak'ta şekillenen modern Arap hikâyesiyle ilgili faaliyetler için, XX. yüzyılın başından I. Dünya Savaşı'na, I. Dünya Savaşı'ndan II. Dünya Savaşı sonlarına ve 1950 yılından günümüze kadar olmak üzere başlıca üç devre kabul edilmektedir.

Mısır'da modern hikâyenin ilk örnekleri Muhammed Teymûr tarafından kaleme alınmıştır. Bazı araştırmacılar, onun *Fi'l-Kitâr* adlı eserini (Kahire 1915) Arap edebiyatının ilk modern hikâyesi olarak kabul etmektedir.¹⁵

¹⁵ Hüseyin Yazıcı, "Hikâye", <https://islamansiklopedisi.org.tr/hikaye>, (Erişim tarihi: 09.03.2022).

BİRİNCİ BÖLÜM

İBRÂHÎM ABDULKÂDİR EL-MÂZİNÎ

1.1. HAYATI

19 Ağustos 1890 tarihinde Kahire’de doğdu. Ailesi Mısır’da Menûfiye’nin Kûmumâzin mevkiinden geldiği için Mâzinî nisbesiyle tanındı. Orta öğreniminden sonra önce tıp, ardından hukuk fakültesine kaydolduysa da bu fakültelere devam etmeyip 1907’de yüksek öğretmen okuluna girdi. el-Mazini, bu dönemden itibaren Câhiz, Müberred, Ebu’l-Ferec el-İsfahânî Ebû Ali el-Kalî ve Abdulkahir el-Curcânî gibi Arap edebiyatının otoritelerine ait belli başlı kaynakları, ayrıca İbnü’r-Rûmî, Mütenebbî, Şerîf er-Râdî, Ebu’l-Alâ el-Maarî vb. eski Arap şairlerinin divanlarını inceledi. Aynı zamanda İngilizcesini geliştirdi ve İngiliz edebiyatına ilgi duymaya başladı. İngilizceden Arapçaya yapılan bazı çevirilerin yanı sıra İngiliz edebiyatının meşhur simaları ile şiir ve edebiyat eleştirmenlerinin eserlerini okudu.

Yüksek öğretmen okulundan mezun olduktan sonra (1909) liselerde ve Kahire Akademisi’nde İngilizce öğretmenliği yaptı. 1914 yılında resmî görevinden ayrılarak özel liselerde öğretmenliğin yanı sıra idarî görevler üstlendi. Bu dönemde Muhammed Ferîd Vecdî, Abbas Mahmûd el-Akkâd, Ahmed Hasan ez-Zeyyât gibi ediplerle birlikte çalıştı. 1917’de öğretmenliği bırakıp kendini tamamiyle gazeteciliğe verdi. Önce *Vâdi’n-Nîl* gazetesinde mütercim ve redaktör olarak çalıştı (1918). Ardından *el-Efkâr*, *el-Ahbâr*, *el-Ehrâm*, *es-Siyâse*, *el-Belâğ*, *el-Esâs*, *er-Risâle*, *el-Hilâl*, *Rûz el-Yûsuf* gibi gazete ve dergilerde yazılar yazmaya başladı. 1926’da *el-Usbû’* dergisini çıkardı.

el-Mâzinî’nin yüksek öğretmen okulundaki öğrenciliği sırasında Arap ve Batı edebiyatları üzerinde yaptığı çalışmalar ona çağdaşı olduğu ediplerden farklı bir hayat görüşü kazandırdı. Şiir, makale, hikâye, roman ve edebî tenkit gibi türler üzerinde yeni düşünceler ortaya koymasına ve değerlendirmeler yapmasına imkân hazırladı. el-Mâzinî, daha sonraki yıllarda modern Mısır şiirinin en önemli simaları arasında yer alacak olan Abdurrahman Şükrî ile arkadaş oldu. Böylece o zamana kadar Ahmed Lutfî es-Seyyid, Tâhâ Hüseyin ve Muhammed Hüseyin Heykel’in temsil ettiği modernist Fransız şiir ve edebiyat ekolünün yanında el-Mâzinî, Akkad ve Abdurrahman Şükrî tarafından tesis

edilen modernist İngiliz ekolü ortaya çıktı. “Divan grubu” adı verilen bu ekolün amacı Batı lirizmine uygun şiirler yazmaktır. el-Akkad ile birlikte şiir eleştirisine dair yazdıkları *ed-Divân* adlı eserde el-Mâzinî Araplar’da şiirin zayıf olduğunu iddia ediyordu. Bunun sebebini de Arapların üzerinde yaşadığı coğrafya ile bu coğrafyanın onlara kazandırdığı karakter özelliklerine bağlıyordu. Ona göre çölün katılığı, kuruluğu, sıcaklığı ve çoraklığı Arapların duygu ve düşüncelerine de yansımış, bundan dolayı şiirleri genellikle anlam bakımındansa kuru, tema bakımındansa sınırlı kalmıştı. Arap şiirindeki zayıflığın ikinci sebebi bu milletin Sâmi ırkına mensup oluşuydu. Çünkü el-Mâzinî Sâmi ırkını şiirde zayıf buluyor, Ârî ırka mensup milletlerin ise daha güçlü olduğuna inanıyordu. Ardından roman yazmaya yönelen el-Mâzinî’nin en tanınmış romanı *İbrâhîm el-Kâtib*’dir. Kendisine ödül kazandıran bu çalışması, Muhammed Hüseyin Heykel’in 1913 yılında yayımlanan *Zeyneb* adlı eserinden sonra Mısır romancılığının gelişmesinde büyük bir merhale olarak kabul edilir. Edebiyatın çeşitli dallarında ortaya koyduğu orijinal çalışmalarıyla Mecmau’l-Luğati’l-Arabiyye’ye üye seçilen el-Mâzinî 10 Ağustos 1949 tarihinde Kahire’de vefat etti.

1.2. ESERLERİ

1. *eş-Şi’r ğayâtuhû ve vesâ’ituh* (Kahire 1915, 1986).
2. *Şi’ru Hâfız* (Kahire 1915). (Şiirlerindeki duygularında gerçekçi ve samimi olmadığını söylediği Mısırlı şair Hâfız İbrâhîm’e yönelik bir eleştiridir.)
3. *ed-Dîvân* (Abbas Mahmûd el-Akkâd ile birlikte, Kahire 1921).
4. *Hasâdu’l-heşîm* (Kahire 1924, 1932, 1948). (Makalelerinden seçmeleri ihtiva eder.)
5. *Kabdu’r-rîh* (Kahire 1927; Beyrut 1975). (Tâhâ Huseyin’in *eş-Şi’ru’l-Câhilî* ve *Hadîsu’l-erbi’â* adlı eserlerinin eleştirisine dair makalelerini kapsamaktadır.)
6. *Sundûku’d-dunyâ* (Kahire 1929). (Siyasî makalelerini içermektedir.)
7. *Beşşâr b. Burd* (Kahire 1944). (Şairin hayatı, şiirlerinin tahlil, değerlendirme ve eleştirisine dairdir.)
8. *Fi’t Tarîk* (Kahire 2013)
9. *İbrâhîm el-Kâtib* (Kahire 1931). (Halk dilinden uzak durmanın ve modern yazı dilini kullanmanın öneminin vurgulandığı romanda olaylar yazar İbrâhîm ile

hastahane de tanıştığı bir hemşire arasındaki duygusal ilişkiler etrafında gelişir.)

10. *İbrâhîmu's-sânî* (Kahire 1943; Beyrut 1975).
11. *Ğarîzetu'l-Mer'e ev hükmü't-tâ'a* (Kahire 1930, 1935). (Mısırlı kadının sosyal sorunlarını ele alan bir tiyatro eseridir.)
12. *Dîvânü's-şî'r* (I-II, Kahire 1917). (İki bölümden meydana gelen divanın birinci kısmında şairin özgün şiirleri, ikinci kısımda bazı İngiliz şairlerini taklit ederek yazdığı manzumeler yer alır.)
13. *Rihle ile'l-Hicâz* (Kahire 1930).
14. *Muhtârât min edebi'l-Mâzinî* (Kahire 1961).

el-Mâzinî 1935-1943 yılları arasında kırkı aşkın kısa hikâye kaleme alıp yayınlanmıştır. Bunların bazıları müstakil bir kitapken, bazıları hikâye seçkisi olarak fî't-tarîk adlı eserde toplanmıştır.

el-Mâzinî'nin ayrıca İngilizce'den muhtelif çevirileri vardır.¹⁶

1.3. EDEBÎ TENKİTÇİLİĞİ

Mâzinî'nin edebî hayatının ilk dönemine edebî tenkitçiliği damga vurmuştur. Akkâd ile birlikte *ed-Divân* adlı kitabını çıkardığında Araplarda edebî taklit boyutunu ortadan kaldıracak derecede bir ihtilal yapmayı istemişti; ancak işler istediği gibi gitmemiştir. Geleneksel edebî çizgiden kaymanın aynı zamanda kendisini edebî hayattan uzaklaştıracağını görmüştür. Dolayısıyla edebiyatın bir yaşam biçimi olduğu kanaatine vardı. Daha sonraki yazılarında duygu, düşünce ve ifade tarzında doğru bir şekilde hareket etmeyi kendine metot edindi. Çünkü şiir ona göre ruhun gıdası psikolojik bir coşku hali idi. İfadelerinde duygusal ilham kaynağını ön planda tutan tasvir anlayışını benimsemişti. Bu ise onun duygu ve düşüncelerini doğrudan ifade etme yerine kapalı anlamların uzantısı olan derin ifade tarzlarını benimsemesinden kaynaklanıyordu. Nitekim konuyla ilgili görüşlerini ortaya koyarken şu ifadelere yer vermiştir:

¹⁶ Erol Ayyıldız, "İbrâhîm b. Muhammed b. Abdilkâdir el-Mazîni", *DİA*, 2022, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mazini-ibrahim-abdulkadir>, (Erişim Tarihi: 05.01.2022).

“..Fakat ben büyük bir şanssızlık eseri geleneksel yolu izlemekten vazgeçmeye ve öncekilerin çizgisinden sapmaya çağıran yeni ekolü temsil edenlerden biriyim. Maalesef şunu söyleyebilirim ki şayet insanların hepsi bizim gördüğümüz şeyi görmüş olsalardı geleneksel şiire karşı yapılan hatadan dönmenin gerekli olduğunu anlarlardı. Böylece biz de yeni ekolün temellerini oluşturmada yaptığımız çağrı hususunda hayal kırıklığına uğramazdık. Üstelik insanlar bizim bu bakış açımızı reddetmezlerdi. Çünkü bu her iki anlayış da edebiyatın temellerini oluşturup şiiri ve yazıyı ayakta tutan unsurlardır.”

el-Mâzinî kendi edebî eleştiri anlayışını mücadele ve tartışma kavramı üzerine oturtmuştur. Bu sayede o konuları derin bir bakış açısıyla ele alıp karşısındakileri ikna yöntemiyle yönlendirmeye çalışır. Bunda onun zengin kültür birikimi ve olayları analiz etme gücü önemli bir rol oynar. O sürekli sözlerini bilim, mantık ve sağlam zevk anlayışı delilleriyle temellendirir. Nitekim bu konuda o şöyle der:

“Biz, eski edebî yöntemin sağladığı faydayı hiçbir zaman inkâr edemeyiz. Gerek eski gerekse yeni olsun birçok edebî eserde sanat anlamında parlak yönler ve ruh terbiyesi içeren önemli deneyimler bulunmaktadır. Yazıda asıl olan edebiyata karşı genel bir bakış açısıyla bakmaktır. Ben burada kesinlikle önceki yazar ve şairlerin hepsini kastetmiyorum. Böyle bir iddiada bulunmak eksik ve cahilce olur; fakat ben aynı zamanda kişinin yazılarında genel edebî kuralları öğrenmesi gerektiğini söylüyorum. Kuşkusuz bu görüş ve duyguları ifade etmede doğruluk ve samimiyetin göstergesidir.¹⁷

1.4. HİKÂYECİLİĞİ

el-Mâzinî’yi hikâye yazmaya iten iki ana unsur vardır. Bunlardan ilki, dünya görüşünden ve olaylara bakış açısından kaynaklanan “kaygıları giderici” etkenler, ikincisi ise “sosyal eleştiri”ye dayanan etkenlerdir. Onun sosyal konuları eleştirmesinin temelinde reformcu anlayış yatar. Bundan dolayı hikâyelerinde olayları kendi kişisel duruşuyla birlikte tasvir etmiştir. Bir diğer edebiyat tarihçisi ve edebiyat eleştirmeni olan Muhammed Mendûr, onun hikâyecilik yönüyle ilgili şu değerlendirmelerde bulunur: Mâzinî’nin hikâyelerine genel bir bakış açısıyla bakan birisi onun hikâyelerinde sadece olaylara ve hayal gücüne değil; aynı zamanda psikolojik tahlillere ve kişilik tanımlamalarına yer verdiğini görür. Öyle ki, onun hikâyelerinin birçoğu birer sanat eseri

¹⁷ Hanna el-Fâhûrî, *el-Câmi’ fi Târîhi’l- Edebi’l Arabî*, Daru’l Cil, Beyrut 1986, 317.

değil aksine hikâye örgüsü olmayan “hikâyemsi” sözler olarak değerlendirilebilir. Çünkü hikâyeleri, olayları kusursuz anlatmanın yanı sıra bir takım hatıraları, geniş dil birikimini, psikolojik tahlilleri ve düşünsel akıl yürütmelerini içerir. Bununla birlikte hikâyeciliği, kapsamlı insanî ve estetik değerleri içinde barındıran bir “hazine” olarak da kabul edilebilir.

1.5. ŞAİRLİĞİ

el- Mâzinî'nin şiir anlayışı geleneksel Arap şiir anlayışının dışına çıkmak ve onu Avrupaî şiir anlayışı boyutlarına taşımak şeklinde ifade edilebilir. Fakat onun bu değişiklik anlayışı klasik Arap şiirinin temellendirildiği “vezin ve kafiye” unsurunun dışına çıkmak olarak değerlendirilemez. Çünkü Mâzinî, şiir konusunda Avrupaî tarzda yenilik anlayışını benimserken vezin ve kafiyeyle bağlı kalmıştır. O, şiir konusunda Fransız romantik şairlerden etkilenmiş; fakat buna rağmen, asırlarca Arap şiirinde hâkim unsur olan “ lirik şiir” dairesinden de çıkmamıştır.¹⁸

1.6. ÜSLÛBU

Mâzinî, işlerini büyük bir edebî titizlik ve derinlik içerisinde yürüten güçlü bir yazardır. Açık görüşlü bir düşünür olmasının yanı sıra uzak görüşlü ve zikzak çizmeyen bir edebiyatçı ve aynı zamanda etrafındaki her şeyi bizzat görerek ve hissederek analiz eden bir eleştirmendir. Varlığa karşı mahkûm gözüyle bakar; dolayısıyla onun gözünde büyük şeyler daha da küçülür, ışıklar kararır. Bazen alaycılık silahı ile kuşandığı için hayata küçümser bir gözle bakar ve bunu da kalemine yansıtır. Onun yazım anlayışı ruhunun derinliklerindeki fırtınanın dışı vurumu, içerisindeki fısıltıların yüksek sesle yansması, derin düşünen bir müfekkirin aklının izleri ve aynı zamanda zengin bir söyleyiş tarzıdır. İşte bu yüzden ki Mâzinî, modern Arap edebiyatı ile donanmış, içlerinde kalıcı insanlık unsurlarını barındıran kişilerin oluşturduğu yenilikçi grubun başında gelmektedir.¹⁹

¹⁸ el-Fâhûrî, 319

¹⁹ el-Fâhûrî, 320

İKİNCİ BÖLÜM

MÎMÎ, LEYLÂ VE FETÂTU'L HÂRA ADLI HİKÂYELERİN TEKNİK AÇIDAN İNCELENMESİ

2.1. MÎMÎ ADLI HİKÂYENİN İNCELENMESİ

2.1.1. Hikâyenin Tanıtımı

Mîmî adlı kısa öykü, İbrâhîm Abdulkâdir el-Mâzinî'nin 2012 yılında Hindâvi yayınevinde basılmış olan *Fi't-Tarîk* adlı kısa öykü seçkisinin on yedinci hikâyesidir. Mîmî adlı kısa öykü altı sayfadan oluşmaktadır.

el-Mâzinî'nin bu kısa öyküsünde Arap kültüründe kadın erkeğin toplumdaki yerine yer vermiş olup bir kızın ergenliğindeki gelişimleri üzerine toplumun baskılarının, genç kızın yaşamındaki etkileri ve geçirmiş olduğu olayların yetişkinliğine yansımalarının etkisi üzerinde durulmuştur.²⁰

2.1.2. Olay Örgüsü

Anlatma esasına bağlı edebi türler, bu arada tabi olarak hikâye ve roman, her şeyden önce itibari bir vakaya ihtiyaç gösterir.²¹

Vakanın zuhuru şahıs kadrosuna, mekâna ve zamana ihtiyaç gösterir. Bu üç unsuru birbirinden ayrı düşünmek mümkün değildir. Vaka, her hangi bir alaka ile bir arada bulunan veya birbiriyle ilgilenmek mecburiyetinde kalan fertlerden en az ikisini karşılıklı münaabetlerinin tesiridir.²²

Anlatma esasına bağlı edebi nevilerde karşılaştığımız vakaları şöyle gruplandırmak mümkün;

1. Vaka, tek bir zincir halinde nakledilir.

²⁰el-Mâzinî, *Fi't Tarîk*, Hindavi, 2012, (1.Baskı), 6, (Çalışmamızda eserin bu baskısı esas alınmıştır. Bu çalışmamızda öyküye yapılan göndermeler parantez içi sayfa numaraları ile gösterilecektir.)

²¹Aktaş, 47

²²Aktaş, 48

2. Eserin vakası, iki veya daha fazla vaka zincirinden meydana gelir. Bunlar bazı noktalarda kesişirler.
3. Bir vaka, bir başka vaka içine yerleştirilerek sunulur. Bu durumda ilk vaka ikinciye çerçeve vazifesi görür.²³

B hikâyede yazar, hikâyeyi, Selim'in birkaç saat önce evlendiği Mîmî'ye iltifatlarıyla başlatır. Ve yazarımız kadın okuyuculara seslenerek Mîmî'nin güzelliğini kıskanmamalarını telkinde bulunmuştur.

Mîmî ve Selim isimli kahramanımızın evlilik hayatlarına başlarken Mîmî, hatıralarına dalar. Bu hatıralar okuyucuya da karakteri tanımak için büyük fırsatlar oluşturmuştur.

“ Mîmî, bunu düşünürken birden geçmişe gitti ve annesinin komşularından birine "Mîmî' nin göğüsleri çok büyük." dediğini duyduğu hatıralara daldı. Ve o gece Mîmî tek başına odasındaki aynadan göğüslerine bakmıştı. Ve gerçekten göğüslerinin büyük olduğunu görmüştü. Kendi kendine şu soruyu soruyordu:

Bunlar çirkin mi görünüyor? Yoksa büyük olması daha mı güzel?

İşte o gece sorduğu sorunun cevabını bugün almıştı.

Eğer Mîmî o gün annesinin söylediğini duymasaydı, bugün o hatıralarla sarsılmazdı. En azından bu sorunun cevabını bulmak için uğraşmazdı.”(s. 57)

Alıntımızdan da anlaşılacağı üzere Mîmî ergenliğini diğer yaşlıtlarına nazaran daha farklı geçirmiştir. Ve bu durum onu sürekli kendini sorgulamasına, yaşlıtlarıyla kıyaslamasına ve farklı ergenlik özelliklerini kişilerin yorumuna bırakmasına sebep olmuştur. Ve belki de bu fiziksel özelliğindeki farklılık yirmili yaşlarda amcaoğlu Selim ile evlenmesine sebep olmuştur.

Evlendikleri günün sabahı Mîmî, Selim'i uyandırırken Selim'in serzenişiyle şaşkına döner.

“...Mîmî perdeyi açıp Selim'e;

-Güneş çoktan doğdu neredeyse öğle olacak. Kalkmayacak mısın?

²³ Aktaş, 1991:76-77

Selim, gözlerini yavaşça açtı ve evliliğin tamamını balayında kalarak geçirmek ne güzel olurdu.

Mîmî gözlerini açarak

-Nasıl yani sadece balayında mı evli olmamız gerekiyor, balayı bitince evli olmamızın bir önemi kalmıyor mu?

Selim derin bir nefes aldı ve

-Eğer şanslıysan evliliğinin tamamını balayı olarak geçirirsin. Ah ah ama ne yazık ki bu dediğim şey söz konusu dahi olamaz. Nerede... Kim bunu yapabilmiş ki.. Ah ah imkansız bir şey bu.

sonra Selim derin bir nefes aldı ve şöyle devam etti

-Bu dediklerim seni üzmesin. Bu günümüzün değerini bilelim.

Mîmî:

-Niçin hep balayında kalamıyoruz? Bunun devam etmesine mani olan nedir?

Balayı bittikten sonra Selim'in bugün bahsettiği maniyi anlayacaktı.”(s. 59)

Balayı sonrasında her koca gibi Selim de evi geçindirmek için çalışmaya başladı. Şüphesiz ağır bir iş yükü vardı. Öyle ki Selim ile Mîmî ile sadece geceden geceye görüşüyorlardı. Mîmî günlerini evde tek kalarak geçiriyordu. Ne yazık ki bu durum Mimi için çekilmez bir hal alıyordu.

“Ama gece olunca vakitler Mîmî'ye ağır geliyordu. Çünkü kocası yok oluyordu.”(s. 59)

Mîmî bir gün sinemaya gitmek için Selim'i beklerken üst komşusu kapısını çalıp Mîmî'den toz alma tüyünü istedi. Ancak komşusunun derdi toz alma tüyü değildi. Karşı dairedeki tanıdığının penceresinden gördüğü Mîmî ile tanışmaktı.

“Komşu kadın, üst katta oturduğunu söyleyerek içeri girdi. Mîmî kadının bu hareketini yadırgamıştı. Niçin karşı komşusuna gitmemişti ki. Ve Mîmî kendi kendine altta komşu olmasaydı ne yapacağını soruyordu.

Komşu:

-Biraz önce camdan seni gördüm.

Mîmî:

-Beni mi gördün? Sen üst kattasın beni nasıl gördün?

Komşu:

-Seni başkasının balkonunda gördüm. İyi ki kocan evde değildi de seni görmedi.”(s. 60)

Sonuçta Mîmî bu komşusuyla arkadaş oldu. Onun kocası da tıpkı kendi kocası gibi evde durmuyordu. Bu durum onlar için yalnız kalmaktan daha iyi bir haldi. Böylece Mîmî, komşusuyla gün geçtikçe iyice sıkı fıkı oluyordu. Öyle ki bu durum bir ihtiyaç haline dönüşmüştü onlar için.

“Günler geçtikçe Mîmî bu komşusuyla sıkı fıkı oldu. Selim, Mîmî’yi iyice önemsememeye başladı. Selim eve yorgun bir halde dinlenmek için geldiği süre dışında bir araya gelemiyorlardı. Mîmî, neşeli hayatındaki ve bu darbe sonucunda acemiliğini yüzüne vuran komşusu aracılığıyla yaşlıları olan insanlarla tanıştı. Ve Selim’in ilgisizliği arttıkça Mîmî de komşusu ile birlikte gezmeleri ve buluşmaları arttırdı. Daha sonra edindikleri dostları da onları ziyaret etmeye başladılar. Öyle ki gezmeler ve komşusuyla dışarı çıkmalar Mîmî için bir ihtiyaç haline dönüştü. Gün geçtikçe bu gezmeler ve davetler ilerledi.”(s. 61)

Mîmî, bir gece Selim’e yaklaştığında Selim onu azarlayıp uykuya ihtiyacı olduğunu söylemişti. İşte o gece Mîmî için unutulmayacak bir gece olmuştu. Ve bu gece yaşadığından sonra Mîmî komşusuyla gezmeleri daha da arttırıp Selim’den uzaklaşmaya başlamasına sebep olmuştu.

Başka bir gece Selim, Mîmî’ye yaklaştığında bu defa Mîmî ondan uzak durdu ve bu durum Selim’de bir aydınlanma yaşattı. Bunun sebebini sormaya ve araştırmaya başladı. Böylelikle Mîmî’nin bir arkadaş grubu olduğunu ve kendisine ihtiyaç duymadığını anladı. Fakat kimlerle arkadaşlık ediyordu, bu arkadaş grubunu nasıl bulmuştu? Mîmî tek başına böyle bir arkadaş grubuna giremezdi ki.

“Selim bu durumu gece olduğunda Mîmî’yi kucaklamak için kollarını açıp yaklaştığında, Mîmî karşılık vermeyince anladı ve Mîmî’ye

-Neyin var?

-Hiçbir şey.

-Senin neyin var beni öpmeyecek misin?

Bu soru üzerine Mîmî dudaklarını büzüp omzunu silkerek;

-Senin uyumaya ihtiyacın var ve ben bu defa öpmek istemiyorum. Selim bu durumdan bir şey anlamamıştı ve ne olduğunu anlamak için üsteledi. Mîmî bir süre söyleyecek bir kelime bulamadı ve Selim'e uzunca baktı.

Selim:

-Dışarıya kimlerle çıkıyorsun sen? Kim bu arkadaşların kız mı erkek mi? Derhal söyle!”(s. 61)

Mîmî ile ilişkileri böyle bir çıkmaza girmişti. Fakat bu çıkmazdan çıkmayı başarmışlardı. Selim, Mîmî'yi yalnız bıraktığını anlayıp Mîmî'den özür dilemişti. Böylece Mîmî'nin de başka bir arkadaş ortamına ihtiyacı kalmamıştı.

2.1.3. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Anlatma esasına bağlı edebi eserlerde çok ehemmiyetli olan ve diğer unsurları çerçevesinde toplayan vaka zincirinin şekli, başlangıç ve bitiş noktası, diğer zincirlerle kesiştiği ve ayrıldığı yerler, geniş ölçüde, bakış açısına bağlıdır.

Vaka zincirinde yer alan şahısların yaratılması ve tanıtılması, mekân olarak seçilen yer ve mahallin tanıtılması ve tasviri konusunda da, üzerinde durulacak kavramlar bir bakış açısıdır.²⁴

Sanatkar ifade etmek istediği fikre göre bir bakış açısı seçmek zorundadır. Bu sanatkarın değil, anlatıcısının bakış açısı olacaktır. Anlatıcı bakış açısına göre şekil alacağı gibi varlık ve hayat tezahürleri de yine aynı bakış açısının verdiği imkanlar çerçevesinde anlatacak ve tanıttacaktır. Metnin dilindeki bir çok unsur da anlatıcının kimliği ve bakış açısına göre şekil alır.

Bakış açısı, anlatma esasına bağlı metinlerde vaka zincirinin ve bu zincirin meydana gelmesinde kullanılan mekân, zaman, şahıs kadrosu gibi unsurların kim

²⁴ Aktaş, 82-83

tarafından görüldüğü, idrak edildiği ve kim tarafından, kime nakledilmekte olduğu sorularına verilen cevaptan başka bir şey değildir.²⁵

Her yazar, ifade etmek istediği düşünceye, nakledeceği vakaya ve eserine vermek istediği şekle göre anlatıcı veya anlatıcılar yaratmak zorundadır.

Hakim bakış açısında, çok defa anlatıcı ile yazar birbirine karıştırılmaktadır. Yazar üzerinde yaşadığımız gerçek dünyaya ait bir varlıktır. Anlatıcı ise itibari aleme aittir. Hakim bakış açısından hareketle yaratılmış bir anlatıcı, eserin veya metnin kainatı içinde her şeye hakimdir. O, bir sırrı sessizce ifşa eder gibi itibari aleme has görünüşleri fısıldar. Böylece itibari alem, bazı işaretler aracılığıyla görünür hale gelir.

Kahraman bakış açısında, anlatma esasına bağlı itibari metinlerde vaka, şahıs kadrosu ve mekâna ait hususiyetler kahramanlardan biri tarafından nakledilir. Bu durumda anlatıcı, söz konusu kahramanın müşahade kabiliyeti, tecrübesi ve bilgi seviyesi ile sınırlıdır. Kısacası anlatıcı, kahramanlardan biriyle aynileşir.²⁶

Mîmî adlı kısa öyküsünün anlatıcısı yazarın kendisidir. Üçüncü tekil şahıs dilini kullanan bu anlatıcı gözlemlerini aktardığı gibi sahip olduğu tanrısal bakış açısı özelliği ile de kahramanların iç dünyasını takip etmiş ve onların düşüncelerini, hayallerini ve işlerinden geçenleri bilen birisi olarak karşımıza çıkmıştır.

Yazarın bu türden bir anlatım seçmiş olmasının asıl amacı okuyucularına vermek istediği mesajla ilgilidir. Yazar bize sadece Mîmî'nin hikayesini değil, onunla birlikte Mısır coğrafyasında bulunan birçok kişinin hayat hikâyesini anlatmıştır. Çünkü hikâyenin konusunu toplumsal bir sorun olan kadın-erkek eşitliği ve 'el alem ne der?' kalıbının kişilerin üzerindeki etkisi sebebiyle toplumda oluşan tekdüzelik üzerinedir.

Ve yine yazarımız bu bakış açısıyla, toplumumuzda gençlerin ileriki yaşamlarına yön verecek olan çağlar olarak adlandırdığımız ergenlik çağlarında oluşan fiziksel değişimlerin, toplumda irdelenmesi ile gençler üzerinde vuku olan psikolojik sorunlar, özgüven eksikliği ve geleceğine yön verecek kararların alınması gibi hususlarda toplumdaki gençlerin yaşadığı durumlara yer vermiştir.

²⁵Aktaş, 83-84

²⁶Aktaş, 99-100.

“Mîmî, bunu düşünürken birden geçmişe gitti ve annesinin komşularından birine "Mîmî'nin göğüsleri çok büyük." dediğini duyduğu hatıralara daldı. Ve o gece Mîmî tek başına odasındaki aynadan göğüslerine bakmıştı. Ve gerçekten göğüslerinin büyük olduğunu görmüştü. Kendi kendine şu soruyu soruyordu:

Bunlar çirkin mi görünüyor? Yoksa büyük olması daha mı güzel?

İşte o gece sorduğu sorunun cevabını bugün almıştı.

Eğer Mîmî o gün annesini söylediğini duymasaydı, bugün o hatıralarla sarsılmazdı. En azından bu sorunun cevabını bulmak için uğraşmazdı. Okuldaki kızların göğüslerinde bu cevabı aramazdı.” (s. 57)

Yazar Mîmî adlı hikayesinde karakterlerin diyaloglarına ve iç monologlarına yer vererek karakterlerin okuyucu tarafından kişilik özellikleri, duygu ve düşüncelerinin anlaşılmasına yardımcı olmuştur.

Mîmî:

-Kaç tane sevgilin oldu?

Selim yere bakarak bir müddet bu soruyu düşündü

-Ah gerçekten bilmiyorum. Tahmini yedi sekiz tane olmuştur.

Mîmî:

-Onların tamamına dokundun mu?

Selim:

-Kısmen.

Mîmî:

-Peki diğer kadınlar hakkında bilgilere sahip misin?

Selim:

-Ne öğrenmek istiyorsun Mîmî?

Mîmî:

-Onlar güzel miydi? Yani demek istiyorum ki kadınların güzelliğinin sırrı nedir?

Selim:

-Kadınlar genel itibariyle güzeldir.

Mîmî:

-Genel itibariyle öyle mi?

Mîmî bu soruyu sorduğuna sesi biraz yüksek çıkmıştı.

Selim:

-Hayır.

Ama bu hayır evet anlamındaydı ve şöyle düzeltti

-Bilmiyorum. (s. 58)

Yazar, anlattığı olayların içerisinde yer almaz. Yazarın bu bakış açısını seçmesinin nedenlerinden biri de hiç kuşkusuz o zamanı gözler önüne sermek. Yazar kahramanların kişilik özelliklerinin yanında hayatın gerçeklerini, zorluklarını, kahramanların yaşadığı acıları, hayal kırıklıklarını ve endişelerini anlatmaktır.

“Ve gerçekten göğüslerinin büyük olduğunu görmüştü. Kendi kendine şu soruyu soruyordu:

Bunlar çirkin mi görünüyor? Yoksa büyük olması daha mı güzel?”(s. 57)

Yazarımız yer yer kendi varlığını unutturmayarak okuyucuda okurken oluşabilecek duygularından dolayı onlardan önceden af dileyerek bizzat kendisi okuyucuyla iletişime girmiştir.

“Mîmî, o kadar güzeldi ki onun güzelliğini abartmak ayıp olmaz. Bu yüzden diğer kadınlar beni affetsin ve kıskançlık göstermesin.” (s. 56)

2.1.4. Zaman

Anlatma esasına bağlı edebi eserlerin incelenmesinde zaman problemi üzerinde durma zarureti vardır.

Zaman; bir işin bir oluşun içinde geçtiği ya da geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit, belirlenmiş olan an, bu sürenin belirli bir parçası, vakit, çağ, mevsim, devir ve dönemdir.²⁷

Eser bir süre zarfında meydana getirilir. Ve yine bir süre zarfında okuyucu tarafından idrak edilir. Bunlardan birincisine yazma zamanı dersek, ikincisine yaratma adını vermek doğru olur.

Yazma zamanı, gönderici durumundaki sanatkarın eserine vücut vermek üzere harcadığı süreye verilen addır.

Vaka, bir müddet zarfında cereyan eder. Anlatıcı bu vakayı, vaziyete göre, yine bir müddet zarfında öğrenir ve nakleder.²⁸

Genel olarak Mîmî adlı hikâyede uzak geçmiş zaman, geçmiş zaman ve şimdiki zaman olmak üzere üç zaman ifadesine yer verilmiştir. Uzak geçmişi, Mîmî adlı baş kahramanın hatıraları teşkil etmektedir. İkinci zaman olarak kullanılan geçmiş zaman, hikâyeyi başlatan Mîmî ve Selim'in evlendikleri gündür. Üçüncü zaman olarak kullanılan olayların yaşandığı asıl zaman olan şimdiki zamandır.

Hikayenin başlangıç zamanı Mîmî ile Selim'in evlendikleri gündür.

“Sen bu yeryüzünün en güzel genç kızı, ben ise en mutlu adamıyım... Daha on iki saat önce evlendiği karısına sarıldı Selim”.(s. 56)

Hikâye ilerledikçe zaman, hatıralar tekniğiyle bizleri uzak geçmişe götürmektedir

“Mîmî, bunu düşünürken birden geçmişe gitti ve annesinin komşularından birine "Mîmî' nin göğüsleri çok büyük." dediğini duyduğu hatıralara daldı. Ve o gece Mîmî tek başına odasındaki aynadan göğüslerine bakmıştı.” (s. 57)

Yazarımız hatıralardan sonra olayların yaşanma zamanı olan şimdiki zamana geçiş yapmıştır.Bu şekilde zamanlar arası geçişler çok net belirgindir.

Hikâye zamanı olarak kesin bir tarihe yer verilmemekle beraber gün, ay, yıl gibi genel zaman kalıplarını kullanılmıştır. Yazarın hikâyede kullandığı zaman ifadeleri;

²⁷ Detaylı Bilgi için bkz. <https://www.hurriyet.com.tr/egitim/zaman-nedir-basit-zaman-tanimi-ve-tdk-sozluk-anlami-41808271>, Erişim tarihi: 14.03.2022)

²⁸Aktaş, 117.

Bir gün, küçüklüğünde, gece olunca, biraz önce, günler geçtikçe şeklinde sıralayabiliriz.

“Mîmî bugün olduğu gibi küçüklüğünde de cazibesi ile meşhurdur”(s. 56)

“Ve bir gün Mîmî Selimle sinemaya gitmek için evde Selim'i beklerken üst kattaki komşu gelmişti”(s. 59)

“Mîmî, bir gün aralarında amcaoğlu Selim'in de bulunduğu bir ortamda akrabalarından ayrılıp 'el-Kanâtîru'l Hayriyye köprüsüne çıkmıştı.”(s. 57)

“Evlendikleri günün ertesi sabahında Mîmî perdeyi açıp Selim'e;

-Güneş çoktan doğdu neredeyse öğle olacak. Kalkmayacak mısın?” demişti. (s. 58)

2.1.5. Mekân

Mekân kavramını açıklayacak olursak;

Sözlükte “olmak” anlamındaki kevn (kiyân, keynûne) masdarından türetilmiş ism-i mekândır ve “oluşun meydana geldiği yer” demektir.²⁹

Hikâyenin kurgusuyla etkilenen mekân, hikâye kişileri ve okur üzerinde bazen genişleyerek bazen de daralarak karşımıza çıkabilir. Mekân, kurgunun gidişatına göre açık/geniş ve kapalı/dar; kapsayan, kapsanan da olabilir.

Somut Mekânlar; gerçek hayattaki gibi karşılığı olan mekânlardır.

Açık/Geniş/Dış Mekân; Ülke, kır, deniz, dağ, nehir, park vb. gibi mekanlardır.

Kapalı/Dar/İç Mekân; ev, konak, apartman, okul, dükkân, otel vb. gibi yerlerdir.³⁰

el-Mâzinî'nin Mîmî adlı hikâyesinde belirli bir mekanın varlığından söz edemeyiz. Fakat her hikâyenin olaylarının meydana geldiği ve insanların içerisinde yaşadığı bir yer vardır. Mîmî adlı hikâyenin mekânı genelde ev, oda gibi kapalı mekanlarda geçmektedir.

²⁹ İlhan Kutluer, *DİA*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mekan>, (Erişim Tarihi: 14.03.2022)

³⁰ Mehmet Bakır Şengül, “Romanda Mekan Kavramı”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2010.

Yazarımız hatıra tekniği ile uzak geçmişteki anlatımında “el-Kanâtiru’l-Hayriyye”³¹ adlı Mısırda bulunan bir köprüden bahsetmektedir. Bu köprüden yola çıkarak mekânı ele aldığımızda hikâyeye mekânının açık mekanda geçtiğini söyleyebiliriz. Yine köprüden hareketle bir genellendirmeye tabi tutacak olursak, hikâyeye mekânının, Mısır olduğunu söyleyebiliriz.

Olay mekânının Mısır olarak seçilmesinin sebebi her ne kadar yazarın Mısırlı olması denilebilse de ana sebebi, Mısır’ın farklı kültür, farklı etnik köken ve çeşitli sosyal yapıya sahip insanları bir arada tutan bir ülke olmasıdır diyebiliriz.

“Mîmî, bir gün aralarında amcaoğlu Selim’in de bulunduğu bir ortamda akrabalarından ayrılıp el-Kanâtiru’l Hayriyye köprüsüne çıkmıştı orada bir ağacın altındaki bir banka oturmuştu ki birden amcaoğlu Selim, Mîmî’nin yanına gidip oturdu.”(s. 57)

2.1.6. Kişiler

İtibari eserde nakledilen veya değişik şekillerde ifade edilen vakanın zuhuru için gerekli insan ve insan huviyeti verilmiş diğer varlıklar ve kavramları, şahıs kadrosu söz grubuyla adlandırmayı uygun görüyoruz. Çünkü vakaya iştirak eden insan dışındaki varlık ve kavramların metinde yüklendikleri fonksiyon bakımından şahıs karakterleriyle karşımıza çıkarlar. Hangi şekilde olursa olsun, şahıs kadrosunu teşkil eden fertler itibari aleminden ve bu alem içinde yer alan diğer unsurlardan ayrı düşünülemezler.

Şahıs kadorosunu meydana getiren fertler, her iki yapma ve yaratma tarzında insani vasıflarla itibari eserde yer alırlar. Onların da fiziki görünüşleri, ruhi halleri, istek ve arzuları vardır.³²

Mîmî:

Hikâyenin ana kahramanı ve hikayeye ismini veren kişidir.

³¹ Adını Muhammed Ali Paşa'nın 1927 yılında yaptırdığı su kemerinden almaktadır. Şehir Nil Deltasındaki (Menoufi, Al- Tawfiqi ve Al- Behairi) üç ana rüzgârın su akışını kontrol eder. Kahire’ye yaklaşık 20 km uzaklıktaki Delta'nın en önemli geçiştir. 1867'de Kanatir el-Khairiye'nin bazı gözlerinde suyun basıncından dolayı bir arıza ortaya çıktı, bunun üzerine Hidiv İsmail bu çatlakları zamanının mühendislerine restore ettirdi. /https://ar.wikipedia.org/القطار_الخيرية (Erişim Tarihi: 14.03.2022).

³² Aktaş, 148-149

Mîmî Mısır'da doğup büyüyen ve orada yaşayan güzel bir genç kızdır. Güzelliğiyle alakalı olarak şu alıntıyı vermek yerinde olacaktır.

“Mîmî bugün olduğu gibi küçüklüğünde de cazibesi ile meşhurdur. Diğer kızlar daha güzel saç, daha güzel göz ve daha güzel bir gülüş ile güzeldirler. Ancak Mîmî'yi sadece saç ve göz ile sınırlandırmayız. O her uzvuyla ayrı ayrı çok güzeldi. Okulda öğrenci iken bütün bakışlar ona yönelirdi. Mîmî' yi bir kez gören tekrar onu görmeyi dilerdi...”(s. 56)

Ergenlikle birlikte gösterdiği değişimlerin çevresi tarafından nasıl görüldüğünü merak eden bir genç kızdır. Bu merakını amcaoğlu Selim’e sorarak ve onunla evlenerek gidermiştir.

“ İşte bu bir fırsat! Büyük göğüslerin gizemine ulaşacaktı. Sonuçta Selim genç bir delikanlıydı. Ve o, erkeklerin göğüsler hakkındaki düşüncelerini kendisine söyleyebilirdi. “(s. 57)

Mîmî, balayındayken kocası ile mutluydu. Ancak Selim’in balayının biteceğine dair üzüntüsü ve söylediklerinden ötürü büyüün bozulmasından son derece korkuyordu.

“-Bu dediklerim seni üzmesin. Bu günümüzün değerini bilelim.(s. 58)

Mîmî:

-Niçin hep balayında kalamıyoruz? Bunun devam etmesine mani olan nedir?”(s. 58)

“Balayından sonra Mîmî kocası Selim'i sevmekle birlikte çalıştığı için onu özlemekteydi. Sadece akşamdan akşama Selim’i görüyor bu da Mîmî için yeterli olmuyordu.

Balayı bittikten sonra Selim'in bugün bahsettiği maniyi anlayacaktı. Çünkü Selim, Mîmî'yi anlamaya çalışmıyordu. Gün geçtikçe sadece evin sorumluluklarıyla ilgileniyordu. Mîmî her gece elbiselerini değiştiriyor, sinemaya, spora tek gidiyor ve odada tek başına oturuyordu. Selim Mîmî’ den gittikçe uzaklaşıyordu.

Sonunda Mîmî Selim'e şöyle sordu:

-Gerçekten beni seviyor musun?

Selim:

-Tabii ki seviyorum bu nasıl soru!

Ama gece olunca vakitler Mîmî'ye ağır geliyordu. Çünkü kocası yok oluyordu. Selim evde olmuyor çoğunlukla çalışıyordu.” (s. 60)

Ve birbirlerinden uzaklaşmaya başladılar. Selim uyumaya ihtiyacı olduğunu söylüyordu. Bu durum Mîmî' yi oldukça üzüyordu.

Bir gün hayatını değiştiren komşusu ile tanıştı. Komşusunun kocası da sürekli onu yalnız bırakıyordu ve Mîmî ile arkadaş olmaya çalışıyordu. Ve nihayet arkadaş olmuşlardı. Komşusu onu farklı insan grupları ile tanıştırmış ve ona yeni bir çevre vermişti.

“Öyle ki gezmeler ve komşusuyla dışarı çıkmalar Mîmî için bir ihtiyaç haline dönüştü.”(s. 61)

Böylelikle Mîmî de Selim'den uzaklaşmıştı, ta ki Selim bu uzaklaşmayı anlayana kadar.

Selim bunu anladığında Mîmî, Selim'in kendisini istemediği o geceyi hatırlattı.

“Senin uyumaya ihtiyacın var ve ben bu defa öpmek istemiyorum.”(s. 61)

Selim, Mîmî' yi sorgulamaya başlayınca Mîmî de kendini savunmaktaydı.

“Gerçeği söylemekten çekinmem. Dışarıya hem kız arkadaşlarım hem erkek arkadaşlarımla... Cinsiyetleri ... Ama sen çok alçaksın! Bana bu soruyu sorarak ne zannediyorsun? Ben annemin ve babamın kızıyım beni annem taşıdı!”(s. 59)

Sonrasında Selim Mîmî'nin gönlünü alır ve Mîmî bir telefon konuşmasında arkadaşına farklı arkadaş grubu istemediğini kocası ile mutlu olduğunu söyler ve böylece ilişkilerini bir girdaptan kurtarır.

Selim:

Mîmî'nin amcaoğludur. Başkarakterden sonra en önemli olan karakterdir. Mîmî ile ailecek gittikleri bir gezide Köprüde baş başa kalmışlar ve Mîmî ile yakınlaşmışlardır. Sonrasında evlenmişlerdir. Evlendikleri günün ilk saatleri Selim, Mîmî'ye olan sevgisinden bahsetmiştir.

“Seni seviyorum, ben sana Mecnun'um, sen benim olmasaydın ne yapardım bilmiyorum.”(s. 56)

Selim, akrabaları ile gittikleri gezideki el-Kanâtiru'l Hayriyye de Mîmî'nin bankta oturduğunu görüp yanına gitmişti. Mîmî, meraklı bakışlarla Selime merak ettiği soruları sormuştu. Mîmî' nin bu soruları Selim'i oldukça afallatmıştı.

“ Mîmî:

-Kaç tane sevgilin oldu?

Selim yere bakarak bir müddet bu soruyu düşündü

-Ah gerçekten bilmiyorum. Tahmini yedi sekiz tane olmuştur. Mîmî:

-Onların tamamına dokundun mu?

Selim:

-Kısmen.

Mîmî:

-Peki diğer kadınlar hakkında bilgilere sahip misin?

Selim:

-Ne öğrenmek istiyorsun Mîmî?

Mîmî:

-Onlar güzel miydi? Yani demek istiyorum ki kadınların güzelliğinin sırrı nedir?

Selim:

-Kadınlar genel itibariyle güzeldir.

Mîmî:

-Genel itibariyle öyle mi?

Mîmî bu soruyu sorduğuna sesi biraz yüksek çıkmıştı.

Selim:

-Hayır.

ama bu hayır evet anlamındaydı ve şöyle düzeltti

-Bilmiyorum.”(s. 58)

Mîmî, Selime yaklaşıp onu öptü. Selim, Mîmî ile evlenmişti fakat evliliklerindeki günlerin hep balayındaymış gibi yaşayamayacaklarını ve balayının bitmesinin hüznü daha balayındayken Selim'i son derece huzursuz ediyordu.

“Eğer şanslıysan evliliğinin tamamını balayı olarak geçirirsin. Ah ah ama ne yazık ki bu dediğim şey söz konusu dahi olamaz. Nerede... kim bunu yapabilmiş ki.. Ah ah imkansız bir şey bu.”(s. 56)

Evliliğin vermiş olduğu sorumluluklar ve ev geçindirmenin yükü Selim'in omuzlarındaydı ve bu durum onu çok yoruyordu. Ve farkında değildi ama Mîmî'yi çok ihmal ediyordu. Karısının gittikçe ondan uzaklaştığını fark ettiğinde Mîmî kendisine çoktan arkadaş ortamı yapıp Selim'den uzaklaşmıştı. Selim bu anın şoku ile ne yapacağını düşünmeye başlamıştı.

“Ama anlamıyordu. Mîmî bu dostları nasıl edinmişti? Bu erkekler ve kadınlar da kimdi? Mîmî bu arkadaş grubunu asla bulamazdı. Selim'i bir korku sardı ve şüphe yok ki Mîmî'nin buluşmalarını ve gezmelerini kısıtlamalıydı.”(s. 62)

Selim, yaptığı hatayı anlayıp ilişkilerini kurtarmayı başarmıştı.

“Mîmî beni affet. Bugünden sonra seni asla ihmal etmeyeceğim.”(s. 62)

Zekiye:

Mîmî'nin üst kat komşusudur. Bir gün Mîmî'yi bir arkadaşın evindeyken görür ve toz alma tüyünün olup olmadığını sormayı bahane ederek Mîmî ile arkadaşlık kurmak istemektedir.

“Ve bir gün Mîmî Selimle sinemaya gitmek için evde Selim'i beklerken üst kattaki komşu gelmişti.

Komşu:

-Rahatsızlık için özür dilerim fakat hizmetçim toz alma tüyünü kaybetmiş. Sizde toz alma tüyü var mı?

Mîmî:

-Bilmiyorum. Buyurun yardımcıma soralım.

Komşu kadın, üst katta oturduğunu söyleyerek içeri girdi. Mîmî kadının bu hareketini yadırgamıştı. Niçin karşı komşusuna gitmemişti ki. Ve Mîmî kendi kendine altta komşu olmasaydı ne yapacağını soruyordu.” (s. 59)

Kocasını onu bırakıp seyahatlere çıkardı. Bu yüzden arkadaş ortamlarında oldukça bulunuyordu. Mimi ile beraber arkadaşlarına gitmek, gezmek her gün bir ihtiyaç halini almıştı.

“Günler geçtikçe Mîmî bu komşusuyla sıkı fıkı oldu. Selim, Mîmî’yi iyice önemsememeye başladı. Selim eve yorgun bir halde dinlenmek için geldiği süre dışında bir araya gelemiyorlardı. Mîmî, neşeli hayatındaki ve bu darbe sonucunda acemiliğini yüzüne vuran komşusu aracılığıyla yaşlıları olan insanlarla tanıştı. Ve Selim’in ilgisizliği arttıkça Mîmî de komşusu ile birlikte gezmeleri ve buluşmaları arttırdı. Daha sonra edindikleri dostları da onları ziyaret etmeye başladılar. Öyle ki gezmeler ve komşusuyla dışarı çıkmalar Mîmî için bir ihtiyaç haline dönüştü.” (s. 61)

Mîmî ile Selim aralarındaki sıkıntıları çözdükten sonra Zekiye, Mîmî’yi arayıp bir geziye davet ettiğinde Mîmî bu geziye katılmayacağını söylemişti.

“Bir gün Mîmî’yi aradığında dışarı artık gelemeyeceğini öğrendi.

Tam bu esnada telefon çaldı ve Mîmî uzanıp ahizeyi kulağına koydu;

-Alo ...Evet? Zekiye ? Kimle? Üzgünüm... Meşgulüm Zekiye.. Evet eski bir arkadaşımıyım. Onunla olacağım.. O kim? Selim. Yoksa Selim’i tanımıyor musun? Daha önce duymadım özür dilerim. Kocam, avanak... Özür dilerim... Hayır.. Bugünden sonra başkası ile görüşmem imkansız sen veya bir başkası canımı sıkmadı. Demek istiyorum ki.. Tamam.. Görüşürüz.

Mîmî, kocasına yönelerek

-Anladım ki bir başkası ile görüşmek istemiyorum”(s. 63)

Diğer kişiler

Aşçı ve İki Hizmetçi Kız:

Mîmî’nin evinde günlük yemeklerini yapmak üzere bir aşçısı ve aynı zamanda ev işlerini yapmak için üst kattaki komşusuna da giden iki hizmetçi kız vardır. Selim olmadığı zamanlar Mîmî bu yardımcılarıyla birlikte kalmaktadır.

“Ama gece olunca vakitler Mîmî' ye ağır geliyordu. Çünkü kocası yok oluyordu. Selim evde olmuyordu çoğunlukla çalışıyordu. Evde sadece yemek yapmak için bir aşçı ve temizlik için iki hizmetçi kız vardı.

Bu iki temizlikçi kız üst kattaki eve de temizliğe gidiyorlardı.”(s. 60)

2.1.7. Hikâyeye Dair Dikkat ve Eleştiriler

2013 senesinde el-Mâzinî tarafından kaleme alınan *Fi't-tarîk* adlı kısa hikâyeye seçkisinin içerisinde yer alan Mîmî adlı kısa hikâyesi, o dönem Mısır dünyasında yaşananları diğer hikâyelerinde olduğu gibi bu hikâyesinde de gözler önüne sermiştir. Mısır'daki gelenekler, ergenlik dönemi, aşk, kıskançlık, sosyal baskı gibi konular bu hikâyesinde çok açık bir şekilde işlenmiştir.

Bu kısa hikâyenin konusunu sosyal baskıların yönünü değiştirme, kadın ve erkek eşitliği olmuştur. Nasıl ki herkes dışarıda gezip çeşitli arkadaş grupları ile geziyorsa kadınlarda tabi olarak arkadaş gruplarıyla gezebilir, arkadaş ortamında bulunabilirler. Bu durum kadınları ahlaksız yapmayacaktır. Tıpkı erkekler gibi.

Zaman zaman kısa hikâyelerinde yazar bizzat okuyucu ile diyaloglara girerek kendisini okuyucuya unutturmamayı hedeflemiştir.

Kısa hikâyenin Mîmî ile ilgili olan yerlerinde yazar Arap toplumunda genç kızların aile ve toplum tarafından yapılan baskıların onlar üzerinde doğurmuş olduğu hasarları gözler önüne sermiştir.

“Eğer Mîmî o gün annesinin söylediğini duymasaydı, bugün o hatıralarla sarsılmazdı. En azından bu sorunun cevabını bulmak için uğraşmazdı.”(s. 57)

Yazar hikâyenin başlangıcından sonuna kadar tasvir yönteminden faydalanmıştır. el-Ganâtîrî'l-Hayriyye Köprüsü üzerinde geçen olay ile okuyucunun gözünde mekân hakkında hayali de olsa bir sahne belirir. Hikâyenin bir başka özelliği de psikolojik oluşudur. Hikâyedeki karakterler arasında olan aşk, kıskançlık, ayrılık arefesi, sevdiğini kaybetme endişesi, güvensizlik gibi özellikler öyküyü psikolojik bir öykü yapmaktadır. Ve dikkat çeken bir diğer husus ise ergenlik döneminde meydana gelen değişimlerin kişi için ciddi psikolojik baskılar yaratmış olmasıdır. Yazar bu durumu ana karakter olan Mîmî üzerinden şu sözleriyle dile getirmektedir;

“Eğer Mîmî o gün annesini söylediğini duymasaydı, bugün o hatıralarla sarsılmazdı. En azından bu sorunun cevabını bulmak için uğraşmazdı.”(s. 57)

2.2. LEYLÂ ADLI KISA HİKÂYENİN İNCELENMESİ

2.2.1. Hikâyenin Tanıtımı

Leylâ hikâyesi, İbrahîm Abdulkâdir el-Mâzinî'nin 2012 yılında Muessesetu Hindavî yayınevinde basılmış olan *Fi't-tarîk* adlı kısa hikâye seçkisinin on sekizinci hikâyesi olup on bir sayfalık en uzun hikâyesidir.

Bu hikâye, adından da anlaşıldığı gibi Leylâ adlı bir genç kızın, okul çağlarındayken anne ve baba ile problemleri nedeniyle bir genç ile evden kaçmasıyla hayata karşı tek başına tutunmasını ele alan bir hikâyedir.

Yine bu hikâye, evden kaçmanın Arap toplumunda büyük bir suç sayılıp kaçan gençlerin evlatlıktan reddedildiği, hatta öldürüldüğü bir toplumda, Leylâ adlı genç kızın hayatta kalmak için yaşam mücadelesi verdiği olaylar silsilesinden oluşmaktadır.

el-Mazîni, bu hikâyenin konusunu içinde yaşadığı toplumun sorunlarından belirleyip sosyal tarzda bir yapıt meydana getirmiştir.³³

2.2.2. Olay Örgüsü

İçerik ve olay örgüsünü bir bütün olarak değerlendirdiğimiz zaman öykünün sosyal bir öykü olduğunu daha önce söylemiştik. Hikâye, Leylâ adlı genç kızın aynanın karşısında saçlarını düzeltmesiyle başlar. Daha sonrasında yazar, Leylâ'nın üç adet posta pulundan bahseder ve Leylâ'nın posta pulunu satarak zenginleşebileceğini düşündüğü iç düşüncelere yer verir.

“Leylâ'nın üç tane üç milimlik posta pulundan başka bir şeyi yoktu. Şayet on tane posta pulu olsaydı onları satıp Süleyman Paşa Caddesi'ndeki kümbetlerin bahçelerinden büyük bir arsayı alırdı. Veyahut yirmi tane posta pulu olsa yine aynı şekilde onları satardı ve diğer arsalarla birleştirirdi. Böylece kazandıklarını yiyerek bahçesinde gezerdi. Ama

³³ el-Mazîni, *Fi't-Tarîk*, (1. Baskı), Muessesetu Hindâvi, Mısır 2012, 11; (Çalışmamızda eserin bu baskısı esas alınmıştır ve çalışmamızda öyküye yapılan göndermeler parantez içi sayfa numaralarıyla gösterilecektir.)

ne yazık ki bu hayallerin gerçekleşmesi mümkün değil. Sefilliğini kabullenip sabretmeliydi. Çünkü sabrederse sefilliğiyle birlikte yürümesi mümkün olacaktı.”(64)

Bu hayalden sonra Leylâ’nın iki gün boyunca aç olduğunu ve açlıktan bir iş görüşmesindeyken aniden düşüp bayıldığını görürüz.

“..Çünkü sabrederse sefilliğiyle birlikte yürümesi mümkün olacaktı. İki gündür bir şey yememeye dayanabilirdi, fakat bu aç ve yorgun halde iki gündür yürümeye güç yetirebilecek miydi bilmiyordu. Uzunca düşünmeye başladı şayet işlerim yolunda giderse ve bugüne kadar yaşamaya devam edersem açlığımı kontrol altına alabilirim. Leylâ’nın düşüncelerini sandalyesinden düşerken çıkardığı ah sesi böldü.”(64)

Leylâ, sandalyeden düşmesiyle yaşadıklarını düşünür. Ve Leylâ’nın bu düşüncesiyle okuyucu, Leylâ’nın Sünnî bir okulda okuduğunu, dersleriyle alakası olmayan bir öğrenci olduğunu öğrenir. Devamında Leylâ’nın anne ve babasının belirtilmeyen bir sebepten ötürü ayrı olduklarını ve Leylâ’nın babasının Leylâ’yı annesiyle görüştürmediğini anlıyoruz. Bu durum Leylâ için büyük bir eksiklik oluşturmakta ve babasıyla bu hususta sürtüşmekteydi.

“Keşke Leylâ bir erkek arkadaşıyla yaşadıkları şeyleri annesine anlatabilseydi. Fakat ne mümkün! Keşke ...

Zavallı Leylâ üç yıldır annesine hasret yaşıyordu. Niçin babasının kalbi bu kadar katıydı ki!”(s. 64)

“Leylâ annesine karşı ne kadar zayıfsa, babasına karşı da bir o kadar sertti.”(s. 64)

Leylâ’nın ev içerisinde yaşamış olduğu problemler onu fabrikada çalışan ama seçkin insanlarla takılıyormuş gibi yapan bir gence yöneltmişti. Bu genç de Leylâ’nın ailesi ile yaşadığı problemler karşısında onun ailesini küçük düşürüp kendisini ön plana çıkarıyordu. Böylelikle Leylâ’nın kendisiyle kaçacağını düşünüyor ve bu hususta ısrar ediyordu.

“Leylâ ne zaman ailesiyle bir sıkıntı yaşasa, erkek arkadaşı kendisiyle böbürlenip, ailesini küçümsemekten çekinmezdi. Ve Leylâ’ya kendisiyle kaçması gerektiğini tekrarlardı. Leylâ bu kaçma teklifine tereddütle yaklaşıyordu çünkü eğer ailesini terk ederse bir daha asla geri dönemeyecekti.”(s. 65)

Leylâ'nın aile içerisinde yaşadığı sıkıntılar erkek arkadaşının teklifini cazip hale getirmişti. Ve Leylâ'nın bu durumu ciddi olarak düşünmesine yol açmıştı. Fakat biliyordu ki evden kaçarsa bir daha eve geri dönemeyecekti. Hatta belki de öldürülecekti. Sonunda Leylâ üzerindeki baskılara dayanamayıp evden annesine ve kendisine ait ziynetleri alarak erkek arkadaşına kaçmıştı. Fakat erkek arkadaşı Leylâ'yı kendi evine götürmemiş ve toplum kurallarına göre onunla evlenmemişti. Erkek arkadaşı tamamen faydalanmak için Leylâ'nın aklını çeldiğinden onu eski bir otele götürmüştü. Bu durum Leylâ'nın hoşuna gitmese de bir müddet bu duruma katlanmış, otelde kaldığı süreçte de masrafları için annesinin ve kendisinin ziynetlerini kullanmıştı.

Fakat bir süre sonra bu duruma daha fazla dayanamayan Leylâ, fırsatını bulduğu bir anda otelden kaçmıştı.

Otelden kaçmıştı fakat gidecek bir yeri yoktu. Evine de geri dönemezdi. Bu sebeple kalacak bir yer düşünmeye başlamış ve aklına eski mahallelerindeki çocukluk arkadaşı gelmişti. Arkadaşı Kasru'l-Ayn Hastanesinde hekim olarak çalışıyordu ve bu hastanenin hekim evlerinden birinde kalıyordu. Leylâ çaresizce çocukluk arkadaşının yanına gitmiş ve bir süre orada kalmıştı.

Arkadaşı çalışırken Leylâ onun yanına gidip onu bekliyor, işi bittikten sonra cadde boyunca yürüyüp eve geçiyorlardı. Fakat bu durum da sonsuza kadar süremeyeceğinden Leylâ iş bulmak için bir çaba içerisinde girmişti. Bu bağlamda doktor kliniğinde çalışmaya başladı. Fakat ne yazık ki işi bilmediğinden bir müddet sonra işten çıkarıldı. Sonunda bir doktorun önerisiyle daktilo kursuna başvurmuş ve eğitimlerini almaya başlamıştı. Bu kurs ile çalışabileceği bir iş olmuştu Leylâ'nın. Bu iş yerinde de kötü niyetli gençler vardı fakat Leylâ sadece işine odaklanmayı başarmıştı.

Bu çalıştığı süre zarfında Leylâ, kendine kalabileceği bir oda kiralamıştı. Her şey çok güzel giderken bir gün çalıştığı işyeri batmış ve odasının kirasını veremeyecek bir duruma gelmişti. Bu durum ev sahibinin kira için Leylâ'yı sıkıştırmasına sebep olmuştu. Leylâ kendisini anlatmaya çalışsa da ev sahibi anlayışsız biriydi. Ya parayı ödeyecek ya evden çıkacak ya da başka bir yolla ödeyecekti. Leylâ'nın parası yoktu, odadan çıksa gidecek bir yeri de yoktu, kalan diğer ihtimal olmayacak bir şeydi. Fakat ev sahibi bu son ihtimali kullanıp Leylâ'nın üzerine gidip sarkıntılıkta bulundu. Leylâ bu olay karşısında kaçtı ve sokaklarda iş aramaya başladı.

Anlatıcı hikâyenin tam bu noktasında Leylâ'nın bayıldığı ana dönüş yapar ve buradan hareketle Leylâ'nın iki gün boyunca sokaklarda aç bir halde iş aradığını öğrenip bu sebepten ötürü bitkin düşüp bayıldığını anlarız.

“İki gün bir şey yememeye dayanabilirdi, fakat bu aç ve yorgun halde iki gün yürümeye güç yetirebilecek miydi bilmiyordu. Uzunca düşünmeye başladı şayet işlerim yolunda giderse ve bugüne kadar yaşamaya devam edersem açlığımı kontrol altına alabilirim.” (s. 64)

İkinci günün sonunda Leylâ, nihayet bir iş bulmuş ve işin detaylarını bile sorgulamadan iş yerine gitmişti. Gittiği iş yerinin home-office olduğunu gördüğünde, bu durum her ne kadar hoşuna gitmese de çaresiz bu işi kabul etmişti. Leylâ evden kaçtığı için bu iş yerine girerken kendine ait doğru bilgiler vermeyip kendini Feride olarak tanıtmıştı.

İş yerinde Leylâ hemen işlere koyulmaya başlayarak yazacağı dosyaları eline aldı. Ve daktilo etmeye başladı. Leylâ'nın yazdığı dosya oldukça hoşuna gitmişti ve bu dosyaya kendini kaptırmıştı. Yazdığı dosya bir öyküydü. Leylâ üç yıldır ne bir roman ne de bir öykü okumuştı bu yüzden bu dosya Leylâ'nın çok hoşuna gitmişti. Bu da kendisini işine vermesini kolaylaştırmıştı.

“Ve Leylâ bu daktilo ettiği hikayenin bir benzerini daha önce görmemişti.”(s. 70)

Leylâ işine odaklanmışken iş sahibi olan Hamit'in dikkatini çekmişti.. Hamit onun yorgunluğunu fark edip dinlenmesini istemişti. Fakat dinlenmesi yeterli değildi çünkü Leylâ iki gündür aç ve çok yorgun olması nedeniyle oturduğu yerden bayılarak düşmüştü. Bu durum Hamit'i telaşlandırıp hemen kolonya ile Leylâ'nın bileğini ovup onu uyandırmaya çalışmasına neden olmuştu. Leylâ kendine gelince Hamit onun iki gündür aç olduğunu anlamış ve yemek yemesini sağlamıştı.

Leylâ kendine gelmeye başlayınca Hamit Leylâ'ya sorular sorarak onu tanımak istemişti. Fakat Hamit, Leylâ'nın tavır ve davranışlarından isminin yalan olduğunu anlayıp isim konusunda Leylâ'yı sıkıştırıp gerçek adını öğrenmişti.

Bu tanışma evresinden sonra Hamit Leylâ'ya karşı bir şeyler hissetmeye başlamıştı ve durumu Leylâ'ya söylediğinde Leylâ'nın da ona karşı aynı hisleri hissettiğini görürüz.

“Bunun yanı sıra Hamit yakışıklıydı. Hamit'in gözlerindeki ışık Leylâ'nın kalbini aydınlatıyordu.

Sonra derin nefes aldı. Işık veya değil Hamit'in Leylâ'yı beğendiğine şüphe yok. Ama bu beğenmenin değeri yani karşılığı neydi? Leylâ ancak Hamit'in arkadaşı olabilirdi. Fakat Leyla bunu istemiyordu. Eğer Leylâ bu tür şeyleri kabul etseydi önüne çıkan fırsatları tepmez ve o kadar işi kaybetmezdi.”(s. 74)

Hamit hislerini Leylâ'ya açmıştı ama Leylâ hayatı ile ilgili sakladığı şeylerden ötürü Hamit'in onu istemeyeceğini düşünmüştü. Leylâ da ona karşı bir şeyler hissetmiş, ama geçmişini nedeniyle onu sevmekten vazgeçeceğini sanmıştı.

“Dinle. Bütün hikâyemi anlatacağım sana. Bunlardan sonra da sevebilersen sev. Belki de bu sana ilaç olur ve unutursun.”(s. 74)

Leylâ hayatını bütün gerçekliğiyle anlattıktan sonra olaylar düşündüğü gibi cereyan etmemiş, evlenme yolunda adım atmışlardı. Yazar komutu verir ve hikâye de böylece sona erer.

“Artık onları bırakalım... Çünkü onlarla da işimiz kalmadı.”(s. 75)

2.2.3. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Hikâyenin temel unsurlarından biri vardır ki o da anlatıcıdır. Formun üzerine oturtulduğu anlatma fiilini gerçekleştirecek olan anlatıcıdır. Sözlü dönem hikâyesinin anlatıcısı, etiyile kemiğiyle dinleyici karşısındaki insandır; fakat yazılı dönemin hikâyesinde, gerçek yazar anlatıcının yerini itibari anlatıcı almıştır.

İtibari anlatıcı, -biz kendisini görmesek de- kimi zaman itibari dünyanın tanrının yetkisiyle donatılmış olarak, kimi zaman da şahıs kadrosundan herhangi biri olarak okuyucu/dinleyici karşısına çıkar.³⁴

Leylâ adlı hikâyenin anlatıcısı yazardır ve yazar üçüncü tekil şahıs dilini kullanmıştır.

³⁴ Çetişli, 21-22

Anlatıcı üçüncü tekil kişidir. Bu yüzden yazar, gözlemlerini aktarıp, tanrısal bakış açısı özelliği ile kahramanların iç dünyasını, düşüncelerini, hayallerini ve içlerinden geçenleri yansıtmıştır.

Yazarın bu anlatma yöntemini seçmesindeki neden Arap toplumundaki sorunlardan biri olan genç kızların kaçıp yaşadıkları zorluklara dikkat çekmek istemesidir. Yazar bize sadece Leylâ'nın yaşam zorluğunu anlatmamış aynı zamanda Leylâ'nın durumunda olan her genç kızın durumunu okuyucuya anlatmayı planlamıştır.

“Leylâ bu kaçma teklifine tereddütle yaklaşıyordu çünkü eğer ailesini terk ederse bir daha asla geri dönemeyecekti. Leylâ o evden kaçıp ta geri dönmek isterse babası kesinlikle onu öldürürdü. Hatta babası bir ilişkisi olduğunu öğrenirse bile onu öldürürdü. Şayet erkek arkadaşını dinleyip kaçarsa babası gerçeği öğrenecek, şerefine leke degecek ve bu lekeyle yaşayacaktı.”(s. 64)

Yazar anlattığı olayların içerisinde yer almamıştır. Yazar kahramanların kişilik özelliklerinin yanında hayatın gerçekleri, zorlukları, kahramanların yaşadıkları acıları, hayal kırıklıklarını ve endişelerini anlatır.

Yer yer de kahramanların iç monologlarına yer vermiştir.

“Keşke Leylâ bir erkek arkadaşıyla yaşadıkları şeyleri annesine anlatabilseydi. Fakat ne mümkün! Keşke ...

Zavallı Leylâ üç yıldır annesine hasret yaşıyordu. Niçin babasının kalbi bu kadar katıydı ki!”(s. 64).

2.2.4. Zaman

Hikâye formunun vazgeçilmez unsurları durumundaki olay örgüsü ve şahıs kadrosu, -sadece isimden ibaret olsa bile- belli bir zamana ihtiyaç duyacaktır. Böylece hikayenin iskeletini oluşturan temel unsurlar tamamlanmış olur; yani olay örgüsü, şahıs kadrosu, mekan ve zaman her tür hikâyenin iskeletini teşkil eder.³⁵

³⁵ Çetişli, 21.

Öyküyü vaka yani olay zamanı olarak ele aldığımızda öykünün kısa bir zaman dilimini kapsadığını görürüz. Yazar olay zamanını tam bir tarih vermeden bizlere anlatsa da hikâyede gün, saat, mevsim gibi zaman ifadelerine ara sıra değinmiştir.

Öyküdeki zaman ifadeleri;

İki gün, Bir gün, Öğleye kadar, saat altıya kadar, İki ay, O gün, saat üçte, Daha önce, Birkaç dakika, Uzun zamandır şeklindedir.

“İki gündür bir şey yememeye dayanabilirdi, fakat bu aç ve yorgun halde yürümeye güç yetirebilecek miydi bilmiyordu.”(s. 64)

“Leylâ, bir gün erkek arkadaşının otelden çıkışını fırsat bilip, çatasını kaptığı gibi otelin hesabını ödeyerek oradan kaçtı.”(s. 65)

“Leylâ, arkadaşını özlediğinde mesai günlerinde bazen yanına gidiyordu ve genelde gittiği günler öğleye kadar veya saat 6 ya kadar orada kalırdı.”(s. 66)

“İki ay işsiz kalmıştı bu süreçte birikimleriyle geçinmişti. Ve iki ay sonunda yeni bir işe girmişti.”(s. 68)

“-Doğru, bir dakika dinleneyim.”(s. 68)

Zaman ifadesi üç ana bölümden oluşmaktadır. Birincisi geçmiş zaman, ikincisi şimdiki zaman, üçüncüsü gelecek zamandır. Leylâ adlı hikâyede de şu iki zaman dilimi kullanılmıştır. Birincisi geçmiş zaman bir diğeri ise olayların geçtiği şimdiki zamandır.

Yazarımız bu hikâyesinde de şimdiki zaman ile başlayıp, ana karakterin geçmişine gidip okuyucuya ana karakteri tanıma şansı sunmuştur. Şahıs kadrosunu tanıtdıktan sonra yazarımız, şimdiki zaman ile geçmiş zamanı bir bütün olarak tamamlamıştır. Böylelikle zamanlar arası geçişi ustaca yapmıştır.

“Uzunca düşünmeye başladı şayet işlerim yolunda giderse ve bugüne kadar yaşamaya devam edersem açlığımı kontrol altına alabilirim. Leylâ'nın düşüncelerini sandalyesinden düşerken çıkardığı ah sesi böldü. Fakat bu düşüşü tükenmişlikten değil bu iki günde öğrenecekleri şeyden kaynaklıydı. Son bir saat içerisinde Leylâ, tüm hayatını gözünün önünden bir film şeridi gibi geçirdi.

Leylâ, Sünni bir okuldan mezun olmuştu fakat derslerle bir alakası yoktu. Leylâ, okuldan bir genci seviyordu. Genç de Leylâ'yı seviyordu görünürde ve ona evlilik teklifi

etmişti. Bu teklifi de sürekli tekrarlıyordu. Genç erkekler, genç kızları avlamak için bu teklifleri etmesi ne kolay! Leylâ'nın tek istediği vefaydı. Ama ne yazık ki bu olguyu erkekler beceremiyordu. Leylâ'nın sevdiği genç, bir fabrikada işçiydi, ama sürekli seçkin insanlarla takıldığı görünümünü veriyordu. Başını belaya sokmaktan çekinmiyordu. Oysa Leylâ başını belaya sokmaktan korkar, bir durumda acele ettiğinde başı belaya girerdi.”(s. 64)

2.2.5. Mekân

Hikâyelerde mekânın türüne göre mekân türlerini belirten açık-kapalı, geniş-dar gibi adlandırmalar yapılır. Bütün öykülerin bir mekânı olduğu gibi Leylâ adlı kısa öykünün de meydana geldiği, insanların içerisinde yaşadığı bir mekân vardır.

Hikâye; Kahire sokakları gibi geniş mekânlarda geçerken ofis, otel, ev gibi kapalı mekânlarda da geçmektedir.

Aynı zamanda hikâyede Kahire'de bulunan Kasru'l-Ayn Hastanesi'nden de bahsedilmektedir. Bu hastane Leylâ'nın çocukluk arkadaşı olan bir doktorun çalıştığı yerdir. Leylâ bir müddet bu hastanede çalışan arkadaşının yanında kalmıştır.

Genel itibariyle ele aldığımızda hikâyede olaylar ofiste geçmektedir. Bu bağlamda ele alırsak hikâye kapalı bir mekânda geçmiştir. Hikâyede Mısır, hatta Kahire sınırları dışarısına çıkılmamıştır. Yani öykü, Kahire topraklarında geçmektedir. Bu yönden ele aldığımız zaman ise mekân, açık mekân olmaktadır.

Mısır farklı düşüncelerden, farklı ırklardan oluşan, çeşitli kültürlerin bir arada yaşadığı bir coğrafyadır ve ayrıca yazarın doğduğu yer olması münasebetiyle de bildiği bir yerdir. İşte bütün bu sebepler yazarın bu mekânı seçmesine sebep olmuştur.

2.2.6. Kişiler

Leylâ adlı kısa hikâyede şahıs kadrosu sınırlı kişiden oluşmaktadır. Hikâye tek bir kahraman ekseninde vücut bulmuştur.

Leylâ:

Hikâyenin ana kahramanıdır. Aynanın karşısında saçlarını düzeltip elindeki pulları satarsa alacağı arsaların hayaliyle karşımıza çıkmaktadır. Ama ne yazık ki üç tane pulu

vardı, on tane pulu olsaydı hayalleri gerçekleşebilirdi. Leylâ, sefil ve aç bir halin vermiş olduğu yorgunlukla oturduğu yerden bayılarak düşer ve bu düşüşle bizler Leylâ'nın geçmiş yaşamı hakkında bilgi sahibi olmaya başlarız.

Leylâ, sünni bir okulda öğrenciydi. Fakat öğrencilikle pek bir alakası da yoktu. Okul yıllarındayken fabrikada çalışan bir genç ile sevgilidir. Bu durumun doğruluğu ve yanlışlığı hakkında bir bilgisi yoktur çünkü sorabileceği, fikir alabileceği bir annesi yoktu ve Leylâ bu eksikliği fazlasıyla hissediyordu.

“Keşke Leylâ bir erkek arkadaşıyla yaşadıkları şeyleri annesine anlatabilseydi. Fakat ne mümkün! Keşke ...

Zavallı Leyla üç yıldır annesine hasret yaşıyordu. Niçin babasının kalbi bu kadar katıydı ki! Leylâ annesine karşı ne kadar zayıfsa, babasına karşı da bir o kadar sertti.”(64)

Kendisini annesiyle görüştürmediği için babasına içten içe kızan Leylâ, sürekli babasıyla çatışıyor ve evdeki bu gerginliği erkek arkadaşıyla paylaşıyordu. Erkek arkadaşı da ailesini küçümseyip kendini ön plana çıkarmaktan geri durmuyordu. Ve bütün bunları öne sürerek Leylâ'ya kaçıp evlenmeyi her fırsatta teklif ediyordu. Leylâ aile içerisinde yaşadığı sıkıntılardan dolayı her ne kadar kaçmak istese de babasının öğrendiğinde onu öldüreceğinden ve eğer evden kaçarsa bir daha eve giremeyeceğinden korktuğu için buna cesaret edemiyordu.

Bir süre sonra evdeki huzursuzluklar artınca Leylâ dayanamayıp annesine ve kendine ait değeri eşyaları da yanına alarak erkek arkadaşıyla kaçmıştı. Fakat işler erkek arkadaşının vaat ettiği gibi gitmemişti. Leylâ ile evlenmek yerine onu eski bir otele götürmüştü. Leylâ ile evlenmeyip sadece ondan faydalanmıştı.

Otelde geçen bu azap verici günlere dayanamayan Leylâ, erkek arkadaşının otelden ayrıldığı günü fırsat bilerek otelden ve erkek arkadaşından kaçmıştı. Fakat gidecek bir yeri olmadığından bir süre ne yapacağını düşünmüş sonrasında çocukluk arkadaşı aklına gelmişti. Leylâ'nın çocukluk arkadaşı hastanede hekim olarak görev yapmakta ve hastanenin pansiyonunda kalmaktaydı. Leylâ da bir süre arkadaşında kalmaya başlamıştı. Fakat ömrünün sonuna kadar burada kalamayacağı ve ziynetleri de tükeneceği için iş aramaya başlamıştı. Sonunda bir doktor kliniğinde iş bulmuştu. Fakat yeterli bilgi ve deneyimi olmadığından kısa süre içerisinde bu işinden ayrılmıştı. Daha sonra bir doktorun tavsiyesi üzerine daktilo eğitimi almaya başlamış ve iş bulmuştu.

İşler iyi gitmeye başlayınca Leylâ bir oda tutup düzenini kurmuştu. Fakat çok geçmeden çalıştığı yer iflas edince Leylâ'nın kurduğu düzen de iflas etmişti. Kiraladığı odanın kirasını da verememeye başlamıştı. Kirayı veremeyince ev sahibi Leylâ'yı sıkıştırmaya başlamış ve parasını veremezse farklı bir şekilde parayı ödemesini söyleyip Leylâ'yı sıkıştırmıştı. Leylâ oda sahibinin elinden kurtulunca sokakta kalmış ve ne yapacağını düşünmeye başlamıştı.

İki gün aç susuz iş arayan Leylâ sonunda bir iş bulmuştu. Bu işin imkânları her ne kadar hoşuna gitmese de başka çaresi ne yazık ki yoktu.

Leylâ, yeni iş yerine girer girmez çalışmaya başladı. Daktiloda yazdığı dosya bir öyküydü. Bu öykü çok hoşuna gitmişti ve onu yaarken geçen dakikaları fark etmemişti. Bu çalışması iş sahibi Hamit'in oldukça ilgisini çekmişti. Ve Leylâ'nın bitkinliğini görerek ona dinlenmesini söylemiş, Leylâ da her ne kadar elindeki dosyanın devamını merak etse de emre itaat edip dinlenmek için koltuğa oturmuştu.

Bir süre sonra Hamit, Leylâ'ya öğlen yemeğine çıkmayı teklif etmişti. Fakat Leylâ bu teklifi kabul etmeyerek oturduğu yerden kalkmış ve kalkmasıyla bayılması bir olmuştu.

Hamit beklenmeyen bu durum karşısında Leylâ'nın bileklerini ovup ayılmasını sağlamıştı. Leylâ uyanınca Hamit'in sorularıyla karşı karşıya kalmış ve hayat hikâyesini Hamit'e anlatmaya başlamıştı. Sonunda da Leylâ, Hamit'e karşı bir şeyler hissederek hikâyeyi mutlu sonla sonlandırmıştı.

Hamit:

Hikâyede Leylâ'dan sonra en çok ismi geçen kahramandır. İş yerinde yeni işe başlayan Leylâ'yı dikkatli bir şekilde çalışırken görmüş ve bu durum Hamit'in ilgisini çekmiştir. Leylâ'nın bayılmasıyla da onu yakından tanımak istemiş ve ona sorular yöneltmiştir. Leylâ'da bir şey olduğunu sezmiş ve Leylâ'nın hayat öyküsünün, hatta isminin bile yalan olduğunu anlamıştı.

“Neyse dersi başka zamana bırakalım. Şimdi başka bir şey konuşalım. Senin adın ne?”

-Feride.

-Ofiste Feride diyorlar evet. Bu gerçek ismin mi?

-Bu nasıl soru?

-Sende gördüğüm cesaret bana bunları düşündürüyor.”(s. 73)

“Düşüncelerimde haklı çıktım. Şimdi gerçek adını söyle. Sana kimseye söylemeyeceğime dair söz verdim. Bana güvenebilir misin?

-Evet. Leylâ.”(s. 73)

Leylâ hayat hikâyesini anlatınca Hamit Leylâ'nın babasını hemen tanımış ve onun vefat eden babasıyla arkadaş olduğunu anlamıştı.

Hamit Leylâ'ya karşı aniden bir şeyler hissetmeye başlamıştı.

“Seni bir kaç dakikadır tanıyorum. Fakat uzun zamandır tanıyormuş gibiyim . Sanki başka bir âlemde birlikteydik. Bunları seni kandırmak için söylemiyorum. Erkeklerin kadınlara âşık gibi görünüp onları kandırdıklarını biliyorum. Ama ben seni kandırmıyorum. Senin vücudunu değil, seni sevdim. Tek bildiğim seni sevdiğim. Bütün bu duygular zamanla gidebilir. Sonuçta hangi sevgi bitmiyordu ki. Bilmiyorum. Bildiğim tek şey sana olan sevgim. İçime ışık gibi doğdun. Sen bu sevgiye nasıl istersen öyle bak. Ama bana inan . Duygularımı ciddiye almayabilirsin, fakat ben asla yalan söylemiyorum. Bana sakın yalancı deme! Buna katlanamam.”(s. 74)

Diğer Kişiler:

Muhammed:

Hamit'in yardımcısıdır. Sadece iki yerde adı geçmektedir.

“Muhammed Muhammed hemen gel!

Muhammed'in gelmesini beklemeden yatak odasına gitti bir şişe kolonya alıp Leylâ'nın yüzüne serpti, bileklerini ovdu, çoraplarını çıkardı ve sonra da diğer bileğini ovdu.

Muhammed bir şey yapmadan Hamit'in yaptıklarını izleyerek ona baktı.”(s. 71)

Leylâ'nın Babası:

Sadece Leylâ'nın korkuyla bahsettiği bölümde babasını varlığından haberdar olunmuştur. Babasının bir orduda komutan olduğu bilinmektedir. Hamit'in babasıyla da arkadaşlardır.

“Hamit alnını silerek;

-Bak! Senin baban ordudaki komutan değil mi?

-Evet.

-.....Sokakta kalıyordu.

-O ev benim doğduğum ev.

-Garip! Benim rahmetli babam onun dostuydu hep görüşüyorlardı. Çok garip. Neden babanı terk ettin? Onun şiddet yanlısı biri olduğunu duymuştum.”

“Zavallı Leylâ üç yıldır annesine hasret yaşıyordu. Niçin babasının kalbi bu kadar katıydı ki! Leylâ annesine karşı ne kadar zayıfsa, babasına karşı da bir o kadar sertti.”(s. 74)

Oda Sahibi:

Leylâ işsiz kalınca kaldığı odanın kirasını veremediği için ona zorbalık yapan kişidir.

“-Evet.

-Odanın ücreti üç haftalık olarak peşin alınır. Bana bunu ödemen mümkün mü?

-Üzgünüm ama affınıza sığınarak ödeyemeceğimi bildirmek istiyorum.

-İki gün geçti fakat sen hiç bir ödeme yapmadın. Ben kimsenin yapmayacağı kadar sabır gösterip seni idare ettim. Fakat sen karımı ve beni zor durumda bıraktın. Bugün sadece seni uyardım.

Leylâ'nın içinde bulunduğu durumu anlaması olanaksızdı. Çünkü anlamıyordu.

Leylâ kiranın 3 haftalık olduğunu ve bu tutarı ödemediğini biliyordu. Fakat ev sahibi bugün mevcut ödemesini yapmasını, ödemezse evden çıkması gerektiği rolünü kesiyordu.

-Beni iki gün daha idare edemez misiniz? Bugün çıkarsam nereye giderim? Benim gidecek başka bir yerim yok ki!

Bunun üzerine ev sahibi bir şey demeden omuz silkti.

Leylâ ev sahibine yaklaşarak;

-Beni idare etmen için yalvarıyorum. Ayrıca benim kiracı olarak haklarım var.

-Madem senin hakkın var, öyleyse dava açabilirsin. Fakat hiçbir şey yapamayacaksın. Sen karımı tanıyorsun ve onun neler yapacağını kestirebilirsin.

-Ama sana bugün nasıl bir şey verebilirim ki borç alabileceğim bir kişiyi bile tanımıyorum, çalıştığım ofisten avans almam da mümkün değil. Çünkü ben orada çok yeniyim.

-Dinle! Şayet ben gaddar bir adam olsaydım bütün bu sorunlar karşısında seni rezil ederdim. Fakat ben senin gibi gerçek bir kız görmedim”(s. 67)

Okuldaki Genç:

Leylâ okuldayken bir fabrikada çalışan gençtir. Leylâ'nın ailevi sorunlarından dolayı her fırsatta Leylâ'nın ailesini küçük düşürüp kendini yüceltiyordu. Kendisinin seçkin insanlardan biri olduğu izlenimini verip Leylâ'nın ona kaçacağını düşünüyordu. Ve ona evliliği vaat ediyordu.

“Leylâ'nın sevdiği genç, bir fabrikada işçiydi, ama sürekli seçkin insanlarla takıldığı görünümünü veriyordu. Başını belaya sokmaktan çekinmiyordu.”(s. 65)

Bir müddet sonra Leylâ evdeki duruma dayanamayıp kendisine kaçınca onu eski bir otele götürüp orada yaşamaya mecbur bırakmıştı. Fakat Leylâ buradaki yaşama da dayanamayıp otelden de kaçmıştı.

“Leylâ ne zaman ailesiyle bir sıkıntı yaşasa, erkek arkadaşı kendisiyle böbürlenir, ailesini küçümsemekten çekinmezdi. Ve Leylâ'ya kendisiyle kaçması gerektiğini tekrarlardı.”(s. 65)

Hizmetçi Kadın:

Leylâ açlıktan bayılıp düşünce Hamit'in isteği ile Leylâ'ya çorba yapan kişidir.

“Bu düşünceleri Muhammet ve yanındaki hizmetçi kadın böldü. Hizmetçinin elinde tavuk çorbası vardı. Hizmetçi Leylâ'ya verdi.

Hamit;

-Şimdi bunu iç.”(s. 69)

Leylâ'nın Annesi:

Hikayede yalnızca bir yerde bahsedilmiştir. Buradan hareketle annesinin Leylâ'dan uzak olduğunu ve babasının onları görüştürmediğini anlıyoruz.

“Keşke Leyla bir erkek arkadaşıyla yaşadıkları şeyleri annesine anlatabilseydi. Fakat ne mümkün! Keşke ...

Zavallı Leylâ üç yıldır annesine hasret yaşıyordu. Niçin babasının kalbi bu kadar katıydı ki! Leylâ annesine karşı ne kadar zayıfsa, babasına karşı da bir o kadar sertti.”(s. 64)

2.2.7. Hikâyeye Dair Dikkat ve Eleştiriler

2012 yılında Hindavî Kitapevi tarafından *Fi't-tarîk* adlı hikâye seçkisinde yer alan Leylâ adlı kısa öykü toplumcu gerçekçi bir tarzda yazılmış bir hikaye olup Kahire'de genç kızların ailesinden eksik duygular sonucunda başkasına kaçmasına ve ailesinin bu genç kızların tekrar dönüşünü kabul etmemelerine, hatta genç kızların başka gençlerle ilişkileri olduğunu duyduklarında bile onları öldürdüklerine dikkat çekmiştir.

Yazar, yaşadığı toplumun aynasıdır. Bu yüzden toplum içerisindeki sorunları en iyi gözlemleyip yansıtan kişilerdir. Bu hikâyede de yazar, Mısır'da bulunan sorunlardan birini hikâye tarzında okuyucuya sunmuştur.

“Leylâ bu kaçma teklifine tereddütle yaklaşıyordu çünkü eğer ailesini terk ederse bir daha asla geri dönemeyecekti. Leyla o evden kaçıp ta geri dönmek isterse babası kesinlikle onu öldürürdü. Hatta babası bir ilişkisi olduğunu öğrenirse bile onu öldürürdü. Şayet erkek arkadaşını dinleyip kaçarsa babası gerçeği öğrenecek, şerefine leke değecek ve bu lekeyle yaşayacaktı. Akacak kan damarda durmazdı.”(s. 65)

Yazarın diğer hikâyelerine bakıldığında da hemen hemen her hikâyesinde Mısır'ın bir sorunundan bahsedildiği görülmüştür. Hikâye ile bu sorunları dile getirmesi hem okuyucu için keyifli bir durumdur hem de okuyucunun konuya eleştirel bir bakış açısıyla bakmasına sebep olmuştur.

Yazarın bu hikâyesinde de bir kız ismini başlık edinmesi dikkat çekici olduğu kadar kadınların toplumdaki önemli rolünü de açığa çıkarmaktadır.

Yazarın bu tarz eleştirel hikâyeleri ustaca dile getirebilmesinde Batı edebiyatında yapmış olduğu çalışmaların etkisi yadsınamaz. Yine bu özelliği de dönemin diğer yazarlarından kendini ayrı tutmaktadır.

2.3. FETÂTUL-HÂRA ADLI HİKÂYENİN İNCELENMESİ

2.3.1. Hikâyenin Tanıtımı

Fetâtu'l-Hâra İbrahim Abdulkadir el-Mazîni'nin 2012 yılında Hindavî Kitapevinde basılmış olan *Fi't-tarîk* adlı kısa öykü seçkisinin onuncu öyküsüdür. Fetâtu'l-Hâra adlı kısa öykü altı sayfadan oluşmaktadır. Bu öykü bir aşk öyküsüdür. Anlatıcı da yazarın ta kendisidir.

Bu hikâyede yazar, Arap toplumundaki iki genç arasında platonik olarak başlayıp sonunda birbirlerine kavuşan iki gencin aşk hikâyesinden bahsetmektedir.

Hikâyede olaylar, bir mahalle ortamında geçmektedir. Yine bu mahalledeki komşuluk ilişkilerine, çocukların mahallede yaşadıkları olaylara ve oynadıkları oyunlara yer verilmiştir.

Bunların yanı sıra iki arkadaşın aynı kıza aşık olmalarını işleyip kızın iki arkadaş arasındaki seçimini konu edinmiştir. Bu seçim sonucunda seçilmemişliğin verdiği ızdırap bizzat yazar tarafından okuyucuya aksettirilmiş ve sevdiği kıızı tekrar kazanma uğrunda giriştiği fedakârlıkları gözler önüne sermiştir.

Yazar hikâyeye başlarken iki arkadaş komşuyu, komşu kızlarını ve yaşadıkları çevreyi diğer iki hikâyede olduğu gibi belirli bir yer vermeden betimleyerek nasıl bir ortamda olayların cereyan ettiğini okuyucuya hayal gücüyle de göstermiştir.³⁶

2.3.2. Olay Örgüsü

İçerik ve olay örgüsü bir bütün olarak değerlendirdiğimiz zaman bu hikâyenin bir aşk hikâyesi olduğunu söyleyebiliriz. Hikâyemiz, iki küçük komşu çocuğundan biri olan anlatıcı rolündeki ana karakterin olayları birinci ağızdan anlamasıyla başlar.

³⁶el -Mazini, *Fi't-Tarîk*, Hindavî, 1.Baskı, Mısır 2012, 6; (Çalışmamızda eserin bu baskısı esas alınmıştır ve çalışmamızda öyküye yapılan göndermeler parantez içi sayfa numaraları ile gösterilecektir.)

Hikâye, yazarın kendisini, en yakın arkadaşını, dul bir kadın olan komşularını ve küçük kızlarını betimleyerek anlatır. Yazar ve en yakın arkadaşı bu iki küçük kızdan yaşça büyük olanına kendi aralarında “tulum” lakabını takmıştı. Küçük olan ise ikisinin de âşık olduğu kızdı.

“O Allah’ın özene bezene yarattığı bir asilzadeydi. Ona olan sevgimden Tuluma katlanıyordum. Ama Allah biliyor ya bazen bu durumdan çok sıkılıyordum”(76)

Yazarımız, hikâyede olayların geçtiği zamanı yaz tatili olarak önceden bildirmiştir. Yazarımız yaramaz bir çocuk olduğundan annesinin tertemiz giydirdiği kıyafetleri kirletiyor ve bunun sonucunda da annesi dışarı çıkmasını ve arkadaşlarıyla oynamasını yasaklıyordu. Bu yasakların olduğu zamanlarda evin çatısından dul kadının çatısına sarkarak orada küçük kızıyla akşama kadar oyunlar oynuyordu. Yasaklarda birlikte oynadıkları gibi yasakların olmadığı zamanlarda hep birlikte oynuyorlardı.

Bir gün komşu kızıyla oynarken avluda tek kalmışlardı. Yazarımız da durumdan istifade edip onu sevdiğini göstermek için komşu kızını öpmüştü. Fakat komşu kızı yazarı itip hızla merdivenlerden eve kaçmıştı. Yazarımızın bu duruma yeterince sinirlenip üzülmeye yetmiyormuş gibi bir de abisinin Türk asıllı arkadaşının bu durumu görüp abisine ve annesine söylemesi onu çileden çıkarmıştı.

“Düşünebiliyor musunuz benim ellerimi itmişti! Ben ise şaşkınlıkla öylece baka kalmıştım.”(s. 76)

Ertesi gün annesi dikkatini çeken bu konuyu yazar kahramana sabah kahvaltısında sormuştu. Ne için erkekler yerine kızlarla arkadaşlık ettiğini sormuş ve yazarın yaptığı bir suç olduğunu düşündürmüştü.

”Ertesi gün sabah kahvaltıdaiken birden annem bana;

- Sen kız mısın?

- Ne diyorsun anne ya! diye bağırdım

- Evet, sen kız mısın ki hep erkeklerle değil de kızlarla oynuyorsun?

Annemin neyi söylediğini anladığımda utanarak başımı eğip yere baktım. Hiç aklıma gelmemişti ki bir kız ile oyun oynamamın seni üzeceği...”(s. 76)

Bu olaylardan sonra kahramanımız günlerce komşu kızından uzak durmuştu ve en yakın arkadaşına bile olanları anlatamamıştı. Arkadaşı üzüntüsünü görüyor fakat sebebini sormuyordu. Bir gün arkadaş bu duruma dayanamayıp komşu kızlarına gitmeyi teklif ettiğinde yazar aniden arkadaşına komşu kızını sevip sevmediğini sormuş ve ikisinin de birbirini sevdiğini, arkadaşının kızı öptüğünü ve kızın ondan kaçmadığını öğrenince de evine gidip aynaya bakmıştı.

“Bu kızdan hoşlanıyor musun?

Bir süre kekeledi ve boğazını temizlemeye başladı,

-Ne veya neyini seviyorum?

Sonra bana tatlı bir bakış attı, bir şey demeden gülümsemekle yetindi. Yani düşünüyorum da o an bıyığı olsaydı onları da bururdu. Sonra samimice bana dedi ki;

-Gerçek şu ki ben komşu kızını seviyorum ve ve o da beni seviyor.

Kendisi komşu kızını öpünce onu itip kaçmıştı fakat arkadaş kızı öpünce öyle bir şey yapmamıştı. O an kendini çok kötü hissetmişti. Ve eve gittiğinde ilk iş olarak aynaya baktı.”(s. 77)

Günler sonra sevdiği kız ile arkadaşını gördü ve onların izlemeye başladı. O sırada kızın kedisi bir köpekten korkup ağaca tırmanmıştı. Sevdiği kız arkadaşının ağaca tırmanıp kedisini kurtarmasını istemişti. Fakat arkadaş kızı düşüp ölmek için genç olduğunu ve kedinin kendiliğinden ineceğini söyleyerek kızı azarladığını görmüştü. Ne var ki kızın yüreği yumuşamıyor, kedisini birinin alacağından korkuyordu.

Olayı gören yazar baş kahraman sevdiği kızın yanına gidip kediyi ağaçtan indirdi. Bu gerçekten zorlu bir şeydi. Çünkü ağaç çok yüksekti ve dalları da oldukça uzundu. Kediye kavuşunca kız, yazar baş kahramana teşekkür etmek için onuevine davet etti ve ikisi mutlu bir şekilde evin yolunu tuttular. Yazarın arkadaşı da ağacın altında kalmıştı.

“-Sana bir teşekkür borcum var.

Başardığım işin gururuyla ellerimi gererek;

-Teşekküre gerek yok diyordum ki ,

Birden şöyle bağırdı;

-Ellerin!

Ellerime baktım ve elimin kana bulandığını gördüm. Hemen elimi arkama saklayıp

-Önemli değil ağacın dikenleri elimi parçaladı. Elbet iyileşir.

-Gel benimle!

-Nereye ?

-Benimle gel ellerine evde pansuman yapalım zavallı şey.

Ellerime bakıp;

-İyi fikir.

Arkadaşımı komşunun evinin bahçesinde ağacın altında unutarak, sevdiğim kızla birlikte evine gittik.. E kedi de kurtarıldı

Bize de çözeceğimiz bir konu kalmadığına göre hikayemiz burada bitmiştir...”(s. 80)

2.3.3. Anlatıcı ve Bakış Açısı

el-Mâzinî'nin Fetâtû'l-Hâra hikâyesinde, anlatıcı birinci tekil şahıs yani kahraman bakış açısıdır. Yazar, ana karakterdir. Yazarın ana karakter olmasıyla kişileri ve ana karakterin duygu değişimlerini kolayca takip edebilme imkânına sahip oluruz. Bu durum hikâyenin yeri, zamanı ve kişileri ana karakter aracılığı ile tanıtılıp okuyucunun zihninde canlanmasını sağlamıştır. Yazarın sade bir dili, akıcı bir üslubu vardır.

Yazarın bu bakış açısını seçmesinin nedeni hiç şüphesiz karakterlerin duygu değişimlerini okuyucuya en iyi şekilde vermek istemesidir. İki yakın arkadaşın aynı kızı sevmeleri ve birinin reddedilirken birinin kabul edilmesiyle reddedilenin bir anda yaşadığı hayal kırıklıklarını, sevdiği kızı kazanma çabasını en ustaca yöntemle işlemiştir. Karşılıklı diyaloglara fazlaca yer veren yazar, olayları ve kişilerin duygularını anlamayı daha kolay kılmıştır.

“-Bu nasıl olur?

-Nasıl olur bilmiyorum evvelki gün selam verdim ve kızın yanında oturdum. Sonra uzanıp onu öptüm.

Dehşet içinde arkadaşına;

-Onu öptün mü ? Nasıl yani sen gerçekten onu öptün mü!

Gülerek;

-Tabii ki onu öptüm .Başka ne dedim sandın ki?

-Yani sen onu öpünce rahatsız olmadı mı? Ne kızdı ne de kızarak gitmedi mi ?

Şaşırarak

-Kızmak mı ? Niçin kızsın ki?

Hiddetle dedim ki;

-Garip!

-Garip olan nedir?

-Bir arkadaşım sevgilisini öpmüş diye sevgilisi ona kızmış ve onu terk etmiş.

-Arkadaşın maymun suratlı biriymiş demek ki.

Bunun üzerine onu orada bırakıp eve döndüm.

Eve döner dönmez yaptığım ilk şey aynaya bakarak yansımasında yüzüme bakıp saçımın yanlarını ve arkasını kesmek oldu.”(s. 78)

Hikâyenin sonunda da yazara özgü bir teknik olan ve diğer öykülerinde de kullanmış olduğu okuyucuyla karakter olmadan bire bir konuşması dikkat çekicidir.

“E kedi de kurtarıldı

Bize de çözeceğimiz bir konu kalmadığına göre hikâyemiz burada sona ermiştir.”(s. 80)

2.3.4. Zaman

Hikâyeyi vak’a yani olay zamanı olarak ele aldığımızda gün, hafta, ay gibi çok net bir tarih verilmemekle birlikte olay zamanının yaz tatilinde, okulların kapandığı zamanda olduğu bilinmektedir.

“Günlerden yazdı ve okullar kapalıydı. Günümüzün çoğunu sokaklarda aylak aylak gezip oynayarak geçiriyorduk.”(s. 76)

Zaman, iki arkadaşın çocukluk çağlarıdır. Yazarın zaman olarak çocukluk çağını seçmesi dikkat çeken bir unsurdur.

Hikayede anlatımı daha çok hatıralar oluşturduğu için ve yazarın ana karakter olmasıyla olaylara hakim olmasından ötürü anlatılanlar hakim birinin dikkati ve yaklaşımı içindedir. Anlatıcı yazar, olaylar arasında atlamalar ve özetlemeler yaparak kesin bir tarih ne yazık ki vermemiştir.

Hikâyedeki zaman ifadelerini;

“Annem her sabah beni temiz ve ütülü olarak okula gönderirdi.”

“Ben öğleye kadar elbiselerimin her bir parçasını çeşitli kirlere buluyordum.”

“Ertesi gün sabah kahvaltıdaiken birden annem bana;

-Sen kız mısın?”

“O gün abimin Türk asıllı eski arkadaşı olan bir adam evimize geldi ve o gün bizde geceledi.”

“Dün ona sarıldığını gördüm.”

“Bir gün bu kedi eşikte miskin miskin gerinirken bir köpeğe denk gelmiş ve gözlerini açtığı anda köpeğin nefes seslerini hissederek korkudan öyle bir fırlamıştı ki , caddenin yarısını kat etmesi bile rahatlamasına yetmediğinden tanıdığı kapıdan bir evin avlusundaki incir ağacının tepesine tırmanmıştı.”(s. 76)

Anlatımda çok hatıra tekniğine bağlı kalınmış, bu durumda da hikâye zamanı daha çok geriye sıçramalar üzerine kurulmasına sebep olmuştur.

2.3.5. Mekân

Hikâyelerde mekan türlerini belirten açık, kapalı, geniş, dar gibi adlandırmalarda ülke, bölge, şehir, dağ, taş, park gibi isimler açık mekan olma özelliğine sahiptir. Bazı kahramanlar içinde yaşadıkları ev, oda, otel gibi yerlerde ise kapalı mekânlar olarak

isimlendirilmektedir. Her hikâyede olduğu gibi Fetâtû'l-Hâra adlı hikâyede de olayların meydana geldiği ve insanın içerisinde yaşadığı bir yer vardır.³⁷

Fetâtû'l-Hâra adlı kısa hikâyenin, belirli bir mekânı olmamakla birlikte genel itibariyle diğer öykülerinden yola çıkarak ve yazarın Mısırlı olduğunu göz önünde bulundurarak olayların Mısır' da bulunan bir mahallede geçtiğini söyleyebiliriz.

Hikâye, iki küçük arkadaşın okullarının tatil olduğu yaz mevsiminde başlamaktadır. Yazarın çocukluk hatıralarının Mısır'daki bir mahallede geçtiği sanılmaktadır.

Mahalle açık bir mekândır. Dolayısıyla olay mekânı açık bir mekânda geçmektedir. Genel itibariyle olayların mekânı mahalle gibi açık mekânlarda geçmekle birlikte ev, avlu gibi kapalı mekânlarda da geçmektedir.

Ne yazık yazarın öyküsünde diğer öykülerinde belirttiği gibi tam adrese dayalı bir mekân bu hikâyede bulunmamaktadır. Bütün olaylar bir mahalle içerisinde cereyan etmektedir.

2.3.6. Kişiler

Fetâtû'l-Hârâ adlı kısa hikâyenin şahıs kadrosu öykü olması münasebetiyle az kişiden oluşmaktadır. Bu karakterlerin bir isimleri maalesef bulunmamaktadır. Fakat biz bu kişileri göndermeler yaparak tanıtmaya çalışacağız.

Yazar (Ana karakter) :

Olayları anlatan ve olayların ana karakteri olan kişidir. Onun aracılığıyla zamanı, mekânı, kişileri ve olayları anlarız. Biz iki küçük arkadaş komşuyduk diye söze başlar. Arkadaşından yalnızca birkaç ay büyük olduğundan bahseder. Yazar arkadaşıyla birlikte okullarının tatil olduğu yaz tatilinde günlerini aylak aylak geçiriyordu. En yakın arkadaşından ayrı dul kadın dedikleri komşularının da iki kızı vardı. Bu kızlardan büyük olanına arkadaşıyla aralarında fiziksel görüntüsünden dolayı “tulum” lakabını takmışlardı. Ve bu kız çok çekilmezdi. Ne var ki dul kadının küçük kızı da bir o kadar güzeldi ve kahramanımız onu seviyordu.

³⁷ Emekli, 269.

“Arkadaşımla evlerimizi iki kız çocuğu olan dul bir kadının evi ayırıyordu. Bu dul kadının kızlarından büyük olanı bizlerden daha büyük ve daha şişmandı. Bu yüzden arkadaşım ben aramızda ona ‘Tulum’ diyorduk. Çünkü bana göre göğüsleri tulum gibiydi. Ama onun küçük kız kardeşi öyle miydi.. O Allah’ın özene bezene yarattığı bir asilzadeydi. Ona olan sevgimden Tuluma katlanıyordum. Ama Allah biliyor ya bazen bu durumdan çok sıkılıyordum . “(s. 76)

Yazar, yaramaz bir çocukluk dönemi geçirmektedir. Annesinin verdiği kurallara uymayan asî bir yapısı vardı. Annesinin her gün temiz giydirdiği kıyafetleri kirlletmekten çekinmez ve bu hatasından dolayı aldığı dışarı çıkma yasağına uymayarak dul kadının çatısına sarkar ve orada sevdiği kız ile akşama kadar oyun oynardı.

“Annem her sabah beni temiz ve ütülü olarak okula gönderirdi. Ben öğleye kadar elbiselerimin her bir parçasını çeşitli kirlere buluyordum. Annem de yaptığımdan dolayı bana dışarıyı yasaklıyordu.

Annem bana sokağı yasakladığında çatıya çıkıyor ve oradan dul kadının çatısına sarkıyordum. Sevdiğim kıza ıslık çalarak geldiğimi bildiriyordum. Sonra odasına geçip akşama kadar oynayıp sonrasında evlerimize dağılıyorduk.” (s. 76)

Bir gün avluda sevdiği kız ile baş başa kalınca sevgisinin göstergesi olarak uzanıp sevdiği kıızı öpmüştü. Fakat kız onu itip koşarak merdivenleri tırmanmıştı. Yazar bu duruma hiddetlenip nedenini sorgulamıştı. Onuru kırılmıştı.

“Bir gün komşunun bu güzel kıızıyla evin avlusunda tek kalmıştık. Bu teklikten faydalanıp uzanıp onu öpmüştüm ve onun da bana sarılması gerekiyordu ama birden beni öyle bir itti ki.. Ve elbisesinin eteklerini tutarak hızla merdivenlere koştu. Düşünebiliyor musunuz benim ellerimi itmişti! Ben ise şaşkınlıkla öylece baka kalmıştım.”(s. 76)

Yazarın çocukluğunda yaşıtları gibi erkek arkadaşlarıyla oynamayıp sürekli komşunun kıızıyla oynaması annesinin dikkatini çektiğinde ve ona bu durumun nedenini sorduğunda, bu durum yazarın utanmasına ve bu durumun yanlış olduğunu anlamasına sebep olmuştur.

“Ertesi gün sabah kahvaltıdaiken birden annem bana;

-Sen kız mısın?

-Ne diyorsun anne ya! diye bağıldım.

-Evet, sen kız mısın ki hep erkeklerle değil de kızlarla oynuyorsun?

Annemin neyi söylediğini anladığımda utanarak başımı eğip yere baktım. Hiç aklıma gelmemiştir ki bir kız ile oyun oynamamın seni üzeceği...”(s. 76)

Kız arkadaşını öptüğünde abisinin Türk asıllı arkadaşı bunu görmüş ve bu durumu yazara söylediğinde çok sinirlenmiş fakat saygısından dolayı ona bir şey söylememiştir. Hatta bu adam yüzünden annesinden ve abisinden bile azar yemiştir.

“Ertesi gün sabah dışarı çıkmıştım. O yaşlı adam da balkondan beni izliyordu. Sonra bana balkondan şöyle bağırdı:

-Küçük bey gel bakalım gel!

Şaşkınlıkla yanına gittim

-Evet.

-Bu komşu kızı, görünüşe göre senin ilgini çekiyor.

Bu söz karşısında sinirlendim, kahroldum. Ama sabrettim yaşına olan hürmetimden sesimi alçaltarak;

-Evet.

Gür bıyıklarını burarak güldü. Sonra

-Dün ona sarıldığını gördüm.

Daha fazla sözünün devamını dinlemeye tahammül edemeyip sinirle yanından ayrıldım. Benim yaptıklarımı abime anlatan ağabeyimin de annemi uyarmaktan başka bir şey yapmadığı bu küstah adama fazlasıyla kıl olmuşum.”(s. 71)

Bu öpme olayından sonra günlerce sevdiği kızın yanına gitmemiş ve bu durumu en yakın arkadaşına bile anlatamamıştı. Arkadaşı her ne kadar yazarın halinin farkında olsa da durumu öğrenmek için soru sormuyordu. Ve bir gün arkadaşısı yazara dul kadının evine gitmek için ısrar etti. Bu durumdan işkillenen yazar sonucundan korkarak arkadaşına dul kadının küçük kızını sevip sevmediğini sordu. Ve korktuğu başına gelmişti, arkadaşısı da aynı kızı seviyordu. Sevdiği yetmezmiş gibi bir de kızı öpmüştü ve kız kendisini ittiği gibi arkadaşını itmemiştir. Bu durum kendisinde ciddi hasarlar oluşturmuş ve kendini maymun gibi hissedip beğenmemesine sebep olmuştu.

“Dehşet içinde arkadaşşıma;

-Onu öptün mü? Nasıl yani sen gerçekten onu öptün mü!

Gölerek;

-Tabii ki onu öptüm. Başka ne dedim sandın ki?

-Yani sen onu öpünce rahatsız olmadı mı? Ne kızdı ne de kızarak gitmedi mi?

Şaşıarak

-Kızmak mı? Niçin kızsın ki?

Hiddetle dedim ki;

-Garip!

-Garip olan nedir?

-Bir arkadaşım sevgilisini öpmüş diye sevgilisi ona kızmış ve onu terk etmiş.

-Arkadaşın maymun suratlı biriymiş demek ki.”(s. 77)

Günler sonra yazar, sevdiği kızın kedisini eşikte uyurken görmüş ve bir köpekten korkarak bir ağacın tepesine çıktığına şahit olmuştu. Sevdiği kız arkadaşıyla birlikte kedinin ağaca çıktığını görmüş ve sevdiği kız arkadaşına ağaca çıkıp kediyi indirmesini istemiş. Ama ne var ki arkadaşşı sevdiği kızın bu isteğine kulak vermemiş ve ağacın altında gidip uyumuştı. Yazar sevdiği kızın üzgün haline dayanamayıp tehlikeli ağaca tırmanıp ağaçtan kediyi kurtarıp onun kahramanı olmayı başarmıştır. Sevdiği kız da arkadaşşını ağacın altında bırakıp teşekkür için yazarımızla evin yolunu tutmuştu.

Yazarın Yakın Arkadaşı:

Yazarımızdan sonra en çok olaylarda geçen kahramanımızdır. Yazardan bir kaç ay küçüktür. Ve o da yazarla aynı kıza aşık olmuştur. Günlerce süren yazarın üzgün hallerini görse de sebebini sormayıp dul kadının evine gitmeme durumundan sıkıldığından yazara girmek için ısrar etmişti. Yazarın sorusuyla afallayıp dul kadının küçük kızını sevdiğini itiraf etmişti.

“-Bu kızdı hoşlanıyor musun?

Bir süre kekeledi ve boğazını temizlemeye başladı,

-Ne veya neyini seviyorum?”(s. 76)

Dul kadının kızını öpmüş ve o da karşılık vermişti. Yazara onu öptüğünü söyleyince yazarın şaşırmasına şaşırmıştı.

“-Bu nasıl olur?

-Nasıl olur bilmiyorum evvelki gün selam verdim ve kızın yanında oturdum. Sonra uzanıp onu öptüm.

Dehşet içinde arkadaşşıma;

-Onu öptün mü? Nasıl yani sen gerçekten onu öptün mü!

Gülerek

-Tabii ki onu öptüm. Başka ne dedim sandın ki?-Yani sen onu öpünce rahatsız olmadı mı? Ne kızdı nede kızarak gitmedi mi?

Şaşıarak

-Kızmak mı? Niçin kızsın ki?

Hiddetle dedim ki;

-Garip!

-Garip olan nedir?

-Bir arkadaşım sevgilisini öpmüş diye sevgilisi ona kızmış ve onu terk etmiş.

-Arkadaşın maymun suratlı biriymiş demek ki .”(s. 77)

Günlerden bir gün dul kadının kızının kedisi bir ağaca tırmanmış ve yazarın arkadaşından ağaca çıkıp onu almasını istemişti. Bu duruma kulak asmamış ve gidip ağacın altında uyumuştı.

“Sevdiğim kız arkadaşşıma, ağaca çıkıp kediyi almasını söyledi. Arkadaşım;

-Yazıklar olsun! Sen benim ağaçtan düşüp ölmemi mi istiyorsun?

Arkadaşım sevdiğim kızın yalvarmasını kulak vermeyip ona kedinin sakinleşince kendiliğinden ineceği hususunda telkin verdi. Elbette o kedi kendiliğinden ağaçtan inecekti, sonsuza kadar ağaçta kalacak değildi ya! Fakat sevdiğim kızın yüreği düzlüğe çıkmıyordu”(s. 78)

Ve o uyurken dul kadının kızının yazar kahramanımızın yanına gitmesine sebep olmuştur.

Dul Kadının Yaşça Küçük Olan Kızı:

Yazarın ve en yakın arkadaşının aşık olduğu dul kadının küçük kızıdır. Gerçekten güzel bir kızdır.

“Ama onun küçük kız kardeşi öyle miydi .. O Allah'ın özene bezene yarattığı bir asilzadeydi.” (s. 77)

Mahalledeki iki erkek komşusuyla oynardı. Evlerinin çatılarından arkadaşları evlerine girer ve birlikte oynarlardı. Bir gün evlerinin avlularında yazarla tek kaldığında yazarın onu öpmesi üzerine onu itip kaçmıştır. Günlerce yazar evlerine gelmemiş ve onu görmemişti. Fakat diğer arkadaşı onu öptüğünde aynı tepkiyi vermemiş ve sevgili olmuşlardı.

Günlerden bir gün kedisi bir köpekten korkup ağacın tepesine tırmanmıştı. Erkek arkadaşına onu ağaçtan indirmesi için ısrar etmiş fakat erkek arkadaşı ölmek için çok genç olduğunu söyleyip ağacın altında uyumuştur. Fakat yazar kendi üzüntüsüne dayanamayıp o zorlu ağaçtan kediyi kurtarmıştır. Bu durum karşısında da sevgilisini ağacın altında bırakıp yazarın kanayan elini pansuman etmek ve teşekkür için evine götürdü.

Diğer kişiler:

Yazarın Annesi:

İki yerde kendisinden söz edilmektedir. Birinci bölüm, yazarımızın kıyafetlerini kirlettiği için annesini dışarıya çıkmasını yasaklaması üzerinedir.

“Annem her sabah beni temiz ve ütülü olarak okula gönderirdi. Ben öğleye kadar elbiselerimin her bir parçasının çeşitli kirlere buluyordum. Annem de yaptığımdan dolayı bana dışarı çıkmamı yasaklıyordu.”(s. 76)

İkinci bölümde ise kızlarla oynadığı için kahramanımıza ikazda bulunmasıdır.

“Ertesi gün sabah kahvaltıdaiken birden annem bana;

-Sen kız mısın?

-Ne diyorsun anne ya! diye bağırdım.

-Evet, sen kız mısın ki hep erkeklerle değil de kızlarla oynuyorsun?

Annemin neyi söylediğini anladığımda utanarak başımı eğip yere baktım. Hiç aklıma gelmemiştir ki bir kız ile oyun oynamamın seni üzeceği...”(s. 76)

Yazarın Abisi:

Yazarın abisinden detaylı bir şekilde bahsedilmemekle birlikte dolaylı bir şekilde bahsedilmiştir.

“Benim yaptıklarımı abime anlatan ağabeyimin de annemi uyarmaktan başka bir şey yapmadığı bu küstah adama fazlasıyla kıl olmuşum.”(s. 77)

Abisinin Türk Asıllı Eski Arkadaşı:

Sadece öykünün ikinci sayfasında adı geçmektedir. Yazarımızın komşu kızını öptüğü anı görüp yazarın hem abisine hem de annesine söylemiştir.

“Gür bıyıklarını burarak güldü. Sonra

-Dün ona sarıldığını gördüm.

Daha fazla sözünün devamı dinlemeye tahammül edemeyip sinirle yanından ayrıldım. Benim yaptıklarımı abime anlatan ağabeyimin de annemi uyarmaktan başka bir şey yapmadığı bu küstah adama fazlasıyla kıl olmuşum.”(s. 77)

Dul Kadının Büyük Kızı:

Ana kahramanın ve arkadaşının sevmediği, küçük kız kardeşi için katlanılan komşu kızıdır.

“Bu dul kadının kızlarından büyük olanı bizlerden daha büyük ve daha şişmandı. Bu yüzden arkadaşım ben aramızda ona 'tulum' diyorduk. Çünkü bana göre göğüsleri tulum gibiydi.”(s. 76)

2.3.7. Hikâyeye Dair Dikkat ve Eleştiriler

2013 yılında el-Mâzînî tarafından ele alınmış olan *Fi't-tarîk* adlı kısa hikaye seçkisinden biri olan Fetâtu'l-Hâra adlı kısa hikâyeye, bir olayı ele alıp kahramanı ve çevre tasvirlerine yer vermesi münasebetiyle klasik tarzda kaleme alınmış bir hikâyedir.

Hikâye, aynı mahallede komşu olan iki arkadaşın birbirinden habersiz aynı kıza aşık olması üzerinedir. Konu itibarıyla alışık olduğumuz bir konudur. Fakat iki arkadaşın aynı kıza âşık olmasının çocuklar üzerinde işlenmesi oldukça dikkat çekicidir. Yaz tatilinde olayların cereyan ettiğini söyleyen yazar, çocukların okul çağında olduklarını bize göstermektedir.

Bir çocuğun daha o yaşlarda kendi öz güveninin kırılmasının, bu kırılıktan kendinin maymuna dönüştüğünü düşünüp evinde saçlarını kısaltması ile çocuk psikolojisini gözler önüne sermiştir. Bu aşk iki arkadaş arasında sıkıntılara sebep olmuştur. Ve bu sıkıntılara yazar eşliğinde okuyucu olarak bizler de çok net bir şekilde şahit olduk.

Yazar hikâyenin bir bölümünde Türk asıllı eski bir dostun hikâyeye girişini vermiştir. Bu bölümde Türk erkeğine özgü sıfatlarla kişiyi betimlemiş ve hayalde yaşlı bir Türk erkeği belirmiştir.

Yazarın hayatını incelediğimizde Mısır'da kendi çağdaşlarının çok üstünde bir düşünce yapısında olduğunu söylemek mümkündür. Mısır, birçok farklı ırktan insana ev sahipliği yapan bir ülke olması münasebetiyle her ırktan insanlar ile iç içe yaşamıştır ve yaşamaya da devam etmektedir.

Yine hikâyede yazar, Arap toplumunda kız ve erkeğin arkadaşlık etmesinin toplumda hoş karşılanmayan yazılı olmayan bir toplum kuralı olduğundan bahseder.

“Ertesi gün sabah kahvaltıdaiken birden annem bana;

-Sen kız mısın?

-Ne diyorsun anne ya! diye bağırdım.

-Evet, sen kız mısın ki hep erkeklerle değil de kızlarla oynuyorsun?

Annemin neyi söylediğini anladığımda utanarak başımı eğip yere baktım. Hiç aklıma gelmemişti ki bir kız ile oyun oynamamın seni üzeceği..”(s. 76)

Yazarın bu kısa hikâyesinde bir çok konuya değinmesi oldukça başarılı bir durumdur. Fakat hikâye olması münasebetiyle işlenebilecek konunun da sınırlı olmasına sebebiyet vermiştir.

SONUÇ

İbrâhîm Abdulkâdir el-Mâzinî, elli dokuz yaşına kadar Kahire sınırlarından çıkmayan bir yazar olduğu için eserlerinde gerek konu gerek toplum sorunu gerek de olay mekânları ve tasvirleri hep Kahire üzerinedir. Mısır toplum yapısı olarak farklı etnik kökenlere sahip olunan bir ülke olması sebebiyle de eğitimi Doğu-Batı etkileşiminin yoğun olduğu bu dönemlerde tamamlamıştır. Edebi kişiliği itibarıyla el-Mâzinî'nin hayatı iki ayrı dönemde ele alınmaktadır. İlk dönem eserlerinde acı ve eleme dair konuları işleyen el-Mâzinî, daha sonraları mizahi eserler üzerine okumalar yapmış ve iğneleyici bir tarzda eserler ortaya koymaya yönelmiştir.

el-Mâzinî yirmi öyküden oluşan *Fi't-tarîk* isimli eserinde yer alan Mîmî, Leylâ ve Fetâtû'l-Hârâ isimli öykülerinde topluma karşı ciddi bir eleştirinin yapıldığı gözlenmektedir. Arap edebiyatında yazarlar, İslamiyet öncesinde de toplumun önemli insanları addedildiklerinden yazarlar, kendilerini topluma karşı sorumlu hissetmişlerdir. el-Mâzinî bu sorumluluğunu kaleme aldığı öykülerinde sert eleştirileriyle çok net bir şekilde ortaya koymuştur. Ülkesini batı ülkeleri seviyesine çıkarmak için büyük çaba harcamıştır. Öyle ki bu vazifeyi ciddiyetle ele alıp eğitimci kimliğini bırakıp gazeteciliğe yönelmiştir.

el-Mâzinî'nin en tanınmış romanı *İbrâhîm el-Kâtib* 'dir. Kendisine ödül kazandıran bu çalışması, Muhammed Hüseyin Heykel'in 1913 yılında yayımlanan *Zeyneb* adlı eserinden sonra Mısır romancılığının gelişmesinde büyük bir merhale olarak kabul edilmiştir. Edebiyatın çeşitli dallarında ortaya koyduğu orijinal çalışmalarıyla Mecmau'l-luğati'l-Arabiyye'ye de üye seçilmiştir.

Yazarın *Fi't-tarîk* adlı eserinde işlemiş olduğumuz üç hikâyede de toplumun sorunlarına yer verip eleştirmiş ve öğütlerde bulunmuştur. Hikâyelerde işlediği sorunlara ve mesajlara kısaca değinirsek;

Mîmî adlı hikâyede insanların ergenlik çağlarında toplumun baskısını ve bu baskının kişi üzerindeki doğurduğu sonuçları işlemiş. Bu hikâyede yazar toplumda kalıplaşmış sığ düşünceleri eleştirip her insanın farklı gelişimsel özelliklere sahip olduğunu vurgulamıştır.

Leylâ adlı hikâyede annesiz büyüyen bir genç kızın okul çağlarında bir erkek arkadaşı edinip onunla kaçmasının bir ölüm sebebi olmasından bahseder. Genç kızların aile huzursuzluklarından kaçıp huzuru farklı yerlerde aramaları sonucunda yapılan hataları ve bu hataların zorluklarını eleştirel bir şekilde ustaca işlemiştir.

Fetâtu'l-Hâra adlı hikayede ise aynı mahallede yaşayan çocukların aynı kıza aşık olması ve bunun doğurduğu psikolojilerini ve aynı zamanda bu hikâyede kısaca erkek ve kız arkadaşlığının toplum nezdinde yasak olmasını işlemiştir.

EKLER

EK 1. Mîmî Adlı Hikâyenin Tam Metin Çevirisi

Sen bu yeryüzünün en güzel genç kızı, ben ise en mutlu adamıyım... Daha on iki saat önce evlendiği karısına sarıldı Selim.

Mîmî, o kadar güzeldi ki onun güzelliğini abartmak ayıp olmaz. Bu yüzden diğer kadınlar beni affetsin ve kıskançlık göstermesin.

Selim:

-Yaratan seni özene bezene yaratmış, yanaklarını saf kaymak taşından.

Ve elini karısını yanaklarına şefkatli uzattı.

Selim:

-Kalçan hassas bir tene sahip, tenin de hafif bir meltemin yaladığı su çırpıntısı gibi güzel bir dolaşmanın düzensiz hareketleri var, göğüslerin sert olmayan bir diklikte olup en güzel armuttan daha güzel.

Hızlıca karısına doğru eğildi, geceliğine baskı yaparak Mimi'nin dudağına sıcak bir öpücük kondurdu.

Mîmî'nin gözleri parladı, yüzü alev aldı ve göğsü hızlı hızlı atmaya başladı.

Mimi:

-Keşke iki sene önce evlenseydik Selim, öyle değil mi?

Ve Selime sarıldı.

Mîmî:

-Beni sev Selim!

Selim gülerek kafasını kaldırdı.

Selim:

-Seni seviyorum, ben sana mecnunum, sen benim olmasaydın ne yapardım bilmiyorum.

Mîmî'nin gözleri parladı.

Mîmî:

-Kim bilir belki bir gün bir meşguliyetin olur ve beni unuttu..

Selim Mîmî'nin sözünün bitirmesine fırsat vermeden öperek onun konuşmasına mani oldu.

Mîmî bugün olduğu gibi küçüklüğünde de cazibesi ile meşhurdu. Diğer kızlar daha güzel saç, daha güzel göz ve daha güzel bir gülüş ile güzeldirler. Ancak Mîmî'yi sadece saç ve göz ile sınırlandırmayız. O her uzvuyla ayrı ayrı çok güzeldi. Okulda öğrenci iken bütün bakışlar ona yönelirdi. Mîmî'yi bir kez gören tekrar onu görmeyi dilerdi. Fakat Mîmî, cazibesinin gizemini bilmezdi. Şayet bu sırrı bilseydi bu bakışların tamamını ona bağlardı.

Mîmî, bunu düşünürken birden geçmişe gitti ve annesinin komşularından birine "Mîmî' nin göğüsleri çok büyük." dediğini duyduğu hatıralara daldı. Ve o gece Mîmî tek başına odasındaki aynadan göğüslerine bakmıştı. Ve gerçekten göğüslerinin büyük olduğunu görmüştü. Kendi kendine şu soruyu soruyordu:

Bunlar çirkin mi görünüyor? Yoksa büyük olması daha mı güzel?

İşte o gece sorduğu sorunun cevabını bugün almıştı.

Eğer Mîmî o gün annesini söylediğini duymasaydı, bugün o hatıralarla sarsılmazdı. En azından bu sorunun cevabını bulmak için uğraşmazdı. Okuldaki kızların göğüslerinde bu cevabı aramazdı. Büyük göğüslere sahip olmanın sırrına eriştiği o güne gidecek olursak;

Mîmî, bir gün aralarında amcaoğlu Selim'in de bulunduğu bir ortamda akrabalarından ayrılıp Ganâtiru'l-Hayriyye köprüsüne çıkmıştı. Orada bir ağacın altındaki bir banka oturmuştu ki birden amcaoğlu Selim, Mîmî'nin yanına gidip oturdu.

Mîmî, Selim'in yanına oturduğunu gördüğünde kendi kendine şöyle dedi:

" İşte bu bir fırsat! Büyük göğüslerin gizemine ulaşacaktı. Sonuçta Selim genç bir delikanlıydı. Ve o erkeklerin göğüsler hakkındaki düşüncelerini kendisine söyleyebilirdi.

Mîmî:

-Selim, çok sevgilin oldu mu?

Selim:

-Eh biraz.

Mîmî:

-Kaç tane sevgilin oldu?

Selim yere bakarak bir müddet bu soruyu düşündü

-Ah gerçekten bilmiyorum. Tahmini yedi sekiz tane olmuştur. Mîmî:

-Onların tamamına dokundun mu?

Selim:

-Kısmen.

Mîmî:

-Peki diğer kadınlar hakkında bilgilere sahip misin?

Selim:

-Ne öğrenmek istiyorsun Mîmî?

Mîmî:

-Onlar güzel miydi? Yani demek istiyorum ki kadınların güzelliğinin sırrı nedir?

Selim:

-Kadınlar genel itibariyle güzeldir.

Mîmî:

-Genel itibariyle öyle mi?

Mîmî bu soruyu sorduğunda sesi biraz yüksek çıkmıştı.

Selim:

-Hayır.

ama bu hayır evet anlamındaydı ve şöyle düzeltti

-Bilmiyorum.

Mîmî daha önce planlamadığı bir hareket yapıp Selim'e doğru ilerledi. Annesinin büyük göğüsleri hakkındaki söylediği sözün gizemini öğrenmeliydi. Ve dudaklarını yaklaştırarak Selim'e

-Beni öp!

Sonra dudakları birleşti. Nasıl oldu bilmiyordu sadece öpüşmüşlerdi ama bedeni ateşle sarsılmıştı. Mîmî o günün gecesi eve döndüğünde ağacın altında olan şeyi anladı. Ve sırlarla dolu o kapının aralandığını hissetmişti. Ve bu kapı yalnızca tek bir öpücükle aralanmıştı. Mîmî bu öpücükten sonra adeta yeniden doğmuştu, hayatının anlamı tamamen değişmişti ve sır kapısının ardındaki şeyi kendi kendine şöyle fısıldadı; "Öpüşmek güzeldi fakat bu kadar mıydı? Hayır, hiç şüphe yok ki bu daha önce hiç bilmediği bir duyguydu. Yirmili yaşlarda Selim ile nişanlanana kadar hayalini kurduğu bir şeydi bu. Evlendikleri günün ertesi sabahında Mîmî perdeyi açıp Selim'e;

-Güneş çoktan doğdu neredeyse öğle olacak. Kalkmayacak mısın?

Selim, gözlerini yavaşça açtı ve evliliğin tamamını balayında kalarak geçirmek ne güzel olurdu.

Mîmî gözlerini açarak

-Nasıl yani sadece balayında mı evli olmamız gerekiyor, balayı bitince evli olmamızın bir önemi kalmıyor mu?

Selim derin bir nefes aldı ve

-Eğer şanslıysan evliliğinin tamamını balayı olarak geçirirsin. Ah ah ama ne yazık ki bu dediğim şey söz konusu dahi olamaz. Nerede... kim bunu yapabilmiş ki.. Ah ah imkansız bir şey bu sonra Selim derin bir nefes aldı ve şöyle devam etti

-Bu dediklerim seni üzmesin. Bu günümüzün değerini bilelim.

Mîmî:

-Niçin hep balayında kalamıyoruz? Bunun devam etmesine mani olan nedir?

Balayı bittikten sonra Selim'in bugün bahsettiği maniyi anlayacaktı. Çünkü Selim, Mîmî'yi anlamaya çalışmıyordu. Gün geçtikçe sadece evin sorumluluklarıyla ilgileniyordu. Mîmî her gece elbiselerini değiştiriyor, sinemaya, spora tek gidiyor ve odada tek başına oturuyordu. Selim Mîmî'den gittikçe uzaklaşıyordu.

Sonunda Mîmî Selim'e şöyle sordu:

-Gerçekten beni seviyor musun?

Selim:

-Tabii ki seviyorum bu nasıl soru!

Ama gece olunca vakitler Mîmî'ye ağır geliyordu. Çünkü kocası yok oluyordu. Selim evde olmuyordu çoğunlukla çalışıyordu. Evde sadece yemek yapmak için bir aşçı ve temizlik için iki hizmetçi kız vardı.

Bu iki temizlikçi kız üst kattaki eve de temizliğe gidiyorlardı. Ve bir gün Mîmî Selimle sinemaya gitmek için evde Selim'i beklerken üst kattaki komşu gelmişti.

Komşu:

-Rahatsızlık için özür dilerim fakat hizmetçim toz alma tüyünü kaybetmiş. Sizde toz alma tüyü var mı?

Mîmî:

-Bilmiyorum. Buyurun yardımcıma soralım.

Komşu kadın, üst katta oturduğunu söyleyerek içeri girdi. Mîmî kadının bu hareketini yadırgamıştı. Niçin karşı komşusuna gitmemişti ki. Ve Mîmî kendi kendine altta komşu olmasaydı ne yapacağını soruyordu.

Komşu:

-Biraz önce camdan seni gördüm.

Mîmî:

-Beni mi gördün? Sen üst kattasın beni nasıl gördün?

Komşu:

-Seni başkasının balkonunda gördüm. İyi ki kocan evde değildi de seni görmedi. Doğrusu kocan senin suçlasa da haklı.

Mîmî bir şey söyleyemedi. Komşusu Mîmî'nin ismini tamamını söyleyerek uzaklaştı. Herhâlde Mîmî'nin adını kapıcılardan öğrenmişti.

Komşu.

-Senin kocan seyahate çıkıyor mu? Veya günlerce kaybolduğu oluyor mu?

Mîmî:

-Seyahat mi? Ne seyahati? Hayır.

Komşu:

-Benim kocam sürekli seyahatte. Başlarda evde oturuyordu günden güne bir yerlere gitmeye başladı ve ben de onun dönüşünü bekliyordum. Onu beklerken çok sıkılıyorum.

Mîmî bu komşusunun kendisiyle arkadaş olmak istediğini hissetti ve komşusuna şu soruyu sormaktan kendini alamadı:

-Kocan nereye seyahat ediyor?

Komşu gülümseyerek:

-Ah ah... Ona gidecek yer mi yok. Arkadaşlarıyla istediği yere gidiyor.

Mîmî bağırarak:

-Ne türden bir arkadaş bunlar?

Komşu:

-Bunun ne önemi var ki.

Mîmî:

-Yoksa kocan ile aran iş seyahatine gittiği için mi bozuldu?

Komşu:

-Gerçekten onun iş seyahatine veya camiye falan gittiğini mi sandın? Ben onun nereye gittiğini iyi biliyorum.

Günler geçtikçe Mîmî bu komşusuyla sıkı fıkı oldu. Selim, Mîmî'yi iyice önemsememeye başladı. Selim eve yorgun bir halde dinlenmek için geldiği süre dışında bir araya gelemiyorlardı. Mîmî, neşeli hayatındaki ve bu darbe sonucunda acemiliğini yüzüne vuran komşusu aracılığıyla yaşlıları olan insanlarla tanıştı. Ve Selim'in ilgisizliği arttıkça Mîmî de komşusu ile birlikte gezmeleri ve buluşmaları arttırdı. Daha sonra edindikleri dostları da onları ziyaret etmeye başladılar. Öyle ki gezmeler ve komşusuyla dışarı çıkmalar Mîmî için bir ihtiyaç haline dönüştü. Gün geçtikçe bu gezmeler ve davetler ilerledi. Komşusunun arabasını tanıdığı adamlardan olan şoförler sürüyordu. İlk başta bu geziler kısa sürüyordu sonra bu geziler gece yarısına kadar uzadı. Mîmî, bir gece Selim'e yaklaşmıştı. Selim Mîmî'yi azarlayıp uyumaya ihtiyacı olduğunu söylemişti.

Bu durum Mîmî'nin erkeklerin kadınlara yöneldiği gibi erkeklere yönelmesine sebep oldu ve kocası bu işte gafil avlandı. Bu uzaklaşmaları Mîmî'nin ilk buluşmayı yapmasına sebep olmuştu. Selim'in bu tavrı Mîmî'nin kalbinde derin bir yara açmış ve çok ağlamıştı. Komşusuyla ilişkileri ilerledikçe bu üzüntü yerini aldırışsızlığa bıraktı.

Selim bu durumu gece olduğunda Mîmî'yi kucaklamak için kollarını açıp yaklaştığında, Mîmî karşılık vermeyince anladı ve Mîmî'ye

-Neyin var?

-Hiçbir şey.

-Senin neyin var beni öpmeyecek misin?

Bu soru üzerine Mîmî dudaklarını büzüp omzunu silkerek;

-Senin uyumaya ihtiyacın var ve ben bu defa ölmek istemiyorum. Selim bu durumdan bir şey anlamamıştı ve ne olduğunu anlamak için üsteledi. Mîmî bir süre söyleyecek bir şey kelime bulamadı ve Selim'e uzunca baktı.

Selim:

-Dışarıya kimlerle çıkıyorsun sen? Kim bu arkadaşların kız mı erkek mi? Derhal söyle!

Mîmî:

-Gerçeği söylemekten çekinmem. Dışarıya hem kız arkadaşlarım hem erkek arkadaşlarımla... cinsiyetleri... ama sen çok alçaksın! Bana bu soruyu sorarak ne sanıyorsun? Ben annemin ve babamın kızıyım beni annem taşıdı!

Mîmî'nin bu çıkışına Selim şaşırdı.

Selim:

-Peki niçin benden kaçıyorsun?

-Kaçmıyorum. Benim bir şeyim yoktu şu ana kadar!

-Hala yalan söylüyorsun Mîmî! Ben seni tanıyorum sen de biliyorsun ki senin beni ihmal etmen hiç normal değil. Gerçek şu ki ben geçinmek için, şu ana kadar çalıştım ve çalışmaya devam edeceğim. Şimdi açıkça söyle ben seni memnun ediyor muyum?

Sen hayatın boyunca hep cüretkâr bir kadındın. Selim sandalyesini alçalttı.

Mîmî:

-Cüretkârım veya değilim bir önemi yok. Önemli olan senin beni reddetmiş olman gerçeği. Sen beni kovdun, ne kötü şey.. seni uyarmıştım Selim.. sen sandın ki... Ve sen ise beni suçladın.

Bunun üzerine Selim kafasını eğdi ve boylu boyuna düşündü. Mîmî Selim'in kararsız bir halde derin derin düşündüğünü sezdi. Selim'in kalbi hızlı hızlı atıyordu. Neyse ki Selim konuşmak için düşünmüş ve sakinleşmiş görünüyordu. Mîmî sakince Selim'in konuşmasını bekledi. Selim, başını eğmiş ve gözlerini yere sabitlemişti. Mîmî'nin ne kadar cürretkâr ve maceraperest biri olduğunu düşündü. Ne yani Mîmî bir kez daha öpmeyecek miydi onu? Ama anlamıyordu. Mîmî bu dostları nasıl edinmişti? Bu erkekler ve kadınlar da kimdi? Mîmî bu arkadaş grubunu asla bulamazdı. Selim'i bir korku sardı ve şüphe yok ki Mîmî'nin buluşmalarını ve gezmelerini kısıtlamalıydı. Böylece kimse aralarına giremeyecekti. Şüphe yok ki Mîmî açık sözlü ve bir şeyden korkmayan bir kadındı. Fakat Mîmî bu arkadaşları nasıl tanıdı?.. kendi kendine şöyle söylendi: "Mîmî farklı bir arkadaş arayışına geçti çünkü ben onu çok ihmal ettim"

Selim Mîmî'yi bir başına bıraktı geceyi kardeşleri ile geçirdi. Fakat Mîmî onun hizmetçisi ile arkadaşlık ettiğini sandı. Ama ben bu dostluğu nasıl fark edemedim bilmiyorum.

Neyse ki Selim ile Mîmî ilişkilerindeki bu girdabı atlatmışlardı. Selim ayağa kalktı elini Mîmî'nin eline uzatarak yürüdü ve elini sıkıca kavradı.

Selim:

-Mîmî beni affet. Bugünden sonra seni asla ihmal etmeyeceğim.

Mîmî başını kaldırdı ve gözlerini Selim'in gözlerine dikerek;

-Gerçekten mi bir daha beni tek başıma bırakmayacak mısın?

Selim eğildi dudağını Mîmî'nin dudağına yaklaştırarak

-Bu nasıl mümkün olabilir? Peki sen bana geri dönebilecek misin? Tekrar biz olabilecek miyiz?

Tam bu esnada telefon çaldı ve Mîmî uzanıp ahizeyi kulağına koydu;

-Alo ...evet? Zekiye? Kimle? Üzgünüm... Meşgulüm Zekiye.. Evet eski bir arkadaşımıyım. Onunla olacağım.. O kim? Selim. Yoksa Selim'i tanımıyor musun? Daha önce duymadım özür dilerim. Kocam avanak... özür dilerim... Hayır.. Bugünden sonra başkası ile görüşmem imkânsız sen veya bir başkası canımı sıkmadı. Demek istiyorum ki.. Tamam.. Görüşürüz.

Mîmî, kocasına yönelerek

-Anladım ki bir başkası ile görüşmek istemiyorum.

Selim bir şey demedi. Eğildi Mîmî'yi kucağına aldı. Onu geniş koltuğa koyup gülümseyerek tutkulu bir şekilde öpüştiler.

EK 2. Leylâ Adlı Hikâyenin Tam Metin Çevirisi

Leylâ saçını düzeltmek için aynanın karşısına geçti saçlarına toka taktı ve saç aralarını parmaklarıyla düzenledi. Saçlarını şöyle bir saldı, sonra saçlarını açarak saç uçlarını inceledi ve kısa bir süre bakıp saçlarını masanın üzerine serdi ve parmaklarının uçlarıyla saçlarını düzenledi daha sonra masanın üzerine neden serdiğini düşünmeye başladı. Özgürce saçlarını sallayarak tarak, mendil ve üç mm'lik posta puluna yöneldi.

Leylâ'nın üç tane üç milimlik posta pulundan başka bir şeyi yoktu. Şayet on tane posta pulu olsaydı onları satıp Süleyman Paşa Caddesi'ndeki kümbetlerin bahçelerinden büyük bir arsa alırdı. Veyahut yirmi tane posta pulu olsa yine aynı şekilde onları satardı ve diğer arsalarla birleştirirdi. Böylece kazandıklarını yiyerek bahçesinde gezerdi. Ama ne yazık ki bu hayallerin gerçekleşmesi mümkün değil. Sefilliğini kabullenip sabretmeliydi. Çünkü sabrederse sefilliğiyle birlikte yürümesi mümkün olacaktı. İki gündür bir şey yememeye dayanabilirdi, fakat bu aç ve yorgun halde iki gün yürümeye güç yetirebilecek miydi bilmiyordu. Uzunca düşünmeye başladı şayet işlerim yolunda giderse ve bugüne kadar yaşamaya devam edersem açlığımı kontrol altına alabilirim. Leylâ'nın düşüncelerini sandalyesinden düşerken çıkardığı ah sesi böldü. Fakat bu düşüşü tükenmişlikten değil bu iki günde öğrenecekleri şeyden kaynaklıydı. Son bir saat içerisinde Leylâ, tüm hayatını gözünün önünden bir film şeridi gibi geçirdi.

Leylâ, Sünni bir okuldan mezun olmuştu fakat derslerle bir alakası yoktu. Leylâ, okuldan bir genci seviyordu. Genç de Leylâ'yı seviyordu görünürde ve ona evlilik teklifi etmişti. Bu teklifi de sürekli tekrarlıyordu. Genç erkekler, genç kızları avlamak için bu teklifleri etmesi ne kolay! Leylâ'nın tek istediği vefaydı. Ama ne yazık ki bu olguyu erkekler beceremiyordu. Leylâ'nın sevdiği genç, bir fabrikada işçiydi, ama sürekli seçkin insanlarla takıldığı görünümünü veriyordu. Başını belaya sokmaktan çekinmiyordu. Oysa Leylâ başını belaya sokmaktan korkar, bir durumda acele ettiğinde başı belaya girerdi.

Keşke Leylâ bir erkek arkadaşıyla yaşadıkları şeyleri annesine anlatabilseydi. Fakat ne mümkün!

Keşke ... Zavallı Leylâ üç yıldır annesine hasret yaşıyordu. Niçin babasının kalbi bu kadar katıydı ki! Leylâ annesine karşı ne kadar zayıfsa, babasına karşı da bir o kadar sertti.

Leylâ ne zaman ailesiyle bir sıkıntı yaşasa, erkek arkadaşı kendisiyle böbürlenip, ailesini küçümsemekten çekinmezdi. Ve Leylâ'ya kendisiyle kaçması gerektiğini tekrarlardı. Leylâ bu kaçma teklifine tereddütle yaklaşıyordu çünkü eğer ailesini terk ederse bir daha asla geri dönemeyecekti. Leylâ o evden kaçıp da geri dönmek isterse babası kesinlikle onu öldürürdü. Hatta babası bir ilişkisi olduğunu öğrenirse bile onu öldürürdü. Şayet erkek arkadaşını dinleyip kaçarsa babası gerçeği öğrenecek, şerefine leke degecek ve bu lekeyle yaşayacaktı. Akacak kan damarda durmazdı. Ve olacak olan oldu. Leylâ, içinde kendinin ve annesinin ziynet eşyaları ile dolu olan bir çanta ile erkek arkadaşıyla kaçtı. Leylâ sanıyordu ki erkek arkadaşı onu evine götürecekti ve onunla evlenecekti, fakat umduğu gibi olmadı ve erkek arkadaşı Leylâ'yı eski bir otele götürdü. Yanına aldığı ziynet eşyalarını da otelde kaldığı günlerde harcadı.

Leylâ evlenmeden bedeninin erkek arkadaşına sunarak bir hata yapmış oldu. Meğer erkek arkadaşı Leylâ'yı basit bir eğlenceden başka bir şey görmüyormuş. Adeta Leylâ'yı kullanıp attı. Bütün bunlara dayanamayan Leylâ, bir gün erkek arkadaşının otelden çıkışını fırsat bilip, çantasını kaptığı gibi otelin hesabı ödedi ve oradan kaçtı. Bu kaçış sonrasında şöyle bir sorun oluştu; nereye gidecekti? Şüphesiz babasının evine gidemezdi. Yaşıtları ise okuldaydı. Ve birden Leylâ, çocukluğunun geçtiği tramvay istasyonundaki komşuları olan arkadaşını hatırladı. Arkadaşı Kasru'l-Ayn'da bir hekimdi. Oradaki hekimler, bu hastanede kalıp belirli günler dışında dışarı çıkamazlardı. Leylâ bir süre tereddüt ettikten sonra arkadaşıyla buluşmak için ayakta tedavi kliniğine gitti. Bir öğrenciye arkadaşını sordu öğrenci göz hastalıkları bölümünde çalıştığını söyleyerek Leylâ'ya yol gösterdi. Kaybolmasın diye de Leylâ'nın eline arkadaşını bulması için bir kağıt verdi. Leylâ, arkadaşını görünce bir rahatlık hissetti. Ve Leylâ arkadaşıyla hekim evinde kalmaya başladı. Leylâ'nın hekim arkadaşı pazar, perşembe ve cuma mesaiye kadar çalışırdı. Leylâ arkadaşını iki haftada bir görürdü. Leylâ arkadaşını özlediğinde mesai günlerinde bazen yanına gidiyordu ve genelde gittiği günler öğleye kadar veya saat altıya kadar orada kalırdı. Leylâ hekim arkadaşıyla Hostel sokaklarında gezerdi. Böylece dakikalar geçerdi. Orada yemeklerini yedikten sonra hekim evine geri dönüyorlardı. Her şey çok güzeldi fakat iki kız arkadaş arasında şöyle bir sıkıntı vardı; Leylâ, hekim arkadaşıyla nasıl yaşayacaktı? Ebediyen arkadaşının yanında kalamazdı ya! Leylâ ziynetlerinden bozdurduğu son parayı da bu şekilde harcamıştı. İşte bu yüzden bu yeni durum karşısında yeni bir plan geliştirmeliydi. Leylâ, Doktor kliniğinde çalışmaya karar

verdi fakat yetenekli olmadığından kısa süre sonra işten çıkarıldı. Farklı bir iş aramaya karar verdi.

Leylâ, bir telefon fabrikasında iş aramaya başladı. Ve bu işte çalışırken kendisini ailesi ve tanıdık biri ile karşılaşma ihtimaline hazırlıyordu. Çünkü telefon fabrikasında çalışması kendisi için tehlikeliydi. Fakat ne yazık ki Leylâ, bir telefon fabrikasında iş bulamamıştı. Çünkü fabrikada çalışmadığı için başvurabileceği bir referansı yoktu. Leylâ özel bir okulda tekrar bir eğitim görmekten de çekiniyordu. Çünkü babası onu bulabilirdi bu onun en büyük korkusuydu. Sonunda bir doktor Leylâ'ya hızlı klavye kursu almasını önerdi. Leylâ bu öneriyi değerlendirip bir kursa yazıldı. Dakikada 80 kelime yazar hale gelinceye kadar çabaladı. Bu kursu süresince kursta kötü niyetli erkeklerle karşılaştı fakat Leylâ işine odaklanmıştı. Ne var ki kursta kendi dilinde olan iş azdı. İşler çoğunlukla Fransızca ve İngilizce isteniyordu. Leylâ eğitimini almamıştı ama İngilizce biliyordu. Fransızca bilmiyordu ama Fransızca ile İngilizcenin alfabesi aynıydı bu yüzden Fransızca'yı kopyalayabilirdi. Sadece dili bilmediği için bu dili daha yavaş kopyalıyordu. Ve vakit çabucak geçiyordu. Bu iş sayesinde artık Leylâ'nın çocukluk arkadaşının evinde kalmasına ihtiyacı kalmamıştı. Leylâ çalışmaya başlayınca kendisine bir oda tutup orada yaşamaya başladı. Çok geçmeden Leylâ'nın ofisi iflas etti. Leylâ bu muhitte ve bu meslekte tanınan biri olmasına rağmen başka bir iş bulamadı. Yanında getirdiği ziynetleri geçimi ve eğitimi için harcamıştı. İki ay işsiz kalmıştı bu süreçte birikimleriyle geçinmişti. Ve iki ay sonunda yeni bir işe girmişti.

Ve işte Leylâ iç çekerek sandalyesinden kalktı ve yeni işine gitmek için çantasını aldı. İşe yürümek tam bir saat sürerdi ve saat yediye anca orada olurdu. Leylâ yürüyerek gidecek yerlerin ne kadar süreceğini bilmekte tecrübeliydi. Ama bir sorun var ki Leylâ'nın bu yeni iş yerindeki öğle tatili oldukça az idi. Odaya gidip öğle yemeğini yiyip tekrar geri dönmesi zor olacaktı.

O gün Leylâ evindeyken bir adam kapıyı çaldı. Leylâ da kapıyı açmaya yönelerek;

-Buyurun?

Şişman ev sahibi içeri girerek;

-Bence sen burada yenisin.

-Leylâ söylediğinden endişe duyarak

-Evet.

-Odanın ücreti üç haftalık olarak peşin alınır. Bana bunu ödemem mümkün mü?

-Üzgünüm ama affınıza sığınarak ödeyemeyeceğimi bildirmek istiyorum.

-İki gün geçti fakat sen hiç bir ödeme yapmadın. Ben kimsenin yapmayacağı kadar metanet gösterip seni idare ettim. Fakat sen karımı ve beni zor durumda bıraktın. Bugün sadece seni uyardım.

Leylâ'nın içinde bulunduğu durumu anlaması olanaksızdı. Çünkü anlamıyordu.

Leylâ kiranın 3 haftalık olduğunu ve ödemediğini biliyordu. Fakat ev sahibi bugün mevcut ödemesini yapmasını, ödemezse evden çıkması gerektiği rolünü kesiyordu.

-Beni iki gün daha idare edemez misiniz? Bugün çıkarsam nereye giderim? Benim gidecek başka bir yerim yok ki!

Bunun üzerine ev sahibi bir şey demeden omuz silkti.

Leylâ ev sahibine yaklaşarak;

-Beni idare etmen için yalvarıyorum. Ayrıca benim kiracı olarak haklarım var.

-Madem senin hakkın var, öyleyse dava açabilirsin. Fakat hiçbir şey yapamayacaksın. Sen karımı tanıyorsun ve onun neler yapacağını kestirebilirsin.

-Ama sana bugün nasıl bir şey verebilirim ki borç alabileceğim bir kişiyi bile tanımıyorum, çalıştığım ofisten avans almam da mümkün değil. Çünkü ben orada çok yeniyim.

-Dinle! Şayet ben gaddar bir adam olsaydım bütün bu sorunlar karşısında seni rezil ederdim. Fakat ben senin gibi bir gerçek kız görmedim.

-Ne söylemek istiyorsun? Beni nasıl bir rezil etmeyle tehdit ediyorsun?

Bunun üzerine ev sahibi kalın omuzlarını Leylâ'nın omzuna yaslayıp;

-Bu problemi beni kabul ettiğinde göz ardı edebilirim.

Leylâ bu sözün manasını anlamadan başını salladı.

-Gel!

Sonra Leylâ'ya yaklaştı ve dudaklarını Leylâ'ya doğru uzattı. Leylâ ondan uzaklaşmaya çalıştıkça ev sahibi onu kendine çekiyordu. Ev sahibi, Leylâ'yı kendine çekince Leylâ da yüzünü çevirdi. Ev sahibi zorbalıkla boğazından ve omuzlarından tuttu. Leylâ ev sahibinin sol elini göğsünün üstünde hissediyordu. Neredeyse Leylâ korkudan aklını kaçıracaktı. Leylâ sonunda başarıp ev sahibinin kucağından kaçtı ve soluk soluğa başka bir odaya gitti. Leylâ'nın sıkıntıdan ve öfkeden göğsü dalgalar gibi inip kalkıyordu, ev sahibi hiddet ve öfke ile öyle bir Leylâ'ya bakıyordu ki Leylâ titreyerek şöyle bağırdı;

-Eğer buradan gitmezsen bağıracağım!

ev sahibi de başını sallayarak;

-İyi göreceksin! Bugün seni kovacağım bilmiş ol ki seni atacağım.

Leylâ bir şey söylemedi ne söyleyebilirdi ki.

-Bonjour!

Leylâ çabucak bu daireden çıktı acilen başka bir ev bulması gerekiyordu.

Leylâ yeni işine gitti. Verilen çevirinin Arapça mı yoksa Fransızca mı olduğunu sormadan işi aldı. Önemli olan iş idi. Zaten her şey otomatik. Yeni işi için bir binadan yukarıya çıktı. Bir de ne görsün orası bir ev ofis değil!

Oranın çalışanı Leylâ'ya;

-Burası benim yerim.

Leylâ mecburen ofis eve razı olmuştu. Leylâ derin bir nefes alıp çeviriyi kopyalamak için sandalyeye oturdu. Burası bir odadan farksızdı, bu oturduğu sandalyeden başka bir sandalye yoktu. İki duvar içerisi sayısız kitaplarla dolu raflarla çevriliydi. Bu ofis evde şık koltuklar vardı.

Odanın ortasında çay içip vakit geçirmek için küçük bir sehpa vardı. Leyla elindeki remingtonu sehpanın üzerine koydu ve o da sahibinin yaşı büyük biri olmasını umdu. Fakat Leylâ içeriye otuzlu yaşlarda genç bir adamın girmesi ile dehşete kapıldı. Çok geçmeden Leylâ bu içeriye giren adamın temizlikçi olduğunu öğrendi. Temizlikçi, yapmacıklıktan uzak bir şekilde nazikçe;

-Kahve?

-Teşekkür ederim. Daha sonra.. Başka?

Temizlikçi koca battaniyeye uzanarak,

-Kaç gün sürer? Ona göre temizleyeyim.

Leylâ kağıtları çevirdi çizgilere ve satırlara baktı. Sonra kafasını temizlikçiye doğru kaldırarak dedi ki;

-Kaç gün süreceğini söylemem mümkün değil, fakat bir veya iki yaprak sonra daha doğru bir gün verebilirim.

Temizlikçi bilgiçlikle başını sallayarak Leylâ'ya yöneldi

-Yahudi misin? Leylâ güldü ve omuzlarını silkerek;

-Ben sarışınım diye mi?

-Öyleyse sen...

Leylâ temizlikçi tahmin etme zorluğundan kurtarmak için;

-Müslümanım.

Temizlikçi öfke ile başını sallayarak

-Ben de Müslümanım.

Leylâ bir şey demeyip bir tebessümle yetindi ve Kalkıp remington'un kapağını kaldırdı. Temizlikçi, Leylâ'dan boşalan sandalyeye gidip oturdu.

Sonra baktı ki Leylâ geri dönüyor bunun üzerine temizlikçi başına sallayarak kalktı. Bunu gören Leylâ,

-Kendini yorma... Sanıyorum ki benim için de bir sandalye vardır.

Temizlikçi kapıdan dönerek;

-Tabii ya! Ben gerçekten çok safım.

Sandalyesine dönerken de giderken de şunları ekledi;

-Ne sanıyordum ki! İnsanların çömelip kucaklarında yazacaklarını mı? Sen çok küçükmüşsün. Bu yaşta daktiloda yazmayı nereden öğrendin? Çocukluğunla ilgili söylediklerim için özür dilerim. Ama bilirsin işte! Mısırlılar tuhaftır. İşin aslıysa bu sandalyeden yalnızca bir tane var.

-Evet yaşıam küçük fakat öğrenmek zorunda kaldım. Çünkü el becerisi yoksulluğun güvencesidir.

deyip gülümsedi.

-O bu mu? Yani güvence bu mu? Özür dilerim ben gerçekten akıllanmaz bir ihtiyarım. Beni affet.

Leylâ'nın sırrı işte bu edebiydi.

-Bu benim için bir sır değil ki. Bu benim işim.

-Eğer bir ofiste çalıştıysan, şüphe yok ki bir veya iki dil öğrenmen kaçınılmaz.

-İngilizce biliyorum kopyalama yetecek kadar da Fransızca.

Aynı zamanda orada hepimiz yabancı dil konuşuruz.

-Ah seni incelemeye tutmuş gibi oldum. Tekrar özür dilerim.

ve elini geniş alnına kaldırıp sildi sonra konuşmaya devam etti.

-İşte bu alnımı silmem ilk olarak senin Müslüman oluşundan. Güldü.

Bizi görüyorsun Bizler önde geliriz. Öyle değil mi?

Leylâ daktilo ile yazmaya başlayarak adamın bu sorusuna karşı gülümseme ile yetindi. Ve nihayet temizlikçi Leylâ'dan uzaklaşarak,

-İstediğin şeyi isteyebilirsin. Herhangi bir şey. Çay, kahve, yemek... Evdeki her şey emrine amade.

diyerek odadan çıktı fakat Leylâ hizmetliden bir şey istemedi.

Ve Leylâ bu odada endişeden uzak bir halde kopyalama işinde ilerleme kaydetti. Dakikada 80 kelime yazıyordu Ve her sayfadan iki kopya çıkarıyordu. İş tüm vaktini alıyordu. Ve Leylâ bu kopyaladığı hikâyenin bir benzerini daha önce görmemişti. Öyküleri istenen dile göre tasarlayıp çeviriyordu. Bu öykülerde yazarın çizimleri de oluyordu. Bu çizimleri orada çalışan iş arkadaşı çiziyordu. O resimleri çiziyor Leylâ dakikada seksen kelime yazıyordu. O çizimler bazen Leylâ'nın midesini bulandırıyor bazen güldürüyor, bazen kötü çizimi durduruyor bazen de üzüyordu.

Temsili resimler okuduğu öykülerle bütün olmalıydı. Hikâye ile ilgili notlar alıp bir not defterine yazıyordu. Çünkü Leylâ, çok unuttu. Kemiklerini dinlendirmek için

gerindiğinde, kasılan ve elastikliğini kaybeden parmakları hareket ettirmek için açtığında veya susuzluğunu gidermek için ayağa kalktığında ne yapacağını unutuyordu. Leylâ bu öyküyü kopyalarken kendini okumaktan geri alamıyordu. Okul zamanlarında da öyküler ve romanlar okurdu fakat üç yıldan beri ne roman okuyor ne de hikâye. Ama sinemayı severdi.

Yeni iş sahibi Hamit bey çalışma odasına girdiğinde Leylâ'yı bir an bile başını kaldırmadan verilen öykünün evraklarına bakarken gördü ve Leylâ'ya

-Özür dilerim fakat bu bir intihar!

Leylâ bu söz karşısında birden başını kaldırarak;

-Ah geldiğinizi görmedim. O öyle değil ben bilakis mutluyum çalışmaktan.

Evvelki gün vermiş olduğunuz hikâyeye bakıyorum. Hikâye bir deha!

Hamit, parmakların gererek:

-Hikâye bir deha olabilir fakat asıl deha istirahatete ihtiyaç duymayan insandır. Hadi otur bu sandalyede biraz bedenini dinlendir. Kollarının canlılığını yeniden kazanması için uzat.

-Doğru, bir dakika dinleneyim.

Hamit sandalyeye ilerleyerek;

-Tamamen rahatla.

Leylâ da sandalye ilerleyerek;

-Fakat ben hikâyenin devamını öğrenmek istiyorum.

-Önce uzan ben sana kalanını anlatacağım, sana özetleyeyim biraz.

-Sakin! Bu hikayeyi bozar. Ben okumak istiyorum.

-Öyleyse sana okuyayım.

-Zahmet olmasın... Bence dinlenirken de hikâyeyi okuyabilirim.

-Öğle yemeğinden sonra da vakit uzun.

-Öğle yemeği mi? Öğle yemeğine kesinlikle kalamam. Beni mazur görün. Öğlen çıkıp öğle arasına çıkıp saat üçte tekrar ofise dönmem gerek.

-Niçin kalıp burada öğlen yemeğini yemiyorsun?

-Yapamam. Ama tabi ki öğleden sonra döneceğim.

Fakat Leylâ odanın borcunu ödememişti. Bu yüzden evine gidemeyecekti. Ev sahibi sert ve korkunç bir adamdı eğer oraya giderse orada ne yapacaktı. Eve de gidemeyecekse nereye gidecekti?

Ne vardı sanki teklifi kabul etmeyecek. İşte bu genç onu yemeğe davet etmişti ve Leylâ'nın midesi karnına yapışmıştı. O halde neden bu daveti kabul edip de Hamit ile yemek yememişti? Bunu düşünürken koltuğa gözyaşlarının süzüldüğünü hissetti. Bu yüzden dişlerini sıkarak ve kendi tutarak ayağa kalktı.

-Nereye? Gitmen mümkün değil. Ayıp! Yani yakışmaz. Leylâ kalan son gücüyle

-Rica ediyorum ..

Birden bayıldı. Bu hesapta yoktu. Bu yüzden Leylâ yere düşene kadar ne olduğunu fark etmedi. Biraz önce Leylâ sandalyedeydi şimdiyse halının üzerinde.

Leylâ'yı yerden alıp sandalyeye oturttu. Sonra kapıya çıkarak şöyle bağırdı:

-Muhammed, Muhammed hemen gel!

Muhammed'in gelmesini beklemeden yatak odasına gitti bir şişe kolonya alıp Leylâ'nın yüzüne serpti, bileklerini ovdu, çoraplarını çıkardı sonra diğer elini ovdu.

Muhammed bir şey yapmadan Hamit'in yaptıklarını izleyerek baktı. Leylâ'nın yüzüne kan geldikten sonra Abdulhamit rahat bir nefes aldı. Leylâ gözlerini açıp etrafına bakındı derin nefes alıp;

-Daha önce böyle bir şey yaşamamıştım.

Hamit kızgınlıkla;

-Bu olayın burada başına gelmesi gerçekten çok güzel!

Leylâ güldü ve

-Teşekkürler. Ben üzgünüm. Bu ilk idi.

-Muhammed bu şişeyi al ve yerine koy!

Muhammed çıktıktan sonra şöyle devam etti;

-Sana bir soru soracağım. Gerçekten bu soracağım can sıkıcı bir soru olacak, fakat sormam şart! En son ne zaman yemek yedi? Sakın yalan söyleme!

-Yalana gerek yok. Dün öğlen.

-Ben de öyle düşünmüştüm.

-Nereden bildin?

-Bu gayet basit bir mesele tahmin etmek zor değil. Olaylar birbiriyle bağlantılıdır. Eski çalıştığın ofisin sahibiyle konuşmuştum. O senin tanınan biri olduğunu ve burada yeni olduğunu ve bugün burada beşinci günün olduğunu söyledi. Seni övdü. Ben de sanki ona ihtiyacın varmış gibi rahatladım. Sen bayılınca da açlıktan mı yorgunluktan olduğunu anladım. Görmüyor musun benim Sinkler ve Sherlocks'tan farkım yok.

Leylâ güldü ve

-Neden beni sordun?

-Cevap vermem için benim dönmemi beklemen gerekecek. Sonra çıktı ve Leylâ'yı tek bıraktı. Leylâ bütün bu davranışından mutlu oldu. Evet Hamit otuzunu geçmiş genç bir adamdı. Hamit merhametli ve ilgiliydi. Adam gibi adamdı. Hikayede de oldukça iyiydi. O kadar iyiydi ki Leylâ hayatı boyunca çalışmadığı kadar bu hikaye üzerine çalışmıştı. Bunun yanı sıra Hamit yakışıklıydı. Hamit'in gözlerindeki ışık Leylâ'nın kalbini aydınlatıyordu.

Sonra derin nefes aldı. Işık veya ışık değil Hamit'in Leylâ'yı beğendiğine şüphe yok . Ama bu beğenmenin değeri yani karşılığı neydi? Leylâ, ancak Hamit'in arkadaşı olabilirdi. Fakat Leylâ bunu istemiyordu. Eğer Leylâ bu tür şeyleri kabul etseydi önüne çıkan fırsatları tepmez ve o kadar işler kaybetmezdi.

Nice iş adamlarını bu alakalarından dolayı reddetmişti. Onları kabul etmeyince işinden de olmuştu. Bu yaşadığı şeylerin tamamı yaptığı bir hatadan dolayındı. Bu düşünceleri Muhammed ve yanındaki hizmetçi kadın böldü. Hizmetçinin elinde tavuk çorbası vardı. Hizmetçi Leylâ'ya verdi. Hamit;

-Şimdi bunu iç.

Leylâ kucağına bir örtü örtüp denileni yaptı. Hamit,

-Şimdilik yeter. Çünkü yemek yemeyeli epey olmuş mideni yormamak gerek.

Leylâ gülerek;

-Abartma. Sadece bir gün aç kaldım.

-Bu gösterdiğin cesaret beni mutlu edip yüceltiyor fakat bedeli ağır.

Leylâ şaşırarak,

-Bedel.. Asla!

-Cesurluk bedel ödeme ile değil dayanıklılık ile alakalıdır. Bunu kast ettim.

-Anladığımı sanmıyorum.

-Neyse dersi başka zamana bırakalım. Şimdi başka bir şey konuşalım. Senin adın ne?

-Feride.

-Ofiste Feride diyorlar evet. Bu gerçek ismin mi?

-Bu nasıl soru?

-Sende gördüğüm cesaret bana bunları düşündürüyor. Terbiyeli bir kızsın.

-Bütün kızlar terbiyedir.

Ve güldü.

-Benim kastettiğim, sen şerefli bir kızsın şerefini koruyorsun.

-Sadece ben mi şerefimi düşünüyorum?

-Tamam. İtiraf ediyorum yenildim. Bende kelam çok. Seninle açık olalım. Ne dersin?

Leylâ güldü. Fakat gülüşü mutluluktan değildi. Aksine acizliğini hissedip her şeyi itiraf etmek zorunda olduğunu anlamanın gülümsemesiydi.

-Gerçek adın ne? Kimseye söylemem.

Leylâ gururlu bir şekilde,

-İsim isimdir. Ne fark eder?

-Düşüncelerimde haklı çıktım. Şimdi gerçek adını söyle. Sana kimseye söylemeyeceğime dair söz verdim. Bana güvenebilir misin?

-Evet. Leylâ.

-Leylâ? Leylâ ne?

-Bunu sorma. Çünkü ben daha fazla dayanamıyorum. Zayıflığıma merhamet et.

-Tabii özür dilerim. Senin zayıflığını kullanmak istemiyorum. Beni affet sana zarar vermek için değil, ilgilenmek için soruyorum.

Hamit soruları sorarken biraz tereddüt etti.

Leylâ da onun tereddüdünü fark edip;

-İlgilenmek?

-İlgilenmek. Sana söyledim. İstersen bana salak de ama bu gerçek. Leylâ bunları anlattıktan sonra göğsünden taş kaldırılmış gibi hafifledi. Derin bir nefes aldı.

Hamit devam etti;

-Seni bir kaç dakikadır tanıyorum. Fakat uzun zamandır tanıyormuş gibiyim. Sanki başka âlemde birlikteydik. Bunları seni kandırmak için söylemiyorum. Erkeklerin kadınlara âşık gibi görünüp kandırdıklarını biliyorum. Ama ben seni kandırmıyorum. Senin vücudunu değil, seni sevdim. Tek bildiğim seni sevdiğim. Bütün bu duygular zamanla gidebilir. Sonuçta hangi sevgi bitmiyordu ki. Bilmiyorum. Bildiğim tek şey sana olan sevgim. İçime ışık gibi doğdun. Sen bu sevgiye nasıl istersen öyle bak. Ama bana inan. Duygularımı ciddiye anlayabilirsin, fakat ben asla yalan söylemiyorum. Bana sakın yalancı deme! Buna tahammül edemem.

-İnanıyorum.

-Ne!

-Duymadın mı? Kulağını uzat da bağırayım. İnandım. Duydun mu şimdi? Hayır hayır.. İnandım sana. Leylâ soyadını, akrabalarını her şeyi söyledi.

Hamit alnını silerek;

-Bak! Senin baban ordudaki komutan değil mi?

-Evet.

-.....Sokakta kalıyordu.

-O ev benim doğduğum ev.

-Garip! Benim rahmetli babam onun dostuydu hep görüşüyorlardı. Çok garip. Neden babanı terk ettin? Onun şiddet yanlısı olduğunu duymuştum.

-Babamdan korktuğum için. Dinle. Bütün hikâyemi anlatacağım sana. Bunlardan sonra da sevebilirsen sev. Belki de bu sana ilaç olur ve unutursun.

Leylâ hikâyesinin hiçbir detayını atlamadan anlattı. Hamit de hiç bölmeyerek dinledi. Hikâye bitince Leylâ;

-Şimdi bu manyak kıza olan sevginin bittiğini, gömdüğünü söyleyebilirsin.

-Sen bir kurbandın. Sevgimi gömmüyorum. Çünkü sevgimi ilan etme niyetindeyim. Belki bir gün sende beni seversin. Leylâ derince düşündü. Hamit'i yanlış tanıyıp diğer erkekler gibi sandı. Ama bunların gereksiz olduğunu anlamıştı.

-Bugünden sonra sensiz nefes alabileceğimi sanmıyorum Leyla. Beni seni seven ve itaat eden kocan olarak kabul edebilir misin? Senden beklentim ise sadece bir gün beni sevmen.

Leylâ bağırdı hemen;

-Şimdiden seviyorum.

Artık onları bırakalım... Çünkü onlarla da işimiz kalmadı.

EK 3. Fetâtu'l-Hâra Adlı Hikâyenin Tam Metin Çevirisi

Biz iki küçük arkadaş komşuyduk. Ben arkadaşımın sadece birkaç ay büyüttüm, aramızda bir yaş bile yoktu. Günlerden yazdı ve okullar kapalıydı. Günümüzün çoğunu sokaklarda aylak aylak gezip oynayarak geçiriyorduk. Arkadaşımla evlerimizi iki kız çocuğu olan dul bir kadının evi ayırıyordu. Bu dul kadının kızlarından büyük olanı bizlerden daha büyük ve daha şişmandı. Bu yüzden arkadaşımın ben aramızda ona 'tulum' diyorduk. Çünkü bana göre göğüsleri tulum gibiydi. Ama onun küçük kız kardeşi öyle miydi.. O Allah'ın özene bezene yarattığı bir asilzadeydi. Ona olan sevgimden Tuluma katlanıyordum. Ama Allah biliyor ya bazen bu durumdan çok sıkılıyordum.

Annem her sabah beni temiz ve ütülü olarak okula gönderirdi. Ben öğleye kadar elbiselerimin her bir parçasını çeşitli kirlere buluyordum. Annem de yaptığımdan dolayı bana dışarıyı yasaklıyordu.

Annem bana sokağı yasakladığında çatıya çıkıyordum ve oradan dul kadının çatısına sarkıyordum. Sevdığım kız ıslık çalarak geldiğini bildiriyordum. Sonra odasına geçip akşama kadar oynayıp sonrasında evlerimize dağılıyorduk. Bir gün komşunun bu güzel kızıyla evin avlusunda tek kalmıştık. Bu teklikten faydalanıp uzanıp onu öpmüştüm ve onun da bana sarılması gerekiyordu ama birden beni öyle bir itti ki.. Ve elbisesinin eteklerini tutarak hızla merdivenlere koştu. Düşünebiliyor musunuz benim ellerimi itmişti! Ben ise şaşkınlıkla öylece baka kalmıştım. Ertesi gün sabah kahvaltıdaiken birden annem bana;

-Sen kız mısın?

-Ne diyorsun anne ya! diye bağırđım.

-Evet, sen kız mısın ki hep erkeklerle değil de kızlarla oynuyorsun?

Annemin neyi söylediğini anladığımda utanarak başımı eğip yere baktım. Hiç aklıma gelmemişti ki bir kız ile oyun oynamamın seni üzeceğı..

O gün öğlen abimin Türk asıllı eski arkadaşı olan bir adam evimize geldi ve o gün bizde geceledi. Bu adamın saçlarına aklar düşmüş, yüzüne yaşlılığın çizgileri yerleşmişti. Ertesi gün sabah dışarı çıkmıştım. O yaşlı adam da balkondan beni izliyordu. Sonra bana balkondan şöyle bağırđı:

-Küçük bey gel bakalım gel!

Şaşkınlıkla yanına gittim

-Evet.

-Bu komşu kızı, görüşe göre senin ilgini çekiyor.

Bu söz karşısında sinirlendim, kahroldum. Ama sabrettim yaşına olan hürmetimden sesimi alçaltarak;

-Evet.

Gür bıyıklarını burarak güldü. Sonra

-Dün ona sarıldığını gördüm.

Daha fazla sözünün devamı dinlemeye tahammül edemeyip sinirle yanından ayrıldım. Benim yaptıklarımı abime anlatan ağabeyimin de annemi uyarmaktan başka bir şey yapmadığı bu küstah adama fazlasıyla kıl olmuşum.

Bunun üzerine burnumdan soluyarak evden çıktım. Derdimi anlatacağım bir arkadaşım bile yoktu bu yüzden derdimi kimseye söylemeyip günlerce dul kadının kızından da uzak durdum.

Çocukluk arkadaşım benim ve dul kadının kızı ile aramdaki küskünlüğe şaşıırıyordu. Arkadaşımın yanımda olması benim için artı bir zor durumdu. Ben ona üzüntü ve kederimi söyleyemiyordum. Ama o benim kederimi de üzüntümü de görüyordu.

Ve sonunda arkadaşım bu durumdan sıkıldı ve sabrı tükenip bana bir gün dedi ki

-Dinle... Benimle yukarıya gel.

-Dul kadının evine mi?

-Arkadaşım sanki ondan sakladığım her şeyi biliyormuş gibi acayip bir bakış attı.

-Gel, kalk hadi, kalk!

O böyle deyince dilimin düğümü çözülüp ona

-Bu kızıdan hoşlanıyor musun?

Bir süre kekeledi ve boğazını temizlemeye başladı,

-Ne veya neyini seviyorum?

Sonra bana tatlı bir bakış attı, bir şey demeden gülümsemekle yetindi. Yani düşünüyorum da o an bıyığı olsaydı onları da bururdu. Sonra samimice bana dedi ki;

-Gerçek şu ki ben komşu kızını seviyorum ve o da beni seviyor.

Bu sözü üzerine şaşkınlıkla ayağı sıçradım omuzlarını tutarak;

-Ne söylüyorsun? Bu nasıl olur! diye bağırdım.

Elimi omuzundan iterek sana ne oluyor ki? Duymadın mı onu seviyorum ve o da beni seviyor. İşte bu kadar basit.

Bir müddet bir şey diyemeden öylece kalakaldım. Sonra dedim ki;

-Bu nasıl olur?

-Nasıl olur bilmiyorum evvelki gün selam verdim ve kızın yanında oturdum. Sonra uzanıp onu öptüm.

Dehşet içinde arkadaşına;

-Onu öptün mü? Nasıl yani sen gerçekten onu öptün mü!

Gülerek

-Tabii ki onu öptüm. Başka ne dedim sandın ki?

-Yani sen onu öpünce rahatsız olmadı mı? Ne kızdı ne de kızarak gitmedi mi?

Şaşırarak

-Kızmak mı? Niçin kızsın ki?

Hiddetle dedim ki;

-Garip!

-Garip olan nedir?

-Bir arkadaşım sevgilisini öpmüş diye sevgilisi ona kızmış ve onu terk etmiş.

-Arkadaşın maymun suratlı biriymiş demek ki.

Bunun üzerine onu orada bırakıp eve döndüm.

Eve döner dönmez yaptığım ilk şey aynaya bakıp yansımada yüzüme bakıp saçımın yanlarını ve arkasını kesmek oldu.

Sevdiğim kızın küçük sevimli bir kedisi vardı. Bir gün bu kedi eşikte miskin miskin gerinirken bir köpeğe denk gelmiş ve gözlerini açtığı anda köpeğin nefes seslerini hissederek korkudan öyle bir fırlamıştı ki caddenin yarısını kat etmesi bile rahatlamasına yetmediğinden tanıdığı kapıdan bir evin avlusundaki incir ağacının tepesine tırmandı. Sevdiğim kız bu kedinin koşup karşı eve girdiğini gördü. Arkasından koştu fakat gözden kaybetti. Kapıdan gözlerini yaşlarla dolu halde döndü. Arkadaşım o sırada onu görüp dedi ki ;

-Kedi, köpekten korktuğu için kaçtı. Bu yüzden kedi nereye gideceğini bilemedi.

Sevdiğim kız kediyi komşularından birinin almasından korkuyordu. Arkadaşım ise bu sırada kediyi korkutan köpeği tekmeledi. Yani o köpeği tekmeledi düşünebiliyor musunuz?!

Sevdiğim kız ile arkadaşım birlikte evin avlusuna girdiler ve kulaklarını kabarttılar.

Kedinin korkudan kısık seslerle miyavlamasını duydular kedinin ağacın üzerinde olduğunu anlayıp başlarını sağa sola eğerek ağaca bakmaya başladılar.

Sonra onu gördüler. Sevdiğim kız kediyi farklı seslerle çağırmaya başladı, fakat kedi bu seslerin hiçbirine kulak vermeyip ağaçtan inmekten korkuyordu. Kedi seslerden iyice korkup ağacın zirvesine kadar tırmanmaya başladı.

Sevdiğim kız arkadaşına, ağaca çıkıp kediyi almasını söyledi. Arkadaşım;

-Yazıklar olsun! Sen benim ağaçtan düşüp ölmemi mi istiyorsun?

Arkadaşım sevdiğim kızın yalvarmasını kulak vermeyip ona kedinin sakinleşince kendiliğinden ineceğini telkin verdi. Elbette o kedi kendiliğinden ağaçtan inecekti, sonsuza kadar ağaçta kalacak değildi ya! Fakat sevdiğim kızın yüreği düzlüğe çıkmıyordu. Bu sebepten ağlayarak avludan çıktı ve ben onu görüp ona doğru koşmaya başladım. Öyle koştum ki kalbimin yarıldığını hissettim. Sevdiğim kıza;

-Niye ağlıyorsun?

Sevdiğim kız bana olanları anlattı. -Arkadaşın ölüm korkusuyla ağaca tırmanmak istemiyor.

Dişlerimi sıkarak;

-Ben o ağaca çıkarım!

Bu sözüm üzerine sevdiğim kızın sevinçten gözü parladı ve -Gerçekten mi?

-Tabi ki gerçek, beni onun gibi korkak mı sanıyorsun? Ben bir şeyden korkmam.

Ayakkabılarımı çıkardım, fesimi attım o korkutucu ağaca tırmanmaya başladım. O kalın ve karışık dalların arasına girene kadar ağacın dalları üzerinde sürünmeye başladım. Ağacın dalları gerçekten çok kalındı. Adeta benim gibi hafif bir çocuğu değil de bir deveyi taşıyabilecek bir kalınlıktaydı. Yerden epey uzaklaşmıştım sevdiğim kızın sesini bile duyamıyordum. Bu yüzden ona, onu duymam için bağırmasını söyledim. Bir yandan da onu görmek için eğilip yaprakları birbirinden ayırıyordum. Kediye neredeyse ulaşmıştım ama buna rağmen aramızda epey bir mesafe vardı. Kediye yaklaşıncı kedi korkup ağacın etrafında dolaşmaya başlayıp diğer dala atladı. Oradaki dallar çok daha sağlamdı. Ben de ona yaklaşp birden kediyi yakaladım ve onu cebime soktum. Ve ağaçtan inmeye başladım. Ağaçtan inmek çıkmaktan daha zordu ama Allah korudu. Kediyi cebimden çıkarıp sevdiğim kıza verdim. Kediyi cebimden çıkarırken neredeyse kediyi boğacaktım. Kedinin dışından ve tırnağından korunmam için boynundan tutmam gerekiyordu. Sevdiğim kız kediyi alıp koklamaya başladı. Sanki bu lanetli bir kedi değil de küçük bir bebekmiş gibi davranıp öpüp kokluyordu. Bir dakika önce bu kedi incir ağacının zirvesinde benim canımı tehlikeye sokuyordu ve ben ölmek için fazlasıyla gençtim. Her şeye rağmen sevdiğim kız sevinç içinde kediyi göğsüne sıkıştırıp gözlerini bana dikerek bakıyordu. Ve bana dedi ki,

-Sana bir teşekkür borcum var.

Başardığım işin gururuyla ellerimi gererek;

-Teşekkürü gerek yok diyordum ki ,

Birden şöyle bağırdı;

-Ellerin!

Ellerime baktım ve elimin kana bulandığını gördüm. Hemen elimi arkama saklayıp

-Önemli değil ağacın dikenleri elimi parçaladı. Elbet iyileşir. -Gel benimle!

-Nereye?

-Benimle gel. Eline evde pansuman yapalım. Zavallı şey.

Ellerime bakıp;

-İyi fikir.

Arkadaşımı komşunun evinin bahçesinde ağacın altında unutarak sevdiğim kızla birlikte evine gittik.

E kedi de kurtarıldı.

Bize de çözeceğimiz bir konu kalmadığına göre hikâyemiz burada bitmiştir...

DİZİN**A**

Abbas Mahmut el-Akkad 16

Abdul Kadir el-Cürçani 16

Ahmet Hasan ez-Zeyyat 16

Ari ırk 17

Antere b. Şeddad 10

B

Binbir gece Masalları 10

C

Cahiz 16

E

EbulFerec el-Isfahani 16

Ebu Ali el-Kali 16

Ebu'l-Ali el-Maarri

F

Ferit Vecbi 17

İ

İbnur Remi 16

K

Kelile ve Dimne 10

L

Leylâ adlı öykü tanıtımı

M

Makamat

Muhammet et-Tahtavi

Mütenebbi

Mîmî hikaye tanıtımı

Muhammet Hüseyin Heykel

S

Sami ırk 17

Ş

Şerif er-Radi 10

Z

Zahir Baybars 10

KAYNAKÇA

- Aktaş, Şerif, *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*, Akçağ Yayınları, Ankara 1991.
- Çetişli, İsmail, *Metin Tahlillerine Giriş/2*, Akçağ Yayınları, Ankara 2004.
- Develioğlu, Ferit, *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara 1993
- el-Fennü'l-Kasasî fi'l-Kur'âni'l-Kerîm, s. 261; ayrıca bk. Me'mûn Ferîz Cerrâr, s. 31-51
- Emekli, İlknur, *Halim Berekat ve Toplumcu Gerçekçi Romanların Teknik Çözümlemesi*, Fenomen Yayınları, Erzurum 2019.
- Fâhuri, Hanna, *el-Câmi'fi Tarihi'l- Edebi'l Arabi*, Daru'l Cil, Beyrut 1986.
- Savran, Ahmet, *19. yy Osmanlılar Döneminde Yeni Arap Edebiyatı*, Atatürk Üniversitesi, Erzurum 1991.
- Şengül, Mehmet Bakır, "Romanda Mekan Kavramı", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2010.
- TDK, *Türkçe Sözlük*, <https://sozluk.gov.tr/>.

İNTERNET KAYNAKLARI

- Arslan, Adnan, "Mustafa Lutfi el-Menfâlûti'de 'Koyu Karamsarlık' ", *Dergi Park*, 2022, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/982689>, (Erişim Tarihi: 09.02.2022).
- Ayyıldız, Erol, "İbrâhîm b. Muhammed b. Abdilkâdir el-Mazinî", *DİA*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mazini-ibrahim-abdulkadir>, (Erişim Tarihi: 05.01.2022).
- Ayyıldız, Erol, 2022, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mazini-ibrahim-abdulkadir>, (Erişim Tarihi: 05.01.2022).
- Emekli, İlknur, *Öykü Yazarı Fuad Kandil ve Ercu ellâ Yedûme'z Zalâm Öyküsü*, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/982689> (Erişim Tarihi: 09.02.2022).

Harb, M., <https://islamansiklopedisi.org.tr/mecmaul-lugatil-arabiyye--kahire>, (Erişim Tarihi: 10.03.2022).

Hurriyet, <https://www.hurriyet.com.tr/egitim/zaman-nedir-basit-zaman-tanimi-ve-tdk-sozluk-anlami-41808271>, (Erişim Tarihi: 14.03.2022).

Kahraman, Kemal, *Dunya Bizim*, 2022, <https://www.dunyabizim.com/m/arap-edebiyatinda-kisa-oykunun-oldukca-kisa-bir-oykusu-makale,1762.html>, (Erişim Tarihi: 06.01.2022).

Kutluer, İlhan, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mekan>, (Erişim Tarihi: 14.03.2022).

Wikipedia, *Dunya Edebiyatında Hikâye*, 2022, <https://tr.wikipedia.org/wiki/hik%C3%A2ye>, (Erişim Tarihi: 09.03.2022).

Wikipedia, <https://ar.wikipedia.org/>, (Erişim Tarihi: 14.03.2022).

Yazıcı, Hüseyin, *İslam Ansiklopedisi*, 2022, <https://islamansiklopedisi.org.tr/hikaye>, (Erişim Tarihi: 24.03.2022).

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Leyla Büşra BANABAK
Doğum Yeri ve Tarihi	
Eğitim Durumu Lisans	
Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi Arap Dili ve Edebiyatı
Y. Lisans Öğrenimi	
Bildiği Yabancı Diller	
Bilimsel Faaliyetleri	
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	
İletişim	
E-Posta Adresi	
Tarih	03.08.2022